

J A A R R E K E N I N G
B E S T U U R S V E R S L A G

2 0 1 8

Voorwoord

In 2018 heeft de onderwijsinspectie een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar het bestuur en de scholen van VO Haaglanden. De onderwijsinspectie kwam tot een positief oordeel. De inspectie oordeelde dat de kwaliteitszorg goed was, dat de financiën gezond zijn en dat het bestuur "goed zicht heeft op de kwaliteit van het onderwijs en systematisch werkt aan kwaliteitsverbetering en -bewaking". De inspectie stelt tevens dat het Haags model als besturingsfilosofie "zorgt voor een grote betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel op de scholen, zowel bij de schoolleiding als bij de docenten". Verder: "het bestuur handelt volgens de code goed bestuur en er is sprake van een transparante en integere cultuur". Het rapport van de onderwijsinspectie over het bestuur van VO Haaglanden is op 15 juni 2018 extern gepubliceerd.

Wij zijn vanzelfsprekend blij met dit oordeel van de onderwijsinspectie. Dat laat echter onverlet dat de uitdagingen voor de komende jaren groot blijven. Het onderwijs wordt geconfronteerd met vraagstukken waarvoor oplossingen gevonden zullen moeten worden. De belangrijkste daarvan blijft wat ons betreft het lerarentekort. Het kost de scholen in Den Haag grote moeite om gekwalificeerde docenten te vinden. Door de demografische groei wordt dat probleem in de komende jaren nog pregnanter. De groei van het aantal leerlingen in onze regio betekent ook dat er capaciteitsuitbreiding moet komen in de huisvesting van de scholen. De beperkte ruimte die er daarvoor in onze dichtbevolkte regio is, stelt ons samen met de gemeente Den Haag en de gemeente Rijswijk ook hier voor een lastig vraagstuk.

In dit jaarverslag 2018 gaan wij nader in op de hiervoor genoemde onderwerpen. Ook elke school doet verslag van de belangrijkste ontwikkelingen in 2018.

Wij hopen dat u ons jaarverslag 2018 met veel plezier zult lezen.

Arno Peters en Peter van Laarhoven

College van Bestuur VO Haaglanden

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Bestuursverslag	
Missie en visie	6
Code Goed Onderwijsbestuur	7
Evaluatie College van Bestuur	7
Samenwerkingsverband	11
Intern Toezicht	11
Strategische doelen VO Haaglanden 2016-2020	12
Raad van Toezicht	17
Verslag van de scholen	19
- Dalton Den Haag	19
- Praktijkschool de Einder	23
- Gymnasium Haganum	27
- Haags Montessori Lyceum	29
- Johan de Witt Scholengroep	33
- Lyceum Ypenburg	37
- Maerlant-Lyceum	41
- Maris College	43
- Rijswijks Lyceum/Van Vredenburg College	47
- Segbroek College	51
Beleid	
Kwaliteitszorg	55
Onderwijsresultaten	55
Examenresultaten 2018	57
Tevredenheidsenquetes	58
Tevredenheidspelingen	59
Voortijdig Schoolverlaten	60
Klachten 2018	61
Schorsingen en verwijderingen	61
Financieel	63
Treasury VO Haaglanden	66
Personeelsbeleid	68
Huisvestingsbeleid	72
ICT- beleid	74
Toekomst en continuïteit	75
- Algemeen	75
- A1 Ontwikkeling in leerlingaantallen en personeelsbezetting	75
- Ontwikkelingen Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen	76
- A2 Meerjarenbegroting 2018-2020	77
- Financieringsstructuur	78
- Risicobeheersing VO Haaglanden	79

Jaarrekening

Grondslagen	85
Algemeen	94
Balans na resultaatbestemming	96
Staat van baten en lasten.....	97
Kasstroomoverzicht.....	100
Materiële vaste activa	101
Financiële vaste activa.....	103
Vlottende activa.....	104
Eigen vermogen.....	105
Voorzieningen.....	106
Personele voorzieningen, specificatie.....	107
Langlopende schulden	108
Kortlopende schulden.....	109
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.....	110
Overheidsbijdragen	111
Overige baten.....	114
Lasten	115
Financieel en overig	118
Verbonden partijen	118
Verantwoording subsidies.....	119
WNT Topfunctionarissen	120

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	122
Leerlingenaantallen VO Haaglanden 2010-2018	126
Overzicht aantal leerlingen	127
Overzicht ziekteverzuim	128
Verdeling van het aantal personeelsleden naar arbeidstijd.....	128
Overzicht docenten naar indeling leeftijdscategorie	129

Bestuursverslag 2018

Missie en visie

Stichting VO Haaglanden is een samenwerkingsstichting van openbaar en algemeen bijzonder voortgezet onderwijs in de regio Haaglanden. De stichting bestaat uit tien scholen op 22 locaties in Den Haag en Rijswijk. De scholen zijn Dalton Den Haag, Praktijkschool De Einder, Gymnasium Haganum, Haags Montessori Lyceum, Lyceum Ypenburg, Johan de Witt Scholengroep, Maerlant-Lyceum, Maris College, Rijswijks Lyceum/ Van Vredenburg College en het Segbroek College.

VO Haaglanden acht het haar verantwoordelijkheid zorg te dragen voor een stelsel van onderwijsvoorzieningen dat alle jonge mensen in samenwerking met de ouders ondersteuning biedt die past bij hun aanleg en ambitie. Daaraan wordt vormgegeven door het instandhouden en stimuleren van een pluriform scholenbestand. De scholen zijn openbaar of algemeen bijzonder en richten zich op een grote verscheidenheid van doelgroepen, waaronder de voorhoede van de samenleving in het kader van de kenniseconomie en het maatschappelijk middenveld ter stimulering van sociale ontwikkeling en emancipatie. Ook het stimuleren van zelfredzaamheid en zorg voor de zwakkeren in de samenleving geldt als een belangrijke opdracht.

VO Haaglanden heeft haar visie verwoord in een gezamenlijke missie. Die wordt gekenmerkt door pluriformiteit, respect, hoge kwaliteit, bereikbaarheid, eigenheid en ontwikkelingskansen.

Missie van VO Haaglanden	
Pluriformiteit	VO Haaglanden kiest voor een pluriform onderwijsaanbod met algemene toegankelijkheid.
Respect	Binnen VO Haaglanden is er respect voor medewerkers en leerlingen met verschillende culturele, sociale en levensbeschouwelijke achtergrond.
Hoge kwaliteit	VO Haaglanden stelt hoge kwaliteitseisen aan het onderwijs en hanteert een kwaliteitssysteem.
Bereikbaarheid	VO Haaglanden streeft naar optimale spreiding en bereikbaarheid van het openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs in de regio Haaglanden.
Eigenheid	VO Haaglanden legt eigen accenten in visie, onderwijsaanbod en pedagogisch-didactisch klimaat.
Ontwikkelingskansen	Elke leerling binnen VO Haaglanden krijgt (door de breedte van het aanbod en de kwaliteit van het onderwijs) zelfstandige ontwikkelingskansen en de mogelijkheid tot het behalen van optimale leerresultaten.

De strategische missie is bepalend voor het handelen van VO Haaglanden. De besturingsfilosofie is specifiek op deze missie afgestemd. De essentie van dit "Haags model" is dat scholen binnen vooraf geformuleerde kaders eigen zeggenschap hebben om hun schoolbeleid nader vorm te geven. De bewuste diversiteit die hierdoor tussen de scholen bestaat, wordt binnen VO Haaglanden als een groot goed beschouwd.

Haags model (besturingsfilosofie van VO Haaglanden)

De op de missie van VO Haaglanden afgestemde kenmerken van het "Haags model" als besturingsfilosofie zijn:

- vrijheid in gebondenheid. Eigen verantwoordelijkheid binnen algemene kaders op bestuursniveau, benutting van schaalvoordelen;
- pluriformiteit. Breed onderwijsaanbod voor diverse doelgroepen, school specifiek beleid aangepast aan doelgroep, verschillen tussen scholen in organisatie en beleid;
- sturen op resultaten. Managementcontracten, monitoring, evaluatie en verantwoording;
- maatschappelijke verantwoordelijkheid. Verantwoordelijkheid voor brede spreiding en bereikbaarheid openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs in de regio, deelname in projecten onderwijs-, jeugd- en welzijnsbeleid, maatschappelijke verantwoordelijkheid voor zwakkere doelgroepen.

De scholen van VO Haaglanden zijn pluriform in het onderwijsaanbod en in het gehanteerde onderwijsconcept, maar kennen daarentegen een sterke verbondenheid met de identiteit van VO Haaglanden. Via frequente Rectoren/Directeuren vergaderingen, conferenties met het College van Bestuur en de Raad van Toezicht, commissiebijeenkomsten, gezamenlijke studiereizen en zogenaamde 'good practice' bijeenkomsten wordt het bewustzijn deel uit te maken van een groep van scholen versterkt. Er ontstaat meerwaarde door onderlinge uitwisseling, gezamenlijke initiatieven en beleid dat met gemeenschappelijk draagvlak wordt ontwikkeld en uitgevoerd. Onderling vertrouwen en transparantie zijn belangrijke kenmerken in een cultuur die de basis vormt voor het realiseren van de maatschappelijke opdracht van de stichting.

Code Goed Onderwijsbestuur

VO Haaglanden heeft de Code Goed Onderwijsbestuur van de VO-raad onderschreven. In deze code is vastgelegd waaraan een goed onderwijsbestuur moet voldoen. Het gaat dan om eisen aan verantwoording en medezeggenschap, maar beschrijft ook cultuuraspecten die een belangrijk onderdeel vormen van goed bestuur maar moeilijker in regels zijn te vatten, zoals gedrag, leiderschap, professionaliteit en handelen naar normen en waarden.

Evaluatie College van Bestuur

Binnen VO Haaglanden is een regeling vastgesteld betreffende de werkwijze bij evaluatie van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht. Basis hiervan zijn zelfevaluaties die door de Raad van Toezicht worden betrokken bij het jaarlijkse evaluatiegesprek van de remuneratiecommissie met het College van Bestuur. Dat evaluatiegesprek heeft op 14 januari 2019 plaatsgevonden. Bij de evaluatie van het bestuur zijn de volgende onderwerpen betrokken:

Samenwerking en taakverdeling

De vastgestelde portefeuilleverdeling tussen de leden van het College van Bestuur (CvB) is ook in 2018 gevolgd. Op hoofdlijnen zijn beide Collegeleden echter op alle onderwerpen betrokken en vervullen voor elkaar de functie van klankbord. De samenwerking is goed.

Onderzoek inspectie naar de kwaliteit van het bestuur van VO Haaglanden

In het voorjaar van 2018 heeft de onderwijsinspectie een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar het bestuur van VO Haaglanden. Een onderdeel daarvan was een verificatieonderzoek op een drietal scholen van VO Haaglanden (Maerlant-Lyceum, Maris College en Praktijkschool de Einder). De onderwijsinspectie was positief over het bestuur. Het rapport van de onderwijsinspectie over het bestuur van VO Haaglanden is op 15 juni 2018 extern gepubliceerd.

Kwaliteit van de scholen

Onderwijsresultaten 2018 (oordelen van inspectie)

Alle afdelingen van alle scholen van VO Haaglanden hebben voor 2018 een positief oordeel ontvangen van de onderwijsinspectie.

Examenresultaten 2018

De examenscores waren over het algemeen goed tot zeer goed. Enigszins tegenvallend waren de resultaten op een aantal havo-afdelingen (HML, JWS, Rijswijks Lyceum en het Segboek College).

Resultaten tevredenheidsenquêtes

Binnen VO Haaglanden worden tweejaarlijks tevredenheid enquêtes uitgevoerd onder medewerkers, ouders en leerlingen. De recente enquête is uitgevoerd eind 2017/begin 2018.

De scores gaven voor de scholen het volgende beeld:

Tevredenheidsenquêtes												
2018	Dalton	Einder	Haganum	HML	JWS	LycYpenb	Maerlant	Maris	RL/VVC	Segbroek	SVOH	Landelijk
leerlingen	7,4	6,6	7,9	7,7	6,9	6,9	7,4	6,8	6,2	6,5	6,9	6,6
ouders	8	7,6	8,1	7,6	7,2	7,2	8	7,8	7,2	7,1	7,6	7,2
personeel	8,1	7,4	7,9	7	6,9	6,9	8	7,5	7,2	5,9	7,3	7,1

De scholen van VO Haaglanden scoren op de tevredenheid enquêtes gemiddeld hoger dan het landelijke beeld.

Bestuurlijke kwaliteitsbewaking en -sturing

De bestuurlijke kwaliteitsbewaking van de scholen vindt plaats in een PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act). De strategische keuzes zijn vastgelegd in het strategisch beleidsplan ("Nog beter onderwijs in nog betere scholen"). Over het realiseren van deze doelstellingen vindt voortdurend het gesprek plaats tussen bestuur en schoolleider. De monitor van de voortgang wordt ook gedeeld met de Raad van Toezicht.

Belangrijke aspecten in de bestuurlijke kwaliteitsbewaking zijn de pasfoto's met relevante kengetallen, de tevredenheidsenquêtes, periodiek bilateraal overleg met de rectoren en directeuren, managementafspraken, schoolplannen, activiteitenplannen scholen, regulier overleg over specifieke onderwerpen, GMR-overleg en bezoek aan de scholen.

Besluitvormingsproces

Het CvB probeert aandacht te hebben voor bias bij besluitvorming. Beide leden van het CvB proberen steeds focus te hebben en te houden op de volgende zaken:

- a. Een goede voorbereiding van besluitvorming en het hebben of krijgen van volledige en daar waar mogelijk onafhankelijke informatie.
- b. Te waken voor te snelle acties. Het CvB staat voor zorgvuldige afwegingen met oog voor te optimistische inschattingen, te zelfverzekerde standpuntbepalingen en reële inschattingen van de concurrentieverhoudingen.
- c. Het uit de weg gaan van meningsverschillen of conflicten vanwege de neiging te zoeken naar harmonie.
- d. Te waken voor ontwikkelingsstilstand bij onzekerheid over de toekomst.

Deze nadruk op zorgvuldige besluitvorming heeft in 2018 bij de IGVO-aanvraag voor internationaal onderwijs bij het Ministerie van OCW geleid tot de opdracht voor een uitgebreid haalbaarheidsonderzoek door het onderzoeksbureau Decisio.

Specifieke bestuurlijke aandacht is er ook in het schooljaar 2017-2018 geweest voor het Segbroek College. De voormalige schoolleider is per juli 2017 teruggetreden. Door het bestuur is vervolgens een interim-rector aangesteld voor de periode tot februari 2018. Per die datum is een nieuwe rector voor de school aangesteld.

Er wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het 'Haags Model' als besturingsfilosofie van VO Haaglanden. Verdere professionalisering van de organisatie, maar ook de veelheid van mutaties in de diverse schoolleidingen, maken een aanpassing in de sturing door het bestuur noodzakelijk. Dat leidt o.a. tot intensivering van de begeleiding vanuit het bestuursbureau bij bijv. het begrotingsproces en bij de inrichting van de informatie- en communicatietechnologie binnen de verschillende scholen.

Examenfraude bij het Rijswijks Lyceum heeft aan het eind van het schooljaar 2017/2018 veel bestuurlijke aandacht gevraagd. Het bestuur heeft de regie gevoerd over de communicatie via de landelijke media.

Kwaliteit financieel beheer

De financiële positie van VO Haaglanden laat een stabiel beeld zien dat het gevolg is van een gezond financieel beleid. Toenemende verantwoordelijkheden voor werknemers, stijgende leerling-aantallen, Randstedelijke problematiek, mogelijke veranderingen in het bekostigingsstelsel en de effectuering van passend onderwijs zijn thema's waar een grote onderwijsorganisatie als SVOH dagelijks mee te maken heeft. SVOH werkt in deze dynamische omgeving in het kader van 'het Haags model' hard aan het realiseren van verbeteringen. Speerpunten zijn het verder optimaliseren van de onderwijskwaliteit, investeren in en vormgeven van modern personeelsbeleid en het verder professionaliseren van de bedrijfsvoering. SVOH vaart een stabiele koers binnen de vast-gestelde strategische kaders.

De interne beheersing binnen de stichting is van een toereikend niveau om de doelstellingen te realiseren. In het kader van de financial control worden naar het oordeel van de accountant binnen de organisatie momenteel de juiste onderwerpen opgepakt om in de komende jaren een financieel gezonde organisatie, uitgaande van de signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs, te hebben en te behouden.

Doelmatigheid

Doelmatigheid bij de inzet van middelen is binnen VO Haaglanden een voortdurend aandachtspunt. Strategische beslissingen worden vooraf met de Raad van Toezicht doorgesproken. Ook de diverse alternatieven komen daarbij aan bod. Leden van de Raad van Toezicht brengen bezoeken aan de scholen zonder dat daar bestuursleden bij aanwezig zijn. Zij voeren gesprekken met docenten, onderwijsondersteunend personeel en leerlingen. Aan de hand van zogenaamde 'pasfoto's' worden diverse kengetallen met de Raad van Toezicht besproken. Eind 2018 is gestart met een project om de toelichtingen op de (meerjaren)begroting te versterken en de begrotingen ook 'beleidsrijker' te maken. Dat heeft geleid tot het opstellen van een Kaderbrief in januari 2019. De opzet hiervan is ook om de beoordeling van de doelmatigheid van de uitgaven beter te faciliteren.

Bestuursbureau

De officemanager is per augustus 2018 met pensioen gegaan. Zij is per oktober 2018 vervangen door een nieuwe officemanager. In het schooljaar 2017-2018 zijn een stafmedewerker ICT en een preventiemedewerker aangesteld. In het najaar van 2018 is ook de afdeling financiën/personeel uitgebreid met een stafmedewerker.

Relatie met externe en interne stakeholders

Haagse schoolbesturen en Samenwerkingsverband Passend onderwijs

De voorzitter van het College van Bestuur van VO Haaglanden is ook voorzitter van het Platform van VO-schoolbesturen en voorzitter van het Dagelijks Bestuur van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs. De samenwerking tussen de Haagse schoolbesturen (PO, VO, MBO, HBO) is goed. In het schooljaar 2016/2017 en in 2017/2018 is veel overleg met de andere besturen gevoerd over de procedures bij de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs (BOVO). De reeds enige jaren in Den Haag bestaande afspraken bij die overgang moesten onder druk vanuit het ministerie worden bijgesteld. Leerlingen moeten in de gelegenheid worden gesteld zich tegelijk bij meerdere scholen aan te melden. Er is in gezamenlijk overleg tot een aangepaste procedure besloten die met ingang van het schooljaar 2018-2019 operationeel is. VO Haaglanden heeft in dit proces een belangrijke rol vervuld.

Gemeente Den Haag en Rijswijk

Vanuit het bestuur wordt met de gemeente Den Haag en de gemeente Rijswijk op diverse niveaus overlegd. Bestuurlijk gebeurt dat in Den Haag als voorzitter van het VO-Platform en in Rijswijk via de bestuurlijke commissie. In 2018 is in het bestuurlijk overleg met de gemeente Den Haag de nieuwe Haagse Educatieve Agenda (HEA) opgesteld. Daarin is o.a. aandacht voor de ongelijke kansen in het onderwijs en het lerarentekort. Met de gemeenten is ook veelvuldig ambtelijk overleg (Huisvesting en Educatieve Agenda).

Kritisch is het bestuur over de samenwerking met de gemeente Den Haag bij de accommodatie van de sterke demografische groei van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs in de komende jaren. Deze demografische groei vraagt om uitbreiding van de capaciteit aan onderwijshuisvesting. De zorgplicht daarvoor ligt bij de gemeente. Initiatieven vanuit het bestuur dienen door de Gemeente te worden ondersteund. Dit baart het bestuur zorgen voor de toekomst.

VO-Raad

Door VO Haaglanden wordt deelgenomen aan de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de VO Raad en aan landelijke bestuurlijke thema- en werkgroepen over werkgeverszaken, bekostiging en financiën van het voortgezet onderwijs. De voorzitter CvB neemt deel aan het 10-grote-besturen-beraad van de VO Raad. De voorzitter is ook namens de VO Raad lid van de VO bevoegdhedencommissie. Als

vertegenwoordiger van de VO Raad wordt door het lid CvB geparticipeerd in een bestuurlijke commissie met VNG, PO Raad en VO Raad

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)

De jaarlijkse evaluatie van het overleg tussen GMR en CvB was op zaterdag 13 januari 2018. Ook de leden van de Raad van Toezicht waren daarbij aanwezig. De verhoudingen tussen de GMR en het CvB zijn goed. De GMR vindt dat het CvB goed informeert en dat er transparant wordt gewerkt.

Relatie met de Raad van Toezicht

Er heeft zich in 2018 een tweetal mutaties in de Raad van Toezicht voorgedaan. De Raad van Toezicht is ook dit schooljaar nadrukkelijk betrokken bij alle belangrijke ontwikkelingen op de scholen en binnen het bestuursbureau. De relatie van het CvB met de Raad van Toezicht is goed.

Samenwerkingsverband

In 2013 is de Stichting Regionaal Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Den Haag en omstreken, kortweg SWV V(S)O Zuid-Holland West ontstaan. Het bestuur telde in 2018 20 aangesloten schoolbesturen met ruim 60 scholen voor Voortgezet (Speciaal) Onderwijs, waarvan er twee met VSO-scholen buiten de regio, één bestuur houdt onderwijsvoorzieningen in jeugdzorg en instellingen in stand en twee besturen verzorgen het onderwijs in een voorziening waar leerlingen ambulantly behandeld worden vanuit de jeugdhulp. Ook VO Haaglanden maakt deel uit van het Samenwerkingsverband. Alle schoolleiders van de scholen/locaties zijn lid van een directiekring. Doel van de directiekringen is om de samenwerking op schoolleidersniveau te stimuleren en te versterken.

Gezamenlijk garanderen de scholen van het SWV een antwoord op de onderwijsvragen van de leerlingen. Alle besturen/scholen nemen daarbij hun verantwoordelijkheid. Het SWV heeft tevens een Orthopedagogisch en Didactisch Centrum (OPDC), dat in twee verschillende voorzieningen is gerealiseerd, namelijk het Flexcollege en de Rebound. De daar geboden ondersteuning varieert van een kort verblijf met als doel terugkeer naar de stamschool, tot langdurig verblijf gericht op diplomering en/of een vervoltraject in het mbo.

De voorzitter CvB van VOH is tevens voorzitter van het dagelijks bestuur van het samenwerkingsverband.

Intern toezicht

Het intern toezicht wordt binnen VO Haaglanden uitgevoerd door de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht bestaat uit zeven leden. Het jaarverslag van de Raad is in dit bestuursverslag 2018 opgenomen. De Raad van Toezicht is in 2018 nauw betrokken geweest bij beleids- en beheersprocessen binnen VO Haaglanden. De Raad van Toezicht overlegt twee keer per jaar met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). De Raad van Toezicht kent een auditcommissie en een remuneratiecommissie. Een specifieke rol is binnen de Raad van Toezicht weggelegd voor de voorzitter. Over specifieke ontwikkelingen binnen de stichting vindt ook afzonderlijk overleg met de voorzitter plaats. De voorzitter is op uitnodiging van het College van Bestuur ook aanwezig bij het bestuursgesprek met de onderwijsinspectie.

Strategische doelen VO Haaglanden 2016-2020

In 2016 is binnen VO Haaglanden het Strategisch Beleidsplan 2016-2020 vastgesteld. De kern van de beleidsambities van VO Haaglanden is dat scholen voortdurend in beweging zijn en blijven met betrekking tot onderwijsontwikkeling en onderwijsverbetering, professionalisering van medewerkers en leerlingenzorg. En dat in voortdurende afstemming met de omgeving: leerlingen, ouders, medewerkers, po- en vo-scholen, mbo-, hbo en wo-instellingen.

De realisering van de strategische doelen wordt door het bestuur gemonitord. In de periodieke bilaterale gesprekken tussen de schoolleider en de voorzitter CvB worden gedurende het schooljaar diverse beleidsambities tussentijds besproken. Daarnaast worden jaarlijks de ontwikkeling en doorvoering van de beleidsambities uit het Strategisch Plan formeel getoetst. Er is daarvoor door het CvB een verantwoordingsdocument opgesteld waarbinnen de schoolleiders de voortgang van de verschillende strategische doelen binnen hun school aangeven. Bij aanvang van een nieuw schooljaar wordt dit document aan het CvB voorgelegd. Het door de school samengestelde verantwoordingsdocument wordt met de individuele schoolleider besproken en wordt tevens geagendeerd in de reguliere R&D-vergadering. De verantwoordingsdocumenten van alle scholen worden jaarlijks ook aan de Raad van Toezicht voorgelegd.

In de verslagen van de scholen in dit jaarverslag 2018 wordt op de uitvoering van de verschillende beleidsambities nader ingegaan.

Het Strategisch Beleidsplan 2016-2020 kent de volgende beleidsambities:

Beleidsambitie 1:

Scholen van VO Haaglanden borgen de huidige onderwijskwaliteit en daar waar mogelijk wordt deze onderwijskwaliteit verder verhoogd.

In het vorige Strategisch Plan werd als beleidsambitie geformuleerd dat alle VO Haaglanden opbrengstgericht werken. Daarnaast werd geformuleerd dat VO Haaglanden geen zwakke scholen heeft. Beide beleidsambities zijn geëffectueerd. In de nieuwe beleidsperiode is het van belang de onderwijskwaliteit te borgen binnen onze schoolorganisaties. Scholen werken daartoe opbrengstgericht en met een herkenbare PDCA-cyclus. De resultaten van onze scholen worden door de Inspectie van het onderwijs ook in de toekomst minimaal met een voldoende beoordeeld. Door de scholen worden tevredenheidsenquetes periodiek afgenomen. Naar aanleiding hiervan stelt iedere school een verbeterplan op. Daar waar mogelijk nemen scholen deel aan visitatie- en/of audittrajecten. Nog meer dan in het verleden worden leerlingen betrokken bij de evaluaties van het schoolbeleid.

Beleidsambitie 2:

Scholen van VO Haaglanden werken gericht aan een verdere personalisering van het onderwijs.

In het onderwijs van de VO Haaglandenscholen staan de talenten en mogelijkheden van de leerlingen centraal. Leerlingen worden in ons onderwijs op alle niveaus uitgedaagd. Scholen proberen zoveel als mogelijk een (verdere) invulling te geven aan gepersonaliseerd leren door bijvoorbeeld maatwerk te leveren door differentiatie in niveau, tempo en/of leerstof. Scholen hebben een ruim aanbod aan extra onderwijsactiviteiten die een verdere verbreding en/of verdieping mogelijk maken. Tegelijkertijd zoeken scholen naar verdere mogelijkheden om differentiatie binnen en buiten de les mogelijk te maken.

Beleidsambitie 3:

Alle VO-Haaglandenscholen hebben een beschreven programma voor burgerschapsvorming en brede ontwikkeling.

Het gaat bij ons onderwijs niet alleen om het verwerven van algemene kennis. Leerlingen worden op onze scholen ook voorbereid op het innemen van een plaats in de samenleving. Leerlingen zullen zich de basiskennis, vaardigheden en houding eigen moeten maken om een rol te kunnen spelen in de eigen leefomgeving en in de samenleving. Omdat er sprake is van een globaliserende samenleving zal er ook binnen de scholen voor de internationalisering van de samenleving expliciete aandacht zijn. Alle scholen van VO Haaglanden maken hun activiteiten in het kader van "burgerschapsvorming" zichtbaar en geven deze een belangrijkere plaats binnen de schoolopleiding. Naast "burgerschapsvorming" bieden onze scholen een programma gericht op brede vorming. Leerlingen worden in de gelegenheid gesteld kennis te maken met ontwikkelingen en inzichten in de wereld van sport, kunst, cultuur, wetenschap, politiek en samenleving. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een studium generale, lezingencyclus of extra-curriculair programma.

Beleidsambitie 4:

De scholen van VO Haaglanden gaan gebruik maken van (digitale) portfolio's om de ontwikkeling van leerlingen te monitoren. Alle scholen introduceren het zogenaamde plusdocument.

Omdat leerlingen meer mogelijkheden (gaan) krijgen om "eigen" leerroutes te ontwikkelen, keuzes te maken in hun leerproces, competenties te ontwikkelen en aan specifieke talenten te werken, zal er behoefte zijn aan (digitale) volgsystemen of (digitale) portfolio's om de ontwikkeling van leerlingen te monitoren. Daarnaast doet het zogenaamde "plusdocument" op alle VO Haaglanden scholen zijn intrede. Dit "plusdocument" is een gevalideerde verzamelstaat/inhoudsopgave die weergeeft wat een leerling aan plussen heeft laten zien naast de schoolresultaten (die worden vastgelegd in een diploma met bijbehorende cijferlijst). Het betreft een overzicht van de persoonlijke brede vorming van een leerling.

Beleidsambitie 5:

Alle scholen van VO Haaglanden geven de 21e -eeuwse vaardigheden een plaats in het schoolaanbod en maken dat zichtbaar in het leerplan van de school.

Leerlingen worden voorbereid op een toekomst die weliswaar nog ongewis is maar zeker een beroep zal doen op 21e -eeuwse vaardigheden. Deze skills (samenwerken, probleemoplossend vermogen, ICT-geletterdheid, creativiteit, kritisch denken, communiceren en sociale en culturele vaardigheden) zijn een integraal onderdeel van het onderwijsaanbod van de scholen van VO Haaglanden.

Beleidsambitie 6:

De scholen van VO Haaglanden geven invulling aan een optimale zorgstructuur. Die zorg richt zich allereerst op een succesvolle schoolcarrière in het voortgezet onderwijs maar daarnaast ook op het hebben van een succesvolle carrière in het vervolgonderwijs.

Alle scholen van VO Haaglanden hebben een zorgstructuur die er op gericht is ondersteuning te bieden bij leerproblemen en/of problemen van andere aard met het doel leerlingen "binnen boord" te houden. Daarnaast voorziet die zorgstructuur ook in het mogelijk maken van een passende

doorstroom binnen de school zodat het stapelen van diploma's mogelijk is. De VO Haaglanden scholen zullen in de komende beleidsperiode onderzoeken of het mogelijk is deze doorstroom verder te verbeteren. Vanuit de visie op passend onderwijs is er op iedere VO Haaglanden school een passend en tijdig ondersteuningsaanbod voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De VO Haaglanden scholen zetten in op het voorkomen van "thuiszitters" en "voortijdige schoolverlaters". Er zal worden ingezet op een verdere versterking en verbreding van de kennis over het vervolgonderwijs binnen de vo-school en het versterken van LOB op de scholen.

Beleidsambitie 7:

De scholen van VO Haaglanden betrekken de leerlingen actief bij het beleid van de school.

Leerlingparticipatie betekent meedenken, meedoen en meebeslissen in alle zaken die de leerling direct en indirect aangaan. Daarbij hebben leerlingen dus een vorm van zeggenschap over hun eigen leefomgeving en onderwijsleersituatie waarbij ze echte keuzes kunnen maken die voor hen belangrijk zijn. Door leerlingen een relatie te laten ervaren met hun omgeving en verantwoordelijkheid te geven voor hun eigen leef- en werkomgeving dragen leerlingen maximaal bij aan een plezierig leef- en werkklimaat binnen onze scholen. De scholen van VO Haaglanden betrekken de leerlingen van de scholen actiever bij het schoolbeleid, bijvoorbeeld door leerlingenpanels, leerlingenconferenties of themamiddagen.

Beleidsambitie 8:

De scholen van VO Haaglanden ontwikkelen een visie over de inzet en het gebruik van ICT binnen hun school en beschrijven deze.

De inzet van ICT is een aandachtspunt binnen alle scholen van VO Haaglanden. De inzet van digitaal leermateriaal en het ontwikkelen van docentvaardigheden staan hoog op de agenda en zijn deels voorwaardelijk voor het realiseren van doelstellingen met betrekking tot gepersonaliseerd onderwijs en differentiatie binnen de klas. Binnen de scholen wordt gestreefd naar de inzet van ICT binnen alle vakken en dus ICT op te nemen in de leerlijn van iedere afdeling/ieder leerjaar. Op het gebied van ICT vinden continu ontwikkelingen en veranderingen plaats. De te verwachten toename aan inzet van ICT vraagt om een heldere visie op schoolniveau op welke wijze de inzet van ICT-leermiddelen een positieve bijdrage kan leveren aan het onderwijsproces. Mogelijk is daarbij sprake van aanpassingen van de ICT-structuur op scholen. Ook vraagstukken als internet-security als ook het correct omgaan met persoonsgegevens spelen hierbij een belangrijke rol. Onze scholen volgen de landelijke ontwikkelingen en zullen daar – waar het mogelijk en zinvol is - bij aansluiten. Daarbij zetten de scholen stappen die passen bij de eigen ontwikkeling en mogelijkheden.

Beleidsambitie 9:

De scholen van VO Haaglanden verwerken de laatste inzichten met betrekking tot didactiek/ pedagogiek in een zogenaamd "kijkvenster". Dit "kijkvenster" is richtinggevend voor het pedagogische en didactische handelen van de docent.

Om onze onderwijsambities vorm te kunnen geven werken bij onze scholen docenten met passie voor het onderwijs en voor hun vak. Zij beschikken over kennis en vaardigheden om leerlingen

te boeien, uit te dagen en te motiveren het beste uit zichzelf te halen. De docenten van de VO Haaglandenscholen hebben kennis van de laatste inzichten over leerstrategieën en didactisch/pedagogisch handelen en passen die toe tijdens hun lessen en de begeleiding van leerlingen. In dat kader ontwikkelt iedere school een kijkvenster met betrekking tot de ideale les. Welke pedagogische/didactische principes maken een vast onderdeel uit van iedere les? In welke structuur leren de leerlingen het best? Hoe realiseert de docent een maximale betrokkenheid bij de leerling? Op welke wijze organiseert de docent feedback op het leerproces van de leerling? Vanzelfsprekend kan de uitwerking van dit "kijkvenster" van school tot school verschillend zijn. VO Haaglanden scholen verschillen immers van elkaar en leggen deels anders accenten.

Beleidsambitie 10:

Voor alle medewerkers van de scholen van VO Haaglanden wordt in de komende jaren na- en bijscholing m.b.t. het gebruik van ICT aangeboden. Deze activiteiten kunnen op school- en/of bestuursniveau worden aangeboden.

ICT zal de komende jaren een steeds belangrijker aandachtspunt worden binnen onze scholen. Er zullen stappen gezet worden gericht op verdere digitalisering van het onderwijs- en begeleidingsproces. Digitale leermiddelen zullen nog meer dan nu reeds het geval is hun intrede doen in de klas. De ambitie om het onderwijs verder te personaliseren vraagt om een nieuwe inzet met betrekking tot ICT. Van docenten wordt gevraagd dat zij de mogelijkheden van digitale lesmaterialen kennen en dat ze vaardig zijn of worden in de keuze van en in de omgang met dit materiaal. Al onze scholen stellen eisen aan de ontwikkeling van didactische vaardigheden door de docent. De leerlingen van onze scholen geven aan dat verdere professionalisering van onze medewerkers met betrekking tot de omgang met digitale leermiddelen nodig is.

Beleidsambitie 11:

In het kader van professionalisering geven de scholen van VO Haaglanden vorm aan:

- ***mogelijkheden om van en met elkaar te leren. Bijvoorbeeld door het mogelijk maken van vormen van collegiale visitatie, professionele leergemeenschappen en good practices;***
- ***het opleiden binnen de school door deelname aan de zogenaamde opleidingsscholen;***
- ***een structureel verankerde gesprekscyclus gericht op reflectie en persoonlijke groei.***

De VO Haaglandenscholen zijn lerende organisaties die gericht zijn op een duurzame verbetering van het onderwijsproces. Scholen honoreren de wens van meer professionele ruimte voor docenten door het structureel mogelijk maken van collegiale visitatie en het vormen van professionele leergemeenschappen (PLG's). Binnen en tussen de scholen van VO Haaglanden wordt invulling gegeven aan het delen van good practices. Scholen van VO Haaglanden zijn onderdeel van de Opleidingsschool Haaglanden. Zij nemen daarbij actief deel aan het opleiden van docenten binnen de context van de school. Voor startende docenten binnen de scholen van VO Haaglanden is er een introductieprogramma dat startende docenten begeleidt gedurende de eerste jaren van hun onderwijs carrière. Iedere school van VO Haaglanden kent een gesprekscyclus met periodieke functionerings- en beoordelingsgesprekken. De gesprekscyclus is er op gericht docenten te laten reflecteren op het eigen functioneren. Groei en ontwikkeling in het docentschap staan daarbij centraal.

Beleidsambitie 12:

VO Haaglanden stelt in overleg met de schoolleiders van de VO Haaglandenscholen een professionaliseringsplan op voor schoolleiders en schoolleidingen.

De rol van de schoolleider binnen een school is cruciaal als het gaat om het verwezenlijken van de school- en onderwijsambities. Toegenomen wensen, eisen en verwachtingen en meer ruimte voor scholen om eigen keuzes te maken, stellen meer en hogere eisen aan de professionaliteit van schoolleidingen. Voor een goede en duurzame onderwijskwaliteit zijn goed opgeleide, professionele schoolleidingen noodzakelijk. Effectieve schoolleiders zijn in staat om binnen de school een gezamenlijke, op de toekomstgerichte, visie en richting te creëren. Tweejaarlijks wordt het functioneren van de schoolleider geëvalueerd door middel van een 360-graden-feedback. Hierbij worden medewerkers van de school betrokken, collega-schoolleiders en het College van Bestuur.

Beleidsambitie 13:

De scholen van VO Haaglanden evalueren periodiek de tevredenheid van de medewerkers over het gevoerde personeelsbeleid. Bij het personeelsbeleid is er gerichte aandacht voor het terugbrengen van werkdruk en piekbelasting.

Periodiek evalueren de scholen van VO Haaglanden de personeelstevredenheid onder het personeel over de kwaliteit van het gevoerde personeelsbeleid. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de ervaren werkdruk en piekbelasting van de medewerkers van de scholen van VO Haaglanden. In overleg met de medewerkers zal er gezocht moeten worden naar mogelijkheden om te komen tot een vermindering van ervaren werkdruk.

Beleidsambitie 14:

VO Haaglanden heeft een gezonde financiële basis en hanteert daarbij in de periode 2016-2020 een financiële buffer van ten minste 5%.

Voor de continuïteit van het onderwijs is een gezonde financiële basis van de stichting en de scholen noodzakelijk. VO Haaglanden kiest daarbij voor een voorzichtig financieel beleid. De meerjarenbegrotingen van de scholen zijn structureel sluitend en de middelen worden doelmatig en effectief ingezet. Dat betekent dat de overheadkosten laag zijn en dat bureaucratie wordt vermeden.

Beleidsambitie 15:

In komende jaren zal per schoolgebouw in kaart worden gebracht op welke wijze tot een verduurzaming van onze schoolgebouwen gekomen kan worden. Daarbij worden aspecten betrokken als luchtkwaliteit, energiebeheer en veiligheid.

Met de Gemeente Den Haag zijn nieuwe afspraken gemaakt met betrekking tot de kwaliteitsnorm voor nieuwbouw en renovatie. Dit heeft geleid tot een verhoging van de normvergoeding. Daarnaast ontvangen de scholen met ingang van het schooljaar 2014-2015 de zogenaamde BUMA-gelden. Deze gelden worden voor een groot deel aangewend voor verbetering van de huisvestingssituatie van de scholen. De schoolgebouwen van VO Haaglanden zijn nagenoeg allemaal in een goede staat en geschikt voor modern onderwijs. Dat geldt ook voor de bestaande monumentale schoolpanden van VO Haaglanden, zoals de gebouwen van het Maerlant-Lyceum, Gymnasium Haganum en Dalton

Den Haag. Voor investeringen in nieuwbouw en renovatie zijn in de beleidsperiode 2016-2020 minder investeringen nodig. Tegelijkertijd hebben diverse schoolgebouwen een kwaliteitsimpuls nodig om aan het recent opgestelde "Haags Kwaliteitskader Huisvesting Voortgezet Onderwijs" te kunnen voldoen. Het gaat dan vooral om het verbeteren van het binnenklimaat en de duurzaamheid van de schoolgebouwen. Een dergelijke impuls draagt bij aan kwalitatief betere gebouwen en dus een verlenging van de levensduur.

Raad van Toezicht

Werkwijze

De raad houdt toezicht op het beleid van het College van Bestuur en op de algemene gang van zaken binnen de Stichting VO Haaglanden en de met de stichting verbonden instellingen. De raad staat het college gevraagd en ongevraagd met advies ter zijde en fungeert als klankbord voor schoolleiders, de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en andere belanghebbenden bij VO Haaglanden. De raad is de werkgever van de leden van het college. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de stichting berust bij het college. De samenstelling van de raad is elders in het jaarverslag opgenomen.

Toezicht

De raad heeft in 2018 vijfmaal vergaderd. Na voorbespreking door de raad afzonderlijk werd steeds samen met het college vergaderd. Daarnaast hadden het college en de raad zogeheten themabijeenkomsten; in één van de themabijeenkomsten is de raad uitgebreid geïnformeerd over het nieuwe toetsingskader van de Inspectie. In de vergadering van 25 juni 2018 heeft de raad, na voorbereiding door de auditcommissie, de jaarrekening 2017 en de meerjarenbegroting 2019 (e.v.) van VO Haaglanden vastgesteld en goedgekeurd. In de vergaderingen van de raad met het college zijn onder meer de managementrapportage, tevredenheidsonderzoeken, "pasfoto's" van de scholen en de stand van zaken op de scholen en rond de schoolgebouwen besproken. In iedere vergadering is aan de hand van de zogenoemde Bestuursbrief van het College van Bestuur de stand van zaken besproken met betrekking tot alle op dat moment spelende relevante thema's. Leden van de raad zijn diverse keren op werkbezoek geweest bij verschillende scholen van VO Haaglanden. Enkele leden van de raad zijn, naast de leden van het College van Bestuur en een aantal directeuren, geïnterviewd door een onderzoeksteam van de Inspectie in het kader van haar regulier onderzoek.

De raad heeft in haar vergadering van 8 april 2019 de complexiteitspuntenberekening WNT en het geactualiseerde treasurystatuut goedgekeurd.

De raad en de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) zijn in 2017 gestart met het reguliere overleg tussen beide organen. Ook in 2018 heeft de raad tweemaal vergaderd met de GMR, eenmaal voorafgaand aan de jaarlijkse GMR-dag in januari en eenmaal, conform de afspraak uit 2017, in september; in beide gevallen vond het overleg plaats op basis van vooraf afgesproken onderwerpen. De bijeenkomst in september vond plaats in aanwezigheid van het college.

Commissies

De raad kent twee commissies, de remuneratiecommissie en de auditcommissie.

De remuneratiecommissie, bestaande uit de heer Backer en de heer Den Bruinen, heeft begin 2019 het functioneren van het college beoordeeld; de raad heeft het college positief beoordeeld. Het verslag hiervan is besproken in de raad. De auditcommissie, bestaande uit de heren Rovers en Braun en mevrouw Van de Heuvel, heeft in juni de raad geadviseerd over de jaarrekening 2017 en de

begroting 2019. De auditcommissie heeft hiertoe samen met een lid van het college, de controller en de accountant, voorafgaand aan de desbetreffende raadsvergaderingen, vergaderd. In de vergadering van de auditcommissie van november, is ook door de Raad van Toezicht uitgebreid ingegaan op de toetsing van de doelmatigheid van de uitgaven.

Doelmatigheid

De raad toetst de inzet op doelmatigheid van uitgaven op diverse manieren. Enerzijds door kennis te nemen van tussentijdse managementrapportages, anderzijds door overleg te voeren met rectoren & directeuren en de GMR. Daarnaast leggen leden van de raad schoolbezoeken af.

In het afgelopen jaar is middels de bestuursbrief de besluitvorming gedeeld over doel, opzet en werking van de opleidingsscholen, de keuze voor de nieuwe locatie van het HML en de revitalisering van het Segbroek College. Daarbij worden overwegingen, risico's en alternatieven beschreven.

Voor het lopende schooljaar is in de nieuw ontwikkelde kaderbrief voor schooljaar 2019-2020 doelmatigheid als speerpunt ingebracht.

Overige

De leden van de raad houden hun kennis en vaardigheden op peil, onder meer door het lidmaatschap van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen. Jaarlijks evalueert de raad zijn eigen werkzaamheden en functioneren.

De contacten tussen de raad met het college en andere belanghebbenden bij VO Haaglanden verlopen constructief en plezierig. De informatie-uitwisseling is goed op orde, zowel mondeling als schriftelijk. In voorkomende gevallen weten bestuursleden en de leden van de raad elkaar ook buiten de vergaderroosters om over en weer te vinden om overleg te voeren.

Verslag van de scholen

Dalton Den Haag

Onze school

Dalton Den Haag biedt havo-, atheneum- en gymnasiumonderwijs aan. We zijn een daltonschool, maar eveneens een cultuurschool én een tto-school. Die drie liggen in elkaars verlengde, want cultuur en tweetalig onderwijs zijn gericht op een brede ontwikkeling en dat geldt zeker voor daltononderwijs. Leerlingen kunnen zich op onze school optimaal ontwikkelen, niet alleen op het gebied van leren maar tevens op persoonlijk, sociaal, cultureel en sportief gebied.

Dalton Den Haag kiest voor een schoolomvang met ongeveer 990 leerlingen en 80 docenten. Dankzij de daltonwerkwijze, met onder andere het tutoraat en het leerlingmentoraat, leren de leerlingen uit verschillende klassen elkaar goed kennen. Doordat er tijdens de daltonuren geregeld contact is tussen leerling en docent is de onderlinge band hecht. De leraar geeft niet alleen les, maar tevens individuele begeleiding en helpt met de taken en planning. Daarnaast is Dalton Den Haag gewoon een goed georganiseerde school met heldere regels. Door het persoonlijke contact en de geoliede organisatie kunnen we leerlingen meer vertrouwen en daarmee veel vrijheid en verantwoordelijkheid geven.

Onderwijsvisie

Daltononderwijs is gebaseerd op vijf pijlers: verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, reflectie, effectiviteit en samenwerking. Onderwijs van nu dat de leerlingen voorbereidt op een snel en voortdurend veranderende toekomst. Onze school is een gemeenschap waarin we rekening met elkaar houden en oog hebben voor de kwaliteiten en zwaktes van onszelf en de anderen. Leraren bieden een kader waarbinnen leerlingen hun leerproces gedeeltelijk zelf kunnen vormgeven. Dat vraagt om leraren die steeds meer verantwoordelijkheid aan hun leerlingen durven te geven. De leerlingen krijgen die verantwoordelijkheid, maar leggen wel geregeld verantwoording af, aan hun leraren, medeleerlingen en ouders. Ook leren zij te reflecteren op eigen gedrag, inzet en motivatie en dat is essentieel voor de persoonlijke ontwikkeling.

Belangrijkste ontwikkelingen

Vorig schooljaar is op initiatief van de daltoncommissie onze onderwijsvisie helder beschreven zodat duidelijk is wat op onze school onder goed onderwijs wordt verstaan. Dit jaar begeleidt en evalueert de daltoncommissie diverse pilots.

Zo is er een pilot in 6-vwo met een meer individuele opzet van het mentoraat en in 2-havo hebben de leerlingen meer autonomie gekregen bij het kiezen en plannen van taken. Vorig jaar en dit jaar heeft een groep docenten een training flitsbezoeken gevolgd. Aan de hand van een kijkwijzer bezoeken zij kort lessen van collega's. De bedoeling is dat alle collega's de training gaan doen en dat het bezoeken van elkaars lessen een goede gewoonte wordt.

Eenmaal in de twee jaar worden voor alle docenten en de schoolleiding scans afgenomen. In de docentenscan beoordelen alle leerlingen hun docenten op 15 observatiepunten die aansluiten bij de daltonpijlers en de kijkwijzer. De schoolleiding analyseert de resultaten en bespreekt die individueel met de docenten na.

Dit (tussen)jaar komen alleen de nieuwe docenten, de collega's van wie de vorige scan matig was en een aantal vrijwilligers voor de scan in aanmerking.

Ieder lid van de schoolleiding begeleidt een aantal secties bijvoorbeeld bij het opstellen van het sectiewerkplan. Daarin beschrijven secties hun ambities op het gebied van daltononderwijs, toetsing, activerende didactiek & differentiatie en professionalisering. Het plan wordt besproken met de betreffende schoolleider. Op deze wijze werken we gezamenlijk en cyclisch aan de kwaliteit van het onderwijs. Daarnaast is er ieder schooljaar vier teammiddagen waarop veel aandacht is voor visievorming, professionalisering en samenwerking. Zowel in de secties als op die middagen wordt gewerkt aan het implementeren en uitbreiden van belangrijke zaken, zoals differentiatie en reflectie.

De afgelopen jaren constateren we een toename van het aantal leerlingen waarvoor speciale zorg noodzakelijk is. De centrale rol hierbij wordt gespeeld door onze zorgcoördinator, die in overleg met mentoren en conrectoren voor gepaste begeleiding zorgt. Zij is ook de spil bij de contacten met de externe instanties en hulpverleners. De leerlingbegeleider kan ingezet worden voor intensieve begeleiding van individuele leerlingen.

Dalton Den Haag betreft leerlingen en ouders bij het ontwikkelen van de visie en het evalueren van ons onderwijs. Er is een medezeggenschapsraad en ook de leerlingenraad weet zich steeds beter te profileren. Mentoren en conrectoren hebben periodiek overleg met klankbordgroepjes om te horen wat er speelt. Alle klassen hebben een contactouder die punten kan inbrengen bij de mentor of schoolleiding. Daarnaast is er drie keer per jaar overleg tussen de contactouders en de schoolleiding over het reilen en zeilen op school. Er is bovendien een ouderraad die input geeft en beslist over de besteding van de ouderbijdragen en een interactieve avond organiseert voor alle ouders over een actueel thema.

In de schoolgids staat dat de ouderbijdrage vrijwillig is, maar dat die voor de school belangrijk is om een aantal extra dingen te kunnen doen. Gelukkig betaalt het overgrote deel van onze ouders de bijdrage. We gaan van het principe uit dat alle bijzondere activiteiten gedurende het jaar, behalve werkweken en culturele reizen, uit de ouderbijdragen worden gefinancierd.

De huidige rector is gestart in augustus 2017. Dit schooljaar is in de bovenbouw vwo een nieuwe conrector begonnen. De voormalige conrector bovenbouw vwo is met zwangerschapsverlof en gaat per 1 februari 2019 aan de slag met 3 tot en met 5 havo. Omdat zij drie dagen per week gaat werken, is er voor twee dagen per week een coördinator benoemd die zich vooral met de leerlingzaken van 3 en 4 havo gaat bezighouden. Om tot een efficiënte samenwerking te komen waarin ieders kwaliteiten volop benut kunnen worden, gaat de schoolleiding in het voorjaar 2019 een teamscholing doen. Naast het optimaliseren van de samenwerking ligt de focus op leidinggeven aan een school in transitie.

In 2018 is een inventarisatie gemaakt van alle culturele activiteiten en is op basis daarvan een cultuurbeleidsplan geschreven. De visitatie door de VCPS (Vereniging van Cultuurprofielscholen) werd met een uitstekend oordeel afgesloten.

In maart 2019 is er een visitatie door de NDV (Nederlandse Daltonvereniging) en we werken er hard aan om een licentie voor de komende vier jaren veilig te stellen.

Praktijkschool de Einder

Wie en wat is de school

De Einder is een praktijkschool met circa 300 leerlingen, allen met een IQ van 75 of lager, grote leerachterstanden en, niet toevallig, vaak gedrags- en/of sociaal emotionele problemen. De meeste leerlingen komen uit de achterstandswijken Schilderswijk en Transvaal. De school kent inmiddels 31 nationaliteiten en herbergt alle wereldgeloven.

De ouders/verzorgers van onze leerlingen hebben vaak moeite met opvoeden. Wij kunnen dus niet de oplossing van de problemen terug leggen bij de ouders/verzorgers. We richten ons daarom voornamelijk rechtstreeks tot de leerling. Zo is de schoolgids bijvoorbeeld in leerlinggerichte taal geschreven. Wij praten nooit over de leerling zonder dat hij erbij is, meestal met de leerling waar de ouders/verzorgers bij zijn. Wij voeden onze leerlingen op tot zelfstandigheid. Afhankelijke kinderen gaan het later in de maatschappij niet redden. De corebusiness van de school is de leerlingen van A naar B brengen, wij zeggen liever van D naar B: van een droom naar een baan.

Onderwijsvisie van de school

Om dit doel te bereiken heeft de Einder een aantal uitgangspunten:

1. Mooie gebouwen, kleurrijk en schoon en de mooiste spullen, inclusief ICT-smartboards en laptops.
2. Duidelijke structuur: een stuk of 10 regels die elk jaar opnieuw door de mentor met de leerlingen worden doorgenomen. Dan hoeven wij het niet elke keer te hebben over: "Ik wist het niet," etc. Voor alles wat buiten strafbaar is, schakelen wij de politie in. Onze stelregel is: wij kunnen niet afgerekend worden op wat er gebeurt maar wel op hoe we ermee omgaan.
3. Continuïteit: de Einder werkt met groepsleerkrachten die de hele week bij hun klas zijn. Daardoor is de pedagogische aanpak tijdens de hele week gelijk en gewaarborgd. Tijdens praktijklessen: koken, hout, metaal, textiel, schilderen en gym. Doordat de leerkrachten daar met zijn tweeën zijn, gaan bij ziekte van een van de twee de lessen gewoon door. Omdat de Einder met taakleerkrachten werkt, die als hoofdtaak invallen hebben, is er op de Einder de laatste negen jaar nog nooit een les uitgevallen. Rust, orde en regelmaat dus. Als wij dit goed doen, houden wij tijd over voor het allerbelangrijkste bij ons op school namelijk (welgemeende) aandacht. Op de Einder aandacht in plaats van zorg. Deze aandacht werkt op de Einder als een toverstaf! 5 minuten per dag welgemeende aandacht is vaak al heel belangrijk. Voor de leerling ben jij dan een held, jij hebt wel interesse voor hem/haar. Onze ervaring is dat 99 van de 100 leerlingen zijn/haar gedrag inruilt voor positieve aandacht.
4. Alle leerlingen van de Einder verlaten de school met een baan; die baan moet volgens de Einder zo dicht mogelijk bij de droom (de passie) van de leerling komen. Door middel van allerlei vormen van stages en zinvolle werkervaringsplaatsen krijgen de leerlingen de kans zich te ontwikkelen tot volwaardige, zelfstandige deelnemers aan de maatschappij. Zelfvertrouwen, communicatieve en sociale vaardigheden zijn daarbij essentieel. Door het schoolklimaat krijgen alle leerlingen de kans zich tot hun maximale niveau te ontwikkelen.

Kwaliteitszorg

De Einder heeft inmiddels alleen maar bevoegde docenten in dienst. Verder is er nascholing op allerlei gebied maar vooral t.b.v.

1. De pedagogische aanpak van de leerlingen.
2. Het taliger maken van de Einder-leerlingen.

Leerlingenzorg

Op de Einder is de zorg voor leerlingen reeds vertaald in welgemeende aandacht voor alle leerlingen. Daarin is een steeds grotere rol weggelegd voor de groepsleerkrachten. Deze zullen dan maximaal voorbereid zijn op deze taak en dienen van de schoolleiding het mandaat moeten krijgen om deze taak zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren.

ICT

Juist op de Einder is optimaal gebruik van ICT als onderwijsmiddel heel belangrijk. Voornamelijk voor onze leerlingen met concentratieproblemen en een korte spanningsboog is het belangrijk dat er allerlei les-ondersteunende beelden direct beschikbaar zijn. Belemmerende factor hierbij is vooral het gebrek aan vaardigheden bij de docenten. Zowel op het gebied van de techniek en toepassing van de ICT apparatuur, als op het gebied van ontwikkeling van het lesmateriaal en software zal er een uitgebreid scholingsprogramma volgen voor alle Einderpersoneelsleden.

Schoolplan

Op de Einder is de leerling de maat omdat de leerlingen en hun kenmerken vaak wisselen: Transvaal (de wijk waar de Einder staat) is een doorgangswijk waar afhankelijk van de gebeurtenissen op de hele wereld steeds hele nieuwe bevolkingsgroepen voorbijtrekken, recent de moelanders (Polen, Bulgaren, Roemenen, etc.) maar ook de Somaliërs en leerlingen uit Eritrea. De juiste aanpak van o.a. bovengenoemde doelgroepen bepaalt in hoge mate de koers van de Einder en daarmee ook de inhoud van het schoolplan. Het is in die zin dus een dynamisch plan dat elke 2 weken bij de sectievergaderingen op de agenda staat en waarbinnen het hierdoor constant work in progress is op de Einder. Na- en bijscholing van alle docenten is hier binnen heel belangrijk. Het slagen van een plan hangt namelijk in hoge mate af van bereidheid en deskundigheid van het gehele schoolteam.

Burgerschapsvorming en brede ontwikkeling

Het wel of niet slagen van de Einder-leerlingen als volwaardige burgers in de maatschappij hangt met name af van de mate waarin zij erin slagen verbinding te maken met deze maatschappij. Door het nog steeds verplicht stellen van maatschappelijke stage en het aanbieden van levensechte stageplaatsen, binnen met name de eigen wijken, brengt de Einder deze leerlingen in allerlei kritische situaties waarbinnen zij de kans krijgen om communicatieve en sociale vaardigheden op een natuurlijke manier te ontwikkelen.

Hier hoort ook een goed functionerende leerlingraad bij waarbinnen de leerlingen breed meespreken over het schoolbeleid. Ook zijn leerlingen actief betrokken bij het aannemen van nieuw onderwijzend personeel. Er komt geen personeelslid binnen zonder dat hij/zij eerst met leerlingen heeft meegedraaid.

Personalisering van het onderwijs

De hoofdtaak van de Einder is leerlingen van A naar B te brengen. Wij zeggen: van hun droom naar een baan. De route daarnaartoe is puur individueel en persoonlijk. De leerling is de maat op de Einder. De leerling is geen middel maar een doel. Vanaf de eerste klas is er daarom een uniek traject voor elke leerling.

Het tijdspad ligt in de basis vast maar daarvan wordt afgeweken indien het tempo en de leerstijl van de leerling daarom vraagt. Als het doel, een structurele duurzame baan, maar bereikt wordt. In schooljaar 2018-2019 heeft de Einder ook een individueel taalprogramma voor leerlingen die bij aanmelding nog onvoldoende het Nederlands beheersen.

Vrijwillige ouderbijdrage

Alle activiteiten voor de leerlingen op de Einder zijn ongeacht de bijdrage voor een ieder toegankelijk.

Zorgstructuur

Op de Einder gaat het niet over zorg. Wij kunnen niet voor onze leerlingen zorgen. Dat willen wij ook niet want wij willen geen afhankelijke leerlingen. Via de methode aandacht scheppen wij een klimaat waarin leerlingen leren met hun problemen om te gaan en daarnaast zo optimaal mogelijk te functioneren en presteren.

Kijkvenster

Op de Einder werken wij niet met individuele docenten maar in teamverband. Wij kennen een open deurenbeleid waarbinnen docenten van elkaar leren en gebruik maken van elkaars specifieke kwaliteiten. Daarnaast is er een cyclisch model waarin functioneringsgesprekken met de direct leidinggevende gevolgd worden door beoordelingsgesprekken met de directeur.

Belangrijkste ontwikkelingen 2018

- Tijdens het jaar 2018 is de klussenbus nog belangrijker geworden voor de Einder en wijk Transvaal.
Dankzij een convenant met Den Haag en Burenhulp, zijn wij nu in staat om twee klussen per dag aan te nemen. Op deze manier slaagt de Einder erin om via de maatschappelijke inzet van onze leerlingen jaarlijks zijn 60 bewoners uit hun isolement te halen.
- Tijdens 2018 is er in de slipstream van de taalklas en naar aanleiding van het gegeven dat er steeds meer taalzwakke leerlingen bijkomen (zij-instromers).
School brede trainingen begonnen om alle Avo en vakdocenten NT2 vaardig te maken.
- Dankzij de samenwerking met Hart 'n Hout beschikt de Einder in 2018 weer over een volwaardige houtopleiding.
Binnen deze bedrijfsmatige setting worden onze leerlingen volledig toegerust op een volwaardige baan binnen de bouw- en houtsector.

Gymnasium Haganum

Gymnasium Haganum is een categoriaal gymnasium, gehuisvest in een prachtig gebouw aan de Laan van Meerdervoort. De school heeft ongeveer 800 leerlingen en 75 personeelsleden. Het Haganum is bijzonder, omdat weliswaar alle leerlingen op hetzelfde niveau onderwijs krijgen, maar er toch sprake is van een grote diversiteit. Wij hebben leerlingen uit alle wijken van Den Haag en omgeving en van allerlei nationaliteiten. Ons streven is om al deze leerlingen zich thuis te laten voelen op onze school. Naast aandacht voor het cognitieve aspect dat onlosmakelijk verbonden is aan elke school en zeker aan een gymnasium, besteden wij veel aandacht aan de persoonlijke vorming van onze leerlingen.

Onderwijsvisie van de school

Het Haganum staat voor kwalitatief goed onderwijs en een brede vorming. Op het Haganum werken hoog opgeleide docenten die met veel enthousiasme hun vak geven. Uit verschillende peilingen blijkt dat leerlingen dit zeer waarderen in hun docenten.

Het Haganum wil een school zijn die creativiteit en kritisch denken stimuleert en die leerlingen de kans geeft zich maximaal te ontplooiën. Om kritisch te leren denken is ruimte nodig, maatschappelijke betrokkenheid en lef. Moeilijke onderwerpen worden niet vermeden en wij dagen onze leerlingen uit hun meningen en opvattingen beargumenteerd te verwoorden.

Ondanks, of misschien wel juist vanwege het voor ieder gelijke onderwijsniveau is differentiatie en maatwerk nodig. Maatwerk vindt zowel binnen de lessen als daarbuiten plaats via plusprojecten, aansluitingsprogramma's met universiteiten en een eigen honours programma. Maatwerk vindt ook plaats binnen het coachend mentoraat waarmee we werken in leerjaar 2, 3 en 4.

Differentiatie proberen wij op meerdere manieren te realiseren, waaronder via ICT. Het afgelopen jaar heeft de school veel geïnvesteerd in een nieuw netwerk, verbeterde wifi en een Google-driveomgeving voor alle leerlingen en medewerkers. De volgende stap is de invoering van devices in de leerjaren. Ons doel is om binnen drie jaar alle leerlingen van een device te voorzien, als hulpmiddel naast de boeken.

Professionalisering medewerkers

Het afgelopen jaar heeft de professionalisering van het hele personeel, inclusief het OOP zich op twee punten gericht:

- Alle medewerkers hebben in kleine groepen trainingen gehad in het omgaan met grensoverschrijdend gedrag en interculturele communicatie en het geven van feedback aan elkaar. Een belangrijk doel was om gezamenlijk de normen en waarden van onze school uit te gaan dragen. Binnen een tamelijk kleine school als het Haganum waar de mobiliteit gering is en waar mensen graag zelfstandig werken, is het openbreken van bestaande gedragspatronen een uitdaging.
- Er is een werkgroep ICT opgericht die scholingsactiviteiten op ICT-gebied organiseert. Deze middagen worden enthousiast bezocht.

Naast de genoemde scholing vinden regelmatig gesprekken met secties en individuele docenten plaats waarin de specifieke ontwikkelpunten van de sectie of de medewerker worden benoemd.

Hoe betrekken wij onze leerlingen?

Het Haganum kent drie officiële kanalen om leerlingen te betrekken.

Er is een leerlinggeleding in de MR. Er is veel enthousiasme voor deze plekken en het afgelopen jaar is er een serieuze verkiezing georganiseerd.

Voor leerjaaroverstijgende zaken is er de Leerlingenraad. Ook deze functioneert goed. Zij organiseren hun eigen bijeenkomsten onder leiding van een docent en minimaal drie keer per jaar heeft de Leerlingenraad overleg met de rector.

Per leerjaar zijn er referentiegroepen, bestaande uit klassenvertegenwoordigers uit de onderbouw en met wisselende samenstelling in de bovenbouw. In deze groepen worden zaken die het leerjaar betreffen, besproken, zoals het rooster van de toetsweek of de werkdruk in een bepaald leerjaar.

Een andere manier waarop wij onze leerlingen betrekken zijn de jaarlijkse kwaliteitsenquêtes. Onze leerlingen zijn over het algemeen zeer zelfstandig. Een MUN, een culturele avond of een GSA bijvoorbeeld worden door leerlingen zelf georganiseerd, met meer of minder hulp van de school.

Vrijwillige ouderbijdrage

Tegen de verwachting in, zien wij een stijgend aantal ouders dat de ouderbijdrage betaalt en daar doen wij ook ons best voor. Het culturele programma dat wij bieden wordt kennelijk door ouders gewaardeerd, wat het hoge percentage betalende ouders wellicht verklaart. Wij zien overigens ook een stijging in het aantal Ooievaarspassen.

De belangrijkste ontwikkelingen

De belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar was de aanleg van het nieuwe ICT-netwerk, samen met de overgang naar een Google omgeving en de naleving van de AVG. Er waren veel opstartproblemen en ook nu maakt het feit dat we een kleine organisatie zijn het niet gemakkelijker. Personeelsleden hebben hier wel hinder van ondervonden. Maar tegelijkertijd hebben we een grote stap gemaakt en kunnen we met dit nieuwe netwerk in ieder geval de komende jaren verder bouwen.

Haags Montessori Lyceum

Hoofdstuk 1

Het HML is een school voor voortgezet montessorionderwijs voor mavo-, havo- en vwo-leerlingen. De afgelopen jaren is het HML gegroeid van 950 naar 1240 leerlingen. Naast het behalen van een diploma streeft het HML de brede montessoridoelen na: zelfstandigheid, creativiteit en maatschappelijke bewustwording. Deze doelen zijn vastgesteld door het Netwerk Voortgezet Montessori Onderwijs van de Nederlandse Montessori Vereniging, waar het HML deel van uit maakt. Vanuit de filosofie van de school: "leiding leren geven aan jezelf in verbinding met anderen" vormen leerlingen en medewerkers een gemeenschap waarin deelnemers gestimuleerd worden zichzelf te leren kennen en te laten zien en leerlingen zich kunnen ontplooiën tot eerlijke jonge volwassenen die de ander met aandacht en nieuwsgierigheid tegemoet treden.

Hoofdstuk 2 Onderwijsvisie van de school

Het HML streeft ernaar het montessoriprofiel herkenbaar neer te zetten in de school. Er is concrete samenhang tussen de doelstellingen zoals omschreven in onze visie en ons onderwijsaanbod. Hierbij maken we gebruik van de zes montessorikarakteristieken: hoofd, hart en handen, leren kiezen, reflecteren, sociaal leren, samenhang in de leerstof, binnen en buiten leren.

We hebben gekozen voor gepersonaliseerd montessorionderwijs, waarin we werken met coaches en een digitaal portfolio. Het aantal summatieve beoordelingen is beperkt, we stimuleren dat er tijd en aandacht is voor formatieve evaluatie. Naast het kerncurriculum bieden we in klas 1 tot en met klas 3 lessen aan, die aansluiten bij de gevoelige periode, een aanvulling vormen op het curriculum, en ondersteuning bieden op het terrein van planning, rekenen en taal en "leren-leren". Onderdeel van ons gepersonaliseerd montessorionderwijs is, dat leerlingen zelf keuzes kunnen maken in het rooster en dat er ruimte in het programma is voor het oefenen en ontwikkelen van vaardigheden. Dit stelt specifieke eisen aan onze didactiek.

Naast de heterogene onderbouwklassen is er de vwo-topklas, voor leerlingen die meer cognitieve uitdaging nodig hebben. Wij richten ons op de naar buiten gerichte leerling voor wie het gewone vwo-programma niet uitdagend genoeg is.

Hoofdstuk 3 Professionalisering medewerkers

Scholingsactiviteiten zijn gericht geweest op de teams en op nieuwe docenten naast de individuele activiteiten van medewerkers. Doelen zijn om de nieuwe manier van werken tot routine te maken, het montessorigehalte van de school te borgen, een herkenbare en effectieve manier te vinden om samen te werken en groepsprocessen te begeleiden en ons in te spannen om docenten de gewenste bevoegdheid te laten behalen.

Er is een herhalingstraining "coaching" aangeboden in de vorm van workshops en intervisiebijeenkomsten geleid door interne en externe trainers. Voor nieuwe docenten is een starttraining aangeboden. De teamactiviteiten maakten in 2018 nog onderdeel uit van de deskundigheidsbevordering: samen dicht om de leerling staan betekent immers meer gedeelde verantwoordelijkheid voor de teamleden. Zo samenwerken is in onze ogen een vorm van leren en professionaliseren. In de helft van de teams hebben we een dialoog over werkdruk gevoerd. In eerste instantie met begeleiding van VOION, in tweede instantie zijn we vanuit Deep Democracy gaan werken met elkaar. Een groep van 16 medewerkers, schoolleiding, teamleiders en mavokernteamleden, heeft een tweedaagse training Deep Democracy gevolgd om deze gesprekstechniek te oefenen en de principes breder gedeeld te krijgen in de school.

Nieuwe docenten worden zowel groepsgewijs als individueel begeleid op het HML. Daarnaast volgen zij, mits er uitzicht is op een vaste aanstelling en iemand het niet te druk heeft met een studie, een driedaagse basistraining bij de montessori kennisacademie. In 2018 waren er veel nieuwe medewerkers en veel mensen die nog bezig zijn met het behalen van een (tweede) bevoegdheid. Deze

scholingsactiviteiten creëren werkstress voor zowel de mensen die het betreft als hun collega's, omdat mensen met een studie 1) zichzelf regelmatig moeten begrenzen waar het gaat om overige taken en 2) vaak relatief onervaren zijn en nog geen routines hebben opgebouwd.

Van de individuele activiteiten sluit een deel direct aan bij de bovengenoemde training Deep Democracy: twee teamleden hebben de volledige leergang tot en met level 4 gevolgd (afronding 2019). In het verlengde hiervan werd aan alle tweede klassen een lessenserie Deep Democracy aangeboden in september en oktober waar de hoofdcoaches actief bij zijn betrokken.

Leerlingbetrokkenheid

Het montessorionderwijs is "onderwijs op ooghoogte". Er is sprake van gelijkwaardigheid naast de verschillende rollen die we hebben. In de praktijk betekent dit, dat leerlingen niet alleen op veel momenten worden uitgenodigd om deel te nemen aan gesprekken en aan activiteiten, maar dat zij ook zichzelf regelmatig uitnodigen. Enkele voorbeelden: leerlingen geven masterclasses aan groep 8-leerlingen, geven presentaties aan bezoekers, bijvoorbeeld rondom de aanbesteding inrichting nieuwe locatie, schuiven vanuit de klankbordgroepen per jaarlaag 4 keer per jaar aan bij de teamvergaderingen, leiden sollicitanten rond en zijn op eigen initiatief buddy van enkele (relatief) nieuwe docenten.

Vrijwillige ouderbijdrage

Het HML is opgericht door ouders. Ouders bewaken het montessorigehalte van de school via de Oudervereniging, die een eigen budget heeft. De oudervereniging int de vrijwillige participatiebijdrage hiervoor. Vanuit de ALV wordt op hoofdlijnen bepaald waaraan deze participatiebijdrage wordt besteed. Vervolgens overlegt de schoolleiding met het Bestuur van de Oudervereniging over de specifieke invulling van de jaarlijkse begroting.

Hoofdstuk 4 Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar 2018

De groei van het Haags Montessori Lyceum (11%) is tijdelijk gehuisvest in noodlokalen op het sportterrein. Vanaf september 2019 zal een dependance aan de Neuhuyskade in gebruik worden genomen. Het betreft een kantoorpand dat wordt getransformeerd tot schoolgebouw. De groei van het leerlingenaantal heeft geleid tot verschillende ontwikkelingen: we hebben veel nieuwe collega's ontvangen en ingewerkt en meer bewuste aandacht besteed aan het begeleiden van groepsprocessen. We hebben de afspraken over de structuren in de lessen opnieuw vastgelegd in de kijkwijzers die we gebruiken. Het goed invullen van de masters en van het vwo-kernplusprogramma is een punt van aandacht geweest voor met name klas 3 waarvoor dit nieuw was. De eerste helft van 2018 hebben we ons daarnaast gericht op de indeling van de teams en het bepalen van het profiel van de nieuwe teamleiders. De tweede helft van 2018 hebben we ons geconcentreerd op het verbeteren van de examenresultaten, met name op de havo-afdeling, en op het inwerken van de nieuwe teamleiders. Daarnaast hebben we gewerkt aan het nieuwe mavo-onderwijs in de vorm van proeftuintjes in klas 3 mavo, hebben we samen met het mavoteam en het projectteam gewerkt aan het programma van eisen voor het nieuwe gebouw aan de Neuhuyskade en hebben we gezorgd voor heldere informatie voor ouders en leerlingen van groep 8 over de nieuwe locatie t.b.v. de aanmeldingen. We hebben in de staart van 2018 een begin gemaakt met de evaluatie van het verandertraject. Op grond hiervan zal in de eerste helft van 2019 een verbeterplan worden gemaakt en voorgelegd aan het team, de leerlingen en ouders en aan de medezeggenschapsraad voor zover het plan beleidswijzigingen betreft. Net als in 2017 is 2018 een jaar geweest waarin veel tijd en aandacht is gegaan naar het vinden van balans tussen behouden wat goed is en veranderen waar het nodig is. Binnen het team is niet altijd overeenstemming over de keuzes die hierbij horen en het gewenste gedrag dat het gevolg is van deze keuzes. Juist daarom blijven we investeren in het leren werken met een dialoog die aandacht geeft aan minderheidsstandpunten. We zien naast uiteenlopende uitingen van stress veel flexibiliteit, creativiteit en verbondenheid in dit proces bij alle deelnemers. Dat is een mooie basis om verder op te bouwen.

Johan de Witt Scholengroep

Hoofdstuk 1: Visie van de school:

Op het Johan de Witt geloven we in eerlijke, gelijkwaardige kansen voor iedere jongere. Onze overtuiging is dat goed onderwijs hiervoor de basis vormt. Gelijkwaardig betekent niet hetzelfde als gelijk. Iedereen is uniek. Daarom streven wij naar het best passende onderwijs voor elk van onze leerlingen met daarbij altijd het hoogst haalbare niveau voor ogen. In een veilige en inspirerende omgeving. Op die manier kan iedere leerling zijn beste zelf worden en met een diploma van waarde de school verlaten om de volgende stap in de maatschappij te zetten.

Kwaliteit in alles wat we doen

Het Johan de Witt staat voor kwaliteit. We zullen te allen tijde de kwaliteit waarborgen. Niet alleen van ons onderwijs, maar van de hele organisatie op alle gebieden.

Betrokkenheid en verbondenheid

Johan de Witt'ers, zowel leerlingen als personeelsleden, zijn betrokken bij en voelen zich verbonden met de school. Iedereen maakt deel uit van de organisatie en pakt zijn eigen rol. Zo nemen leerlingen de verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces, begeleiden docenten de leerlingen hierbij en zorgen de ondersteunende diensten ervoor dat aan de benodigde randvoorwaarden wordt voldaan. Samen zorgen we voor een zo optimaal mogelijke leeromgeving voor onze leerlingen.

Wederzijds **respect** voor elkaar

Het Johan de Witt staat in het centrum van Den Haag. Een grote stad met een enorme verscheidenheid aan culturen, opvattingen, levensovertuigingen en achtergronden. Vanzelfsprekend is de doelgroep van het Johan de Witt een afspiegeling hiervan. Zowel leerlingen als personeel houden rekening met en respecteren deze diversiteit.

Plezier

Een aanzienlijk deel van de tijd van onze leerlingen wordt doorgebracht op school. Net zoals die van onze medewerkers. Dan is het van belang dat deze tijd als leuk wordt ervaren en er naast hard werken ook plezier gemaakt wordt. Dit draagt bij aan de motivatie en het uiteindelijke resultaat.

Hoofdstuk 2: Missie en Visie

De Johan de Witt Scholengroep is een openbare scholengroep voor voortgezet onderwijs met vijf locaties en biedt onderwijs op (vrijwel) ieder niveau:

- Vwo (bovenbouw)
- Havo
- Mavo
- Vmbo kader
- Vmbo basis
- Praktijkonderwijs
- Internationale schakelklas (ISK)

Doelgroep

Het onderwijs van het Johan de Witt is gericht op de doelgroep die het in huis heeft: leerlingen uit achterstandswijken met een laag sociaaleconomische status en een niet-westerse culturele achtergrond. Deze leerlingen starten veelal op het Johan de Witt met flinke achterstanden op het gebied van taal en daardoor ook op andere gebieden binnen het onderwijs. De doelgroep van het Johan de Witt krijgt in de huidige maatschappij door migratie- en culturele achtergronden minder kansen op doorstroom naar betere sociale omstandigheden. Daarom hebben onze leerlingen een uitstekende opleiding nodig.

Profiel

Het Johan de Witt excelleert in zijn integrale aanpak gericht op de hierboven beschreven doelgroep. Dat betekent dat alle aspecten onderdeel zijn van een mechanisme. Wanneer een onderdeel defect is, werkt het mechanisme niet. Het Johan de Witt is ervan overtuigd dat zowel de (onderwijs) organisatie als de onderwijshoud van hoog niveau moeten zijn om excellent onderwijs te kunnen bieden.

Met de integrale aanpak in zijn onderwijs weet het JdW ervoor te zorgen dat de leerlingen een diploma van niveau halen. Het Johan de Witt focust daarbij op het volgende:

- (Onderwijs)organisatie
- Veiligheid
- Aanpak achterstanden/creëren voorsprong
- Extra onderwijstijd in de vorm van een brede school
- Kunst & Cultuur
- Sport

Hoofdstuk 3: Ontwikkelagenda

De school hanteert een scholingsbeleid waardoor alle medewerkers tevoren op de hoogte zijn van opleidingsmogelijkheden. Hier wordt in ruime mate gebruik van gemaakt. Daarnaast is in 2018 vrijwel het hele ISK team docenten opgeleid en afgestudeerd in NT2. Deze opleiding is in company aangeboden door de school.

Iedere dinsdagmiddag wordt met het hele team overlegd, getraind, en via de systematiek van Leerkracht besproken wat het onderwijs kan verbeteren. Er is een groot BSL traject opgezet waarin de nieuwe docenten, die 1 of 2 jaar bij Johan de Witt werken, worden gecoached en begeleid in hun dagelijkse werkzaamheden. Daarnaast is een grote groep studerende voor de bevoegdheid en wordt daarin ondersteund door studiecoaches van school.

De school heeft een actieve leerlingenraad waaruit leerlingen worden gekozen die zitting hebben in de MR. Regelmatig zijn er bijeenkomsten met de grote leerlingenraad en worden soms d.m.v. leerling-arena's onderwerpen uitgediept. Er wordt ook gewerkt met leerlingen die in de sportraad zitten en op die manier het sportbeleid ondersteunen.

Er wordt al vele jaren geen ouderbijdrage gevraagd omdat een meerderheid van de ouders deze niet kan betalen. Er wordt zoveel mogelijk getracht de ooievaarspassen te laten scannen zodat op die wijze extra geld binnenkomt om extra activiteiten te financieren.

Hoofdstuk 4: Belangrijkste ontwikkelingen

Op 1 augustus is een nieuwe locatie toegevoegd aan de school. In een prachtig, in eigen beheer, gerenoveerd pand aan de Vermeerstraat wordt een groep van 175 leerlingen ISK onderwijs geboden. Dit in plaats van de inwoning waar gebruikt van werd gemaakt op een etage in het Helena van Doeverenplantsoen. De uitbreiding is het gevolg van de toenemende groep ISK leerlingen die door het statushoudersbeleid Den Haag binnenkomen. In verband met pensionering zal de huidige algemeen directeur van het Johan de Witt per 1 augustus 2019 worden opgevolgd door de huidige onderwijsdirecteur.

Lyceum Ypenburg

Hoofdstuk 1 Wat voor school we zijn?

Lyceum Ypenburg heeft als motto: meer willen is meer kunnen! Talenten, kansen en kwaliteit staan hoog in het vaandel op onze school. Lyceum Ypenburg biedt gymnasium, atheneum, havo en mavo. Alle leerlingen krijgen International English binnen het reguliere programma. In de bovenbouw kunnen ze opgaan voor een internationaal erkend Cambridgediploma: proficiency, advanced of First for Schools.

Voor leerlingen die naast hun gewone schoolvakken iets extra's willen doen, zijn er vijf talent-groepen: sport, theater, atelier, digital science en muziek.

Lyceum Ypenburg is gevestigd in een licht en open gebouw aan de rand van Bosweide. Vlakbij zijn schitterende sportaccommodaties. De school beschikt over een mediatheek en een theater. De school telt circa 1450 leerlingen.

Hoofdstuk 2 Missie en Visie

We bieden onze leerlingen zodanig onderwijs bieden, dat ze zich optimaal kunnen voorbereiden op een plaats in de maatschappij. We zoeken samen naar het passende en hoogst haalbare niveau.

Missie

Lyceum Ypenburg wil leerlingen uitdagen om na te denken over de stof en hun leerproces. Centraal staan activerende opdrachten, waarbij de docent een belangrijke structurerende rol heeft. Het verwerven van parate kennis is daarbij minstens zo belangrijk als het trainen van vaardigheden als bouwstenen van het denken.

Visie

We zijn een moderne openbare school, waarin kwaliteit, extra inspanning en structuur wordt geleverd om leerlingen boven zichzelf te laten uitstijgen. Voor leerlingen die moeite hebben het niveau te volgen is er ondersteuning. Naast goed en modern onderwijs bieden we mogelijkheden waarmee leerlingen hun speciale talenten kunnen ontwikkelen op intellectueel, cultureel of sportief gebied. We willen alle leerlingen de gelegenheid geven zich ten volle te ontwikkelen. Een positieve werksfeer vinden we heel belangrijk.

Onderwijsconcept

We dagen leerlingen uit om een zo hoog mogelijk diploma te halen. Vanuit realistische en haalbare doelen helpen we waar dat nodig is. We geven leerlingen graag een compliment als ze iets bijzonders hebben gepresteerd, en stellen ook eisen en grenzen.

Lyceum Ypenburg wil een school zijn met kwalitatief uitstekend onderwijs. We hebben hoge verwachtingen van iedere leerling en helpen leerlingen waar dat nodig is. Naast het reguliere onderwijs willen wij dat leerlingen speciale talenten kunnen ontwikkelen.

Ons concept hebben we vertaald in vier pijlers:

1. Positief schoolklimaat
2. Hoge verwachtingen
3. Activerende didactiek
4. Professionele docent en medewerker

Hoofdstuk 3 Ontwikkelagenda op vijf beleidsambities uit het strategisch beleidsplan 2016-2020

Professionalisering medewerkers

Een aantal docenten studeert om zijn (tweede) bevoegdheid te halen. We zijn opleidingsschool. Dat betekent dat er geïnvesteerd wordt in leren, in opleiden. Vakcoaches en schoolopleiders staan dicht bij vier lerarenopleidingen en volgen nieuwe ontwikkelingen daar op de voet. Zowel startende, lerende als ervaren docenten maken gebruik van de expertise van vakcoaches en schoolopleiders. We hebben gekozen voor progressiegericht coachen en werken. Alle collega's – o.o.p., o.p. en leiding – krijgen hierin een scholingstraject aangeboden. Verder scholen enkele collega's zich in specialistische begeleiding voor leerlingen, zoals bijvoorbeeld RT, executieve functies, faalangstreductie. Een aantal collega's krijgt individuele coaching. De steeds terugkerende scholing van BHV'ers vindt plaats in teamverband op locatie.

Leerlingen worden betrokken bij het schoolbeleid

Leerlingen participeren in gesprekken over de koers van de school. Juniormentoren, de leerlingenraad en de leerlingen in de medezeggenschapsraad worden uitgenodigd bij studiemiddagen met collega's. Ze praten mee over het schoolplan, over nieuwe ontwikkelingen, zowel evaluatief als voorbereidend. Leerlingen vullen enquêtes over het functioneren van docenten in. Ze nemen deel aan de tevredenheidsonderzoeken. De examenleerlingen zorgen elk jaar voor een bijzondere stunt op hun laatste lesdag.

Vrijwillige ouderbijdrage

De ouderbijdrage wordt zo laag mogelijk gehouden en is vrijwillig. Dit wordt steeds duidelijk aangegeven. De ouderbijdrage wordt elk jaar besproken met de Ouderraad en met de Medezeggenschapsraad. Ook wordt de besteding jaarlijks verantwoord. Ruim 85% van de ouders betaalt de ouderbijdrage.

Hoofdstuk 4 Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar

- In 2018 haalden we voor de zesde keer op rij prima examenresultaten voor alle afdelingen. De slagingspercentages waren 100% mavo, 92% havo en 96% vwo. We voldoen aan de normen van de inspectie.
- Iedere leerling krijgt International English aangeboden vanaf klas 1. De stof maakt integraal deel uit van de lessen Engels. Leerlingen kunnen er vervolgens zelf voor kiezen om in de bovenbouw het bijbehorende Cambridge examen af te leggen. Er zijn drie niveaus: Cambridge Proficiency, Advanced, First For Schools. De verdiepingsprogramma's voor Frans (DELFI) en Duits (Goethe) zijn succesvol. Daarnaast is er een fanatieke debatclub.
- In juni 2018 was het nieuwe jaarplan af. Het wordt breed gedragen. Het is tot stand gekomen door input van ouders, leerlingen en collega's. Na de zomer is de uitwerking direct en voortvarend ter hand genomen.

- We participeren in de Opleidingsschool Haaglanden en leveren een bijdrage aan het verminderen van het kwalitatieve en kwantitatieve lerarentekort in de Haagse regio. We kunnen zo enerzijds heel gemakkelijk nieuwe perspectievolle collega's spotten en aan de andere kant krijgen we vanuit de opleidingsinstituten de nieuwste inzichten mee over onderwijs, pedagogiek en didactiek.
- De examenstunt 2018 is uitgeroepen tot de beste ooit. Aan het eind van het eerste, tweede en derde lesuur werden korte filmpjes – gemaakt en geregisseerd door leerlingen – vertoond, met een spannende cliffhanger aan het eind. Uit nieuwsgierigheid kwamen veel leerlingen naar de aula om het eind van het verhaal te zien. Happy End, gelukkig!

Maerlant-Lyceum

Hoofdstuk 1

Het Maerlant-Lyceum is een HAVO- VWO (atheneum en gymnasium)-school in Benoordenhout, een school met een 102-jarige traditie. De school is sinds 1926 gehuisvest in het monumentale, maar in de afgelopen jaren sterk gerenoveerde, pand aan de Johannes Bildersstraat. In dit pand loopt de school met 1055 leerlingen tegen de grenzen van de groei aan. Op dit moment worden reeds vakken 'buiten de deur' gegeven vanwege capaciteitsgebrek. In de afgelopen jaren is ingezet op een school van maximaal 1000 leerlingen, het huidige leerlingenaantal ligt echter een stuk hoger.

De school biedt, binnen een moderne context, regulier klassikaal onderwijs aan waarbij een goede leerlingbegeleiding naast resultaatgericht onderwijs staat. De school is trots op de goede (eindexamen)resultaten en de goede doorstroom van HAVO naar VWO. Er stromen gedurende de schoolcarrière nauwelijks leerlingen uit, terwijl er wel veel leerlingen tussentijds instromen.

Het Maerlant is een goed georganiseerde school met erg veel activiteiten (een uitgebreid reisprogramma en veel verrijkende activiteiten) en een hele grote betrokkenheid van leerlingen en ouders).

Hoofdstuk 2

Het Maerlant-Lyceum is een klassieke school waar het klassenproces en de sturing vanuit de docent centraal staat. Daarbinnen wordt het onderwijs steeds individueler en uitdagender aangeboden. Met de investeringen die in ICT gedaan zijn, kunnen leerlingen steeds beter eigen leerroutes plannen, er wordt geëxperimenteerd met gespreid examineren en leerlingen kunnen vrijwel onbeperkt vakkencombinaties kiezen in de bovenbouw. De traditionele speerpunten zijn vto (versterkt taalonderwijs) met extra Engels, Frans en Duits, bèta- excellentie (met robotica, NLT en wiskunde-D) en gymnasium. Deze speerpunten zijn in het afgelopen jaar verrijkt met ICT en duurzaamheid. Het Maerlant is een traject gestart om binnen 2 jaar ECO-school te worden.

Binnen het curriculum wordt steeds meer projectmatig aangeboden. In de onderbouw gebeurt dit vanaf het schooljaar 2018-2019 met de zgn. Maerlantweken waarin 21e-eeuwse vaardigheden expliciet aandacht krijgen.

Hoofdstuk 3

Professionalisering medewerkers

Binnen de school is scholing op het gebied van ICT en didactiek m.b.t. ICT als speerpunt neergezet. Veel medewerkers hebben de trainingen vanuit VOH gevolgd, maar er is ook een intern trainingstraject ingezet. Alle docenten werken met devices in de lessituatie en leerlingen maken hier tijdens de lessen ook gebruik van.

Inmiddels hebben 15, veelal jongere, docenten een traject 'oriëntatie op leidinggeven' gevolgd, om een beter beeld te krijgen van wat het nemen van verantwoordelijkheid binnen de school inhoudt. Vaksecties, de kerneenheid binnen de school, krijgen veel ruimte voor het volgen van vakinhoudelijke verdiepingsdagen.

Betrokkenheid leerlingen

Behalve dat de school een volledige leerlingbezetting heeft binnen de MR, heeft het Maerlant iedere periode leerlingpanels. In deze panels (per leerlaag) spreken leerlingen met de coördinator en conector over alles wat er speelt binnen de leerlaag. Hier komen concrete actiepunten uit, die de basis vormen voor de volgende bijeenkomst.

Leerlingen worden via leerlingenquêtes bevraagd over het functioneren van docenten, de uitkomsten worden besproken met docenten tijdens voortgangsgesprekken.

Vrijwillige ouderbijdrage

Het Maerlant vraagt van ouders een ouderbijdrage van 160 euro per jaar. Afgelopen schooljaar is er op verzoek van de MR een overzicht gemaakt van de ontvangen gelden (ongeveer 90% van de ouders betaalt de ouderbijdrage) en de kosten die de school maakt die daarmee samenhangen.

Dit werd door de MR als zeer bevredigend ervaren.

Los van de 160 euro betalen ouders op vrijwillige basis nog 34 euro per jaar aan het zgn. Van Hille Portengenfonds (bijdrage voor reizen voor niet-draagkrachtige ouders), 14 euro voor de Jacob schoolvereniging (voor schoolfeesten e.d.) en 12 euro voor de ouderraad.

Ook bij bovenstaande bijdragen is de betalingsgraad rond de 90%.

Hoofdstuk 4 Belangrijkste ontwikkelingen

Op personeel vlak nam de school in 2018 na 42 jaar, waarvan 26 jaar als conrector, afscheid van Peter Lust. Daarnaast nam Brigitte Vreede na 20 jaar afscheid als brugklascoördinator. Op 31 december 2018 nam ook conrector Jan Willem van Poortvliet afscheid als conrector bovenbouw.

Alles vroeg om een behoorlijke inzet van de overige leden van de schoolleiding. De functie van Peter Lust werd overgenomen door Rebecca van den Berg, de overige functies worden tot 1 augustus 2019 intern ingevuld, vooralsnog naar tevredenheid. Maar het heeft een behoorlijke energie gevergd.

De aanmelding van nieuwe brugklassers voor 2018-2019 was beneden de verwachting, er is daarop enorm geïnvesteerd in marketing (nieuwe website, nieuwe profilering) maar er is ook gekeken hoe we de bestaande kwaliteiten beter, moderner vorm kunnen geven. Hieruit is de investering in ICT en het toevoegen van het speerpunt duurzaamheid ontstaan. Speerpunten met een breed draagvlak binnen de school, die aansluiten bij wat we al doen. Het introduceren van Maerlantweken maakt het programma speelser en meer op de huidige leerling gericht.

In de komende jaren zal het eigentijdser maken van de onderwijs speerpunt blijven.

Maris College

1 Algemeen

Het Maris College is één school met zes locaties. Op onze school verzorgen wij alle vormen van regulier voortgezet onderwijs van VMBO tot en met VWO. In totaal telt onze school 2.643 leerlingen. Hiermee zijn wij de grootste school van Den Haag. Op iedere locatie is sprake van een dakpanconstructie. Hiermee is het voor al onze leerlingen mogelijk om binnen de school op- en door te stromen en in sommige gevallen ook af te stromen. Ook beschikt het Maris College over een eigen zorglocatie waar leerlingen met ernstige taal- en rekenproblematiek en een LWOO indicatie terecht kunnen. Onze locaties zijn:

- Maris Belgisch Park (Technasium, VWO, HAVO)
- Maris Houtrust (MAVO, tweetalige MAVO, onderbouw HAVO)
- Maris Statenkwartier (VMBO basis / kader / gemengde leerweg met en zonder LWOO)
- Maris Bohemen (VMBO kader en MAVO)
- Maris Waldeck (VMBO basis / kader / gemengde leerweg met en zonder LWOO)
- Maris Kijkduin (zorglocatie VMBO basis/ kader en MAVO alles met LWOO)

2 Onze onderwijsvisie

De visie en missie van het Maris College is "klein, veilig, kansrijk". Doordat de school uit zes kleine(re) locaties bestaat is er nergens het gevoel dat het Maris College de grootste school van Den Haag is. Hier is bewust voor gekozen. Op deze manier zijn alle leerlingen gekend en is er sprake van een veilige leeromgeving. Naast het docententeam speelt het onderwijsondersteunend personeel hier een belangrijke rol in. Op alle locaties zijn eigen conciërges, eigen kantinemedewerkers, beheerders van de fietsenstallingen en eigen front- en backoffice medewerkers werkzaam. Zij dragen zorg voor orde en rust in de gebouwen en in de buitenruimtes en investeren in de pedagogische band met de leerlingen. Hierdoor komen (gewelds)incidenten of voortijdige schooluitval nauwelijks voor. Verder gaan een duidelijke structuur en heldere regels op het Maris College hand in hand met veel pedagogische aandacht. Hiermee proberen we de leerlingen te stimuleren om als het lukt door te stromen naar een hoger niveau. Hiertoe zetten we na schooltijd extra huiswerkbegeleiding en coaching in voor leerlingen die dat nodig hebben en gemotiveerd zijn om te leren. Hiervoor zetten wij eigen medewerkers in omdat wij geloven dat dit meer rendement oplevert bij onze doelgroep. Enig uitzondering is de locatie Maris Belgisch Park waar wel gebruik wordt gemaakt van een extern huiswerkinstituut. Naast de begeleiding en coaching hebben we ook een uitgebreid naschools cultureel en sportief aanbod. Hiermee willen we alle talenten en kwaliteiten van onze leerlingen recht doen en iedere leerling de mogelijkheid bieden om zich op zijn of haar manier verder te ontwikkelen.

3a Stand van zaken professionalisering medewerkers

Op het Maris College wordt op diverse manieren aan professionalisering gewerkt. We zijn onderdeel van de Opleidingsschool Haaglanden (OSH) waarbinnen aankomende docenten worden opgeleid. Daarnaast hebben wij als gevolg van het docententekort een groeiend aantal zij-instromers en docenten die een PABO opleiding hebben gedaan in dienst. Voor deze laatste groep maken wij gebruik van het Rode Lopertraject, om hen op deze manier bevoegd te maken voor het lesgeven in de onderbouw. Ook hebben wij een aantal docenten die bevoegd zijn maar die als gevolg van de vernieuwingen binnen het VMBO verplicht zijn om alsnog scholingstrajecten te volgen (bijvoorbeeld voor D&P) om daarmee een bevoegdheid te behalen voor deze nieuwe

vakken. Deze opleidingstrajecten proberen wij als het lukt incompany te doen of in samenwerking met andere scholen binnen VO Haaglanden. Tot slot is het management ook aan de slag met de eigen professionalisering. Binnen het directieteam zijn twee locatiedirecteuren met de opleiding tot vakbekwaam schoolleider gestart en zal de rest de komende jaren volgen. De groep van teamleiders zal begin 2018 starten met de opleiding schoolleider basisbekwaam.

3b Hoe worden leerlingen bij het schoolbeleid betrokken?

Op iedere locatie is een eigen leerlingenraad actief. Zij worden daarbij ondersteund door een docent. Minimaal 1 x per jaar is er een overleg tussen een vertegenwoordiger per locatie en de algemene directie. Tijdens dit overleg kunnen leerlingen punten aandragen waarvan zij vinden dat deze opgepakt zouden moeten worden binnen de school. Voorbeelden hiervan zijn de maatregelen om de op- en doorstroom te bevorderen en het Maris brede reisaanbod. De algemene directie gebruikt deze momenten ook om beleidsvoornemens te bespreken, zoals in het kader van het techniekonderwijs en deze te toetsen aan de inzichten van de leerlingen. Vanuit de leerlingenraden nemen ook zes vertegenwoordigers deel in de MR.

3c Stand van zaken vrijwillige ouderbijdrage

Op alle locaties wordt per leerling een vrijwillige ouderbijdrage van 120 euro geheven. Een deel hiervan wordt overgeheveld naar de ouderraad die de bijdrage gebruikt om leuke activiteiten te sponsoren of spullen te kopen die nodig zijn voor het onderwijs, de gebouwen of de buitenruimtes. Verder wordt de vrijwillige ouderbijdrage benut voor culturele en sportieve uitstapjes, de bewaakte fietsenstallingen en de inzet van begeleiding en coaching. De toedeling van de middelen is locatiegebonden. Dit betekent dat een locatie waar meer ouderbijdrage binnenkomt (bijvoorbeeld Maris Belgisch Park) meer ruimte heeft om extra activiteiten te bekostigen dan locaties waar de vrijwillige ouderbijdrage minder goed wordt opgehaald (zoals Maris Waldeck en Maris Statenkwartier). Deze wijze van toedeling van de ouderbijdrage is op verzoek van de ouderraad tot stand gekomen.

4 Belangrijkste ontwikkelingen 2018

Het Maris College heeft een enorme leerlingengroei doorgemaakt in 2018. Van 2.412 leerlingen in het schooljaar 2017-2018 naar 2.643 leerlingen in het schooljaar 2018-2019. Dit heeft uiteraard consequenties gehad voor de bedrijfsvoering. Naast een groot aantal vacatures (60 fte) dat vervuld moest worden, moesten er op de locatie Maris Waldeck vier noodlokalen geplaatst worden om de leerlingengroei op te vangen. Ook op Maris Belgisch Park was sprake van een ongekend grote groei in leerlingen waarbij duidelijk werd dat er organisatorische en onderwijskundige keuzes gemaakt moesten worden om tot een toekomstigbestendige bedrijfsvoering te komen. Er is de keuze gemaakt om met ingang van het schooljaar te starten met een interim-locatiedirecteur. Deze heeft de noodzakelijke structuren aangebracht op de locatie en (werk)processen opgesteld. Hiermee is de nodige rust en stabiliteit op de locatie gebracht en voor de komende jaren gewaarborgd. Ook Maris breed is geïnvesteerd in een efficiëntere bedrijfsvoering en planning en controlsystematiek. Het directieteam en de betrokken stafmedewerkers hebben scholing gevolgd op het gebied van Foleta, Magister en MMP, zodat deze applicaties ingezet kunnen worden om de belangrijke bedrijfskundige processen in de school (financiën, kwaliteitszorg) beter te monitoren en van daaruit ook beter te kunnen anticiperen op belangrijke ontwikkelingen. Hiermee is het mogelijk om eventuele consequenties van beleidsmatige of formatieve keuzes tijdig te onderkennen zodat een bijstelling gedaan kan worden als dat nodig is. Tot slot is in 2018 een start gemaakt met het ontwikkelen van een visie op het techniekonderwijs in het VMBO in het kader van de subsidiemogelijkheden vanuit het regioplan.

Rijswijks Lyceum / Van Vredenburg College

1 Algemeen

Het Rijswijks Lyceum en het Van Vredenburg College zijn gevestigd in Rijswijk, aan de rand van Den Haag. Onze scholen verzorgen onderwijs voor ongeveer 1500 leerlingen in een grootstedelijke omgeving en herbergen 'een wereld aan talenten'. Bij ons op school kunnen leerlingen onderwijs volgen op alle onderwijsniveaus, van vmbo-basisberoepsgerichte leerweg tot gymnasium, en we hebben een specifiek onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor LWOO en (hoog)begaafde leerlingen.

Wij willen al onze leerlingen uitdagen en ondersteunen om te excelleren op een passend onderwijsniveau en hen begeleiden naar een welgekozen vervolgopleiding. We vinden het belangrijk om leerlingen te stimuleren zich te ontplooien tot zelfbewuste wereldburgers, die in staat zijn om te schakelen binnen de diversiteit van de maatschappij.

2 Onderwijsvisie

De onderwijsvisie van onze school is beschreven in het Schoolplan 2015-2020 en samengevat in vier richtinggevendende principes. Ze zijn uitgewerkt voor leerlingen, maar gelden in essentie natuurlijk ook voor onze medewerkers.

BEWEGING: Wij stimuleren onze leerlingen om in beweging, en dus in ontwikkeling, te blijven. Onze leerlingen zijn actief betrokken bij hun eigen leerproces. Zij kunnen effectief schakelen tussen de verschillende sociale situaties waarin zij zich bevinden. Zij onderzoeken wat hun interesses, talenten en passies zijn en leren door ervaren omdat dit het beste beklijft.

LEF: Wij vinden het belangrijk dat onze leerlingen lef laten zien. Om (pro)actief te kunnen bewegen, is durf en lef nodig. Onze leerlingen hebben de moed om zich open te stellen (voor zichzelf en anderen), uit hun comfortzone te stappen en de uitdaging aan te gaan om zich te blijven ontwikkelen.

BETROKKEN: Wij stimuleren onderlinge betrokkenheid in ons onderwijs. Of het nu om verbinding gaat tussen leerlingen onderling, tussen leerlingen en docenten, tussen medewerkers onderling of tussen de scholen en de omgeving: ontwikkelen en leren doe je niet alleen, maar vanuit een sociale relatie en betrokkenheid.

DOELBEWUST: Wij vinden het ontwikkelen van doelbewustzijn bij onze leerlingen belangrijk. Leren is verbonden met leerdoelen en ontwikkeling is verbonden met ontwikkelingsdoelen. Deze doelen kunnen in de loop der tijd verschuiven. Wat belangrijk is, is dat onze leerlingen vooral in staat zijn zelf doelbewust richting te geven aan hun activiteiten en daar eigenaarschap voor kunnen en willen nemen.

3 Ontwikkelingen

Professionalisering medewerkers

In 2018 hebben alle afdelingen een intensief professionaliseringstraject afgerond: de Transformatieve School Methode. Onderdeel van dit traject was dat docenten elkaars lessen bezochten en, onder begeleiding van een coach, hun observaties, plus- en verbeterpunten met elkaar deelden. Tevens zijn we in het voorjaar van 2018 gestart met een aantal professionele leergemeenschappen (PLG). In de PLG wisselen docenten kennis, inzichten en ervaring met elkaar uit over een zelfgekozen thema en beantwoorden zij samen een onderzoeksvraag. Bijvoorbeeld over: Leerlingen & ICT, Doorstroom in de mavo en ouderbetrokkenheid. Daarnaast is er in het najaar van 2018 er aandacht geweest voor ICT basiskennis en –vaardigheden vanwege de Inspiratiesessies ICT van VO Haaglanden. Op 10 oktober 2018 was er op onze school een conferentie over stadsbekwaam lesgeven, hier waren ook collega's van het Segbroek College, Edith Stein College en twee basisscholen bij. Dit was een van de activiteiten van het Platform Urban Education 070.

Leerling betrokkenheid

Op het Rijswijks Lyceum en Van Vredenburg College worden leerlingen op verschillende manieren betrokken bij het schoolbeleid. In verschillende afdelingen zijn klankborggroepen van leerlingen waarmee de teamleider ontwikkelingen in de school bespreekt en luistert naar de wensen en klachten van de klassenvertegenwoordigers. Bovendien wordt de leerlingengeleding van de MR steeds groter en actiever. Zo is in 2018 op advies van de leerlingengeleding bijvoorbeeld het Leerlingenstatuut van de school herzien. Uiteraard hebben de leerlingen zelf hier ook een rol bij gespeeld. Een heel nieuw element in dit statuut is dat leerlingen de mogelijkheid krijgen om een rol te spelen bij het aannemen van nieuwe docenten.

Vrijwillige Ouderbijdrage

Elk jaar vragen wij aan de ouder(s)/verzorger(s) van onze leerlingen een vrijwillige financiële bijdrage in de schoolkosten om extra activiteiten en voorzieningen te kunnen bekostigen. De ouderbijdrage is 125 euro. Ouders kunnen deze schoolkosten direct bij ons voldoen via een digitaal systeem: WIS Collect. We bieden de ouders de mogelijkheid in termijnen te betalen (vanaf €25). Ouders van Haagse leerlingen die beschikken over een Ooievaarspas, kunnen de vrijwillige ouderbijdrage hiermee laten verrekenen. Dit geldt voor ongeveer een derde van onze leerlingen. Het betalingspercentage van de vrijwillige ouderbijdrage ligt op onze school rond de 60%, inclusief gescande Ooievaarspassen.

4 Hoogtepunten 2018

Hoogtepunten op het Rijswijks Lyceum en Van Vredenburg College waren in 2018:

- Bezoek van beide onderwijsministers in het kader van 'grootstedelijke uitdagingen'.
- Conferentie 'lesgeven in een grootstedelijke context'.
- Start met LWOO onderwijs.
- Herinrichting schoolplein Rijswijks Lyceum.
- Jubileumjaar: 60 jaar onderwijs op onze locatie met verschillende activiteiten en feesten om daarbij stil te staan.
- Bezoek van verschillende raadsleden (gemeente en Tweede Kamer).
- Gestart met Erasmus+ project (subsidie) over schooltaal.
- Studiecoaches gestart met individuele begeleiding van leerlingen (subsidie 'Vrijroosteren docenten').

Segbroek College

Hoofdstuk 1 Wie en wat is de school

Het Segbroek College is een school voor mavo, havo en vwo met ongeveer 2200 leerlingen. De leerlingen zijn verdeeld over twee locaties: locatie Klaverstraat (havo en vwo) en de Goudsbloemlaan (voornamelijk mavo). De school is qua populatie een afspiegeling van de Haagse samenleving. De school heeft het afgelopen jaar midden in diverse bouwprojecten gezeten: zo zijn de voorbereidingen voor de complete renovatie van de Goudsbloemlaan afgerond (de verbouwing gaat naar verwachting beginnen in juni 2019) en is aan de Klaverstraat in het laatste half jaar van 2018 de klimaatbeheersing gemoderniseerd. Een en ander betekende onder meer dat alle kozijnen aan de kant van de Klaverstraat zijn vervangen. Organisatorisch vroeg dit het nodige van de school. Daarnaast zijn we druk bezig de interne verbouwing van de Klaverstraat (onderwijskundige aanpassingen aan het gebouw) vorm te geven. Naar verwachting start deze verbouwing medio 2020.

Hoofdstuk 2 Onderwijsvisie van de school

Het Segbroek College is een school waar de docent gezien wordt als de professional, die regisseur is van het onderwijsleerproces. Binnen dat onderwijsleerproces werken we met de uitgangspunten van de traditionele didactiek. Dat betekent niet dat een les er net zo uitziet als 25 jaar geleden. Wij willen enthousiaste docenten die gebruik maken van diverse werkvormen en die de keuze voor bepaalde werkvormen laten hangen van het onderwerp en de leerlingen. Juist zo laat de docent zien dat hij de regisseur is van het onderwijsleerproces.

Het afgelopen jaar hebben we sterk ingezet op de verbetering van het didactisch proces. In de klas is dit toegespitst op het didactisch handelen van de docent. Belangrijk uitgangspunt bij dit verbeterproces is het boek van Martie Slooter "De zes rollen van de leraar, handboek voor effectief lesgeven". Op diverse studiedagen is aandacht geschonken aan die zes 6 rollen: de rol van gastheer, presentator, pedagoog, didacticus, afsluiter en coach. Ook in de lesobservaties zijn deze 6 rollen herkenbare onderwerpen waarop een docent wordt beoordeeld. Wij willen op deze manier onze lessen aanmerkelijk verbeteren en een herkenbaar beeld voor leerlingen en ouders neerzetten dat geldt voor de hele school.

Belangrijk is dat het Segbroek heeft deelgenomen aan de voorbereidingen van de derde opleidings-school in de regio Den Haag en ondertussen daarin ook participeert: de Haagse Opleidingsschool. Wij vinden het belangrijk dat zittende docenten bijdragen aan de opleiding van nieuwe docenten. Tegelijkertijd brengen de studenten nieuw elan in de school en leren de zittende docenten weer zaken die momenteel in de pedagogiek, didactiek en op hun vakgebied worden ontwikkeld. Het komend jaar zullen veel docenten van de school in het kader van hun professionalisering opgeleid worden tot werkplekbegeleider. Jaarlijks gaan we ongeveer 25 studenten opleiden. Bijkomend voordeel moet worden dat we vacatures binnen de school makkelijker kunnen gaan vervullen doordat we mogelijke kandidaten voor bepaalde vakken al wat langer in huis hebben. De verwachting is dan ook dat het participeren in de opleidingsschool vooral voordelen met zich meebrengt.

Hoofdstuk 3 Diversen

3.1 Professionalisering

Het afgelopen jaar heeft voornamelijk in het teken gestaan van het verbeteren van het didactisch proces (zie hierboven). Diverse studiedagen zijn aan dit proces gewijd. Ons scholingsbudget is daarnaast besteed aan de professionalisering van diverse docenten op het gebied van hun vakken (behalen van een (hogere) bevoegdheid en/of diverse trajecten op het gebied van ambities die mensen hebben in relatie tot de schooldoelen).

Jammer is dat een traject waarmee docenten versneld een hogere bevoegdheid konden halen niet goed van de grond is gekomen.

Het blijft een zorg om docenten die wel bekwaam maar niet bevoegd zijn, toch binnen een bepaalde tijd die bevoegdheid te laten behalen. Het werk op school, het gezinsleven en de vele sociale contacten van mensen voorkomt vaak een snelle afronding van een studie.

3.2 Betrokkenheid leerlingen

Het Segbroek heeft een actieve leerlingenraad en een actieve vertegenwoordiging van leerlingen in de MR. Betrokkenheid van leerlingen bij schoolontwikkelingen blijft nog beperkt tot incidentele leerlingarena's. De betrokkenheid van leerlingen kan zeker in de komende jaren nog vergroot worden.

3.3 Ouderbijdrage

In het schooljaar 2017-2018 is een bedrag van € 240.185,00 gefactureerd en € 201.142,50 ontvangen aan inkomsten ouderbijdrage. Dit ontvangen bedrag is een kleine € 4.000,00 lager ten opzichte van vorig jaar.

De huidige ouderbijdrage bedraagt € 110,00 per kind en voor het tweede en volgende kind uit een gezin geldt een korting van € 25,00.

De concrete besteding van diverse vaste posten voor de ouderbijdrage bedraagt € 167.690,00. Een aantal variabele kosten die vanuit de ouderbijdrage -omdat het leerling gerelateerde activiteiten zijn- kunnen gesaldeerd worden tot € 110.000,--. Hierdoor is een extra bekostiging vanuit de lumpsum noodzakelijk.

Hoofdstuk 4: Toekomstverwachtingen

- Belangrijk voor het komend jaar is het nieuwe taakbeleid dat voortvloeit uit de nieuwe cao. Zowel op het niveau van VO-Haaglanden als binnen de school (PMR/MR) zijn de voorbereidingen in volle gang.
- Onderwijskundig en organisatorisch wil de school in augustus 2019 starten met een zogenaamd flexrooster. Een dergelijke manier van werken zorgt voor meer rust in de school, bevordert de zelfstandigheid van leerlingen en geeft meer mogelijkheden aan de organisatie van de diverse (talent)programma's die zo kenmerkend zijn voor het Segbroek. In januari 2019 laten de docenten via een stemming weten of zij een dergelijke manier van werken willen omarmen.
- Het rooster is al langere tijd een belangrijk aandachtspunt binnen de school. Nu (januari 2019) zijn de voorbereidingen in volle gang om het komend jaar met een nieuw roosterprogramma te gaan werken (Zermelo). Twee collega's worden op dit terrein uitgebreid geschoold.
- De formatie blijft een groot punt van aandacht. Het hele formatie- en planningsproces is voor de komende maanden strak georganiseerd en moet in overeenstemming zijn met de financiële draagkracht van de school. Uiteindelijk moet dat leiden tot een kwalitatief hoogwaardig taakbeleid, flexrooster en rooster.

Beleid

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg van het onderwijs heeft binnen heel VO Haaglanden grote aandacht.

Alle scholen van VO Haaglanden hanteren een kwaliteitszorgsysteem, dat cyclisch, systematisch en opbrengstgericht is. De meeste scholen werken met een kwaliteitscyclus volgens het PCDA-model. Alle VO Haaglandenscholen geven bovendien de hoge prioriteit aan de professionalisering van docenten. De docent bepaalt immers elke dag opnieuw, in ieder lesuur, de kwaliteit van het onderwijsproces. Daarbij is de docent van grote invloed op het leerplezier, de motivatie en de prestaties van leerlingen. Kwaliteitsontwikkeling en professionalisering vragen bijzondere aandacht. Door middel van 360-graden feedback, intervisie, collegiale consultatie, functionerings- en beoordelingsgesprekken leren docenten van en met elkaar.

Het College van Bestuur monitort meerdere malen per jaar de ontwikkeling van de scholen op relevante terreinen. Daarbij komen expliciet aan de orde de stand van zaken m.b.t. het onderwijs op de school, het personeel, de financiën, de interne organisatie en de huisvestingssituatie. Bij deze monitoring maakt het College van Bestuur gebruik van de zogenaamde 'pasfoto'.

Aan de hand van een groot aantal kengetallen worden de beleids- en beheersprocessen binnen de scholen besproken. Op grond daarvan worden afspraken gemaakt over doelstellingen en actiepunten. In een cyclisch proces worden deze geëvalueerd. De resultaten worden eveneens voorgelegd aan de interne en externe toezichthouders: de medezeggenschapsraden, de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad, de Raad van Toezicht en de Onderwijsinspectie.

Aan het einde van het schooljaar 2017-2018 is t.a.v. het eindexamen in het 2e tijdvak bij het Rijswijks Lyceum fraude geconstateerd door vier docenten van de school. Dit is geconstateerd door de schoolleiding en door het bestuur van VO Haaglanden. Op grond daarvan zijn door de inspectie de betreffende examens ongeldig verklaard en is de betreffende leerlingen een herkansing geboden in het 3e tijdvak. De docenten zijn allen uit dienst. Naar aanleiding van dit incident zijn binnen VO Haaglanden de procedures rondom de examinering opnieuw getoetst en beoordeeld. Dat heeft op andere plaatsen niet tot bijstellingen hoeven leiden.

Onderwijsresultaten

De scholen van VO Haaglanden hebben in 2018 verder gewerkt aan de continuering en verdere uitbouw van de onderwijskwaliteit en -processen. De Inspectie van het Onderwijs ziet toe op de kwaliteit van het interne kwaliteitszorgsysteem van de scholen. Voor het toezicht op de onderwijsresultaten hanteert de Onderwijsinspectie het 'Onderwijsresultatenmodel', dat zich richt op vier indicatoren.

- Positie van de leerlingen in leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool;
- Percentage onvertraagde studievoortgang in leerjaar 1 en 2 (onderbouwsnelheid);
- Percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 per afdeling (bovenbouwsucces);
- Gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken per afdeling (examencijfers)

Het eindoordeel wordt gebaseerd op het aantal indicatoren waarbij de norm is gehaald, in combinatie met een eventueel onderzoek. De Inspectie heeft in 2018 geoordeeld dat de kwaliteit van alle afdelingen van alle scholen voldoende was.

		eindoordeel kwaliteit onderwijs	Onder- wijs-positie lj 3 t.o.v. advies PO	Onder- bouw- snelheid	Boven- bouw- succes	Gemid- deld cijfer Centraal Examen
	Afdeling	2018	gem. 3 jr	gem. 3 jr	gem. 3 jr	gem. 3 jr
Dalton	HAVO	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VWO	voldoende			boven	boven
Haganum	VWO	voldoende	boven	boven	boven	boven
HML	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	voldoende			boven	boven
	VWO	voldoende			boven	boven
JWS	VMBO b	voldoende	boven	boven	onder	boven
	VMBO k	voldoende			boven	boven
	VMBO (g)t	voldoende			boven	boven
	HAVO	voldoende			boven	boven
Lyc. Ypenburg	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	voldoende			onder	boven
	VWO	voldoende			onder	boven
Maerlant	HAVO	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VWO	voldoende			boven	boven
Maris BP	HAVO	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VWO	voldoende			boven	
Maris Bohemen	VMBO k	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VMBO (g)t	voldoende			boven	boven
Maris Houtrust	VMBO (g)t	voldoende	boven	onder	boven	boven
Maris Kijkduin	VMBO b	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VMBO k	voldoende				boven
	VMBO (g)t	voldoende			boven	boven
Maris Stkw	VMBO b	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VMBO k	voldoende			onder	boven
Van Vr. Coll. *	VMBO b					
	VMBO k					
Rijswijks Lyceum	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	voldoende			boven	onder
	VWO	voldoende			boven	boven
SBC	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	voldoende			boven	boven
	VWO	voldoende			boven	boven

* Het Van Vredenburg College heeft m.i.v. 2018 een eigen kwaliteitskaart, maar daarop zijn niet de resultaten uit het verleden meegenomen. De school heeft daardoor nog geen 3-jaars gemiddelde

Examenresultaten 2018

In het overzicht van de onderwijsresultaten (zie vorige pagina) is te zien dat op vrijwel alle afdelingen van alle scholen het gemiddeld cijfer voor het Centraal Examen in de afgelopen drie jaar gemiddeld genomen hoger is dan de norm. De aparte tabel hieronder met examenresultaten geeft de slagingspercentages van de scholen weer.

vmbo bbl

scholen	aantal kandidaten	aantal geslaagd	slagings - percentage
Johan de Witt SG	118	110	93%
Maris College	75	73	97%
Van Vredenburg College	31	29	94%
Totaal bbl	224	212	95%

vmbo kbl

scholen	aantal kandidaten	aantal geslaagd	slagings - percentage
Johan de Witt SG	64	62	97%
Maris College	173	172	99%
Van Vredenburg College	53	50	94%
Totaal kbl	290	284	98%

vmbo gl

scholen	aantal kandidaten	aantal geslaagd	slagings - percentage
Maris College	30	26	87%

mavo

scholen	aantal kandidaten	aantal geslaagd	slagings - percentage
Haags Montessori College	27	26	96%
Johan de Witt SG	53	48	91%
Lyceum Ypenburg	60	60	100%
Maris College	134	130	97%
Rijswijks Lyceum	109	93	85%
Segbroek College	158	136	86%
Totaal mavo	541	493	91%

havo

scholen	aantal kandidaten	aantal geslaagd	slagings - percentage
Dalton Den Haag	86	80	93%
Haags Montessori College	102	72	71%
Johan de Witt SG	52	35	67%
Lyceum Ypenburg	89	81	91%
Maerlant-Lyceum	44	41	93%
Maris College	62	59	95%
Rijswijks Lyceum	68	50	74%
Segbroek College	202	148	73%
Totaal havo	705	566	80%

vwo

scholen	aantal kandidaten	aantal geslaagd	slagings- percentage
Dalton	84	77	92%
Hagnum	119	115	97%
HML	54	45	83%
JWS	7	7	100%
Lyceum Ypenburg	72	69	96%
Maerlant	98	88	90%
Maris College	15	13	87%
Rijswijks Lyceum	29	26	90%
Segbroek	86	78	91%
Totaal vwo	564	518	92%

Overzicht kandidaten

schooljaar	2016-2017		2017-2018	
	aantal kandidaten	% van totaal	aantal kandidaten	% van totaal
bbl	215	8,8%	224	9,5%
kbl	294	12,0%	290	12,3%
tl	15	0,6%	30	1,3%
mavo	637	25,9%	541	23%
havo	733	29,9%	705	29,9%
vwo	561	22,9%	564	24,0%
totaal	2455		2354	

Tevredenheidsenquêtes

Iedere twee jaar worden tevredenheidsenquêtes afgenomen onder personeel, leerlingen en ouders. De resultaten worden afgezet tegen de landelijke referentiegroepen en het gemiddelde van SVOH. De resultaten in deze rapportage betreffen de tevredenheidsenquêtes van 2017-2018.

Leerlingen

In totaal hebben 10.281 leerlingen deelgenomen aan de tevredenheidsspeiling 2018. De rapportcijfers van de scholen varieert van 6,0 tot 7,9. Het totale gemiddelde komt op 6,9 (tegenover 6,6 in de benchmark). De uitkomsten van de leerlingen-enquêtes worden gebruikt bij de versterking van de onderwijskundige processen.

Ouders

In totaal hebben 4.172 ouders gerespondeerd. De gemiddelde overall score van VOH is 7,6 tegenover 7,2 in de benchmark. De scores variëren van 7,1 tot de 8,5. Bij nagenoeg alle losse onderdelen zien we hoge scores. Ook hier geldt dat de uitkomsten van de enquêtes door de schoolleiding gebruikt worden bij de versterking van de organisatorische en onderwijsinhoudelijke processen.

Personeel

In totaal hebben 973 medewerkers gerespondeerd. De gemiddelde overall score van VOH is 7,3 tegenover 7,1 in de benchmark. De scores variëren van 5,9 tot 8,1.

Tevredenheidsspeilingen

School	school				norm	
	2012	2014	2016	2018	SVOH	landelijk
Dalton Den Haag						
leerlingen	7,6	7,7	7,5	7,4	6,9	6,6
ouders	7,9	8,1	8	8	7,6	7,2
personeel	7,9	8,1	8,1	8,1	7,3	7,1
De Einder						
leerlingen	7,1	7,2	7,3	6,6	6,9	6,6
ouders	7,5	7,6	7,8	7,6	7,6	7,2
personeel	7,6	7,2	7,2	7,4	7,3	7,1
Gymnasium Haganum						
leerlingen	7,7	7,6	8	7,9	6,9	6,6
ouders	7,9	8,1	8	8,1	7,6	7,2
personeel	7,4	7,9	7,8	7,9	7,3	7,1
Haags Montessori Lyceum						
leerlingen	7,7	7,6	8	7,7	6,9	6,6
ouders	7,9	8,1	8	7,6	7,6	7,2
personeel	7,4	7,9	7,8	7	7,3	7,1
Johan de Witt SG Capadosestraat						
leerlingen	7,3	6,4	7,4	7,3	6,9	6,6
ouders	7,5	7,8	7,7	7,6	7,6	7,2
personeel	7,4	6,7	7	6,8	7,3	7,1
Johan de Witt SG Glasblazerslaan						
leerlingen			7,7	7,5	6,9	6,6
ouders			8,1	8,5	7,6	7,2
personeel			7,2	6,9	7,3	7,1
Johan de Witt SG Hooftskade						
leerlingen	7,2	7,7	6,5	6,2	6,9	6,6
ouders	7,8	8,3	7,7	6,9	7,6	7,2
personeel	7,2	7,2	6,8	6,9	7,3	7,1
Johan de Witt Zusterstraat						
leerlingen	5,3	6,3	6,2	6,7	6,9	6,6
ouders	6,9	6,8	6,8	7,1	7,6	7,2
personeel	6,6	6,8	7,3	6,9	7,3	7,1
Lyceum Ypenburg						
leerlingen	6,9	6,9	7	6,6	6,9	6,6
ouders	7,5	7,6	7,6	7,1	7,6	7,2
personeel	7,3	7,2	7,5	6,9	7,3	7,1
Maerlant-Lyceum						
leerlingen	6,8	7,1	7,3	7,4	6,9	6,6
ouders	7,3	7,9	7,9	8	7,6	7,2
personeel	7,9	8,1	8	8	7,3	7,1
Maris College Belgisch Park						
leerlingen		6,7	7,5	7	6,9	6,6
ouders		7,7	8,1	7,8	7,6	7,2
personeel		7,2	7,8	7,4	7,3	7,1
Maris College Bohemen						
leerlingen	6,8	6,9	6,9	6,9	6,9	6,6
ouders	7,6	7,8	7,8	7,8	7,6	7,2
personeel	7,9	7,6	7,6	7,9	7,3	7,1
Maris College Houtrust						
leerlingen	7,1	6,4	7	7,1	6,9	6,6
ouders	7,8	7,5	8	8,1	7,6	7,2
personeel	7,6	7,6	7,9	8	7,3	7,1
Maris College Kijkduin						
leerlingen	5,9	5,5	7,2	6,9	6,9	6,6
ouders	7,8	7,3	7,7	8	7,6	7,2
personeel	7,5	7,5	7,8	7,4	7,3	7,1
Maris College Statenkwartier						
leerlingen	6,7	6,4	6	6,5	6,9	6,6
ouders	7,5	7,7	8	7,3	7,6	7,2
personeel	8	7,3	6	7,3	7,3	7,1
Maris College Waldeck						
leerlingen			5,8	6	6,9	6,6
ouders			7,5	7,5	7,6	7,2
personeel			6,9	6,8	7,3	7,1
Rijswijks Lyceum						
leerlingen	6,2	6,4	6,5	6,2	6,9	6,6
ouders	7	7,3	7,3	7,2	7,6	7,2
personeel	6,2	7,3	6,9	7,2	7,3	7,1
V.Vredenburg College						
leerlingen	6,7	6,3		6,3	6,9	6,6
ouders	7,2	7		7,2	7,6	7,2
personeel	7,5	6,9		7	7,3	7,1
Segbroek College						
leerlingen	7,4	6,8	6,9	6,5	6,9	6,6
ouders	7,5	7,6	7,4	7,1	7,6	7,2
personeel	6,7	6,9	6,9	5,9	7,3	7,1

Voortijdig Schoolverlaten

Om beter grip te krijgen op het voortijdig schoolverlaten (VSV), brengen onze scholen jaarlijks hun VSV'ers in kaart door hen in negen verschillende categorieën onder te verdelen. Op basis van die indeling kan de school gerichte actie ondernemen. Bij sommige categorieën blijkt dat goed mogelijk, zoals bij de groep leerlingen die uit beeld verdwijnen bij de overstap van vmbo naar mbo of van de ene school naar de andere. Bij andere categorieën zijn gerichte acties niet of nauwelijks mogelijk, zoals bij leerlingen die naar het buitenland (terug)verhuizen, maar niet uitgeschreven worden uit de basisregistratie personen van de gemeente. Door niet te beïnvloeden omstandigheden zijn de lage prestatienormen bij bovenbouw H/V en bovenbouw VMBO moeilijk te halen.

Alle scholen VOH			aantal VSV'ers	% VSV	prestatie-norm	streef-norm
Totaal	2016-2017	voorlopig	100	0,81%		
		definitief	98	0,79%		
Onderbouw	2016-2017	voorlopig	17	0,26%	0,50%	0,10%
		definitief	14	0,21%		
VMBO BB	2016-2017	voorlopig	55	2,34%	2,00%	1,00%
		definitief	56	2,38%		
H/V BB	2016-2017	voorlopig	28	0,79%	0,50%	0,10%
		definitief	28	0,79%		

Categorieën	Voorlopige	totaal	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Onderbouw	2016-2017	17	4	0	0	0	6	4	3	0	0
VMBO BB	2016-2017	55	1	5	23	0	14	4	3	2	3
H/V BB	2016-2017	28	1	1	1	0	15	6	1	3	0

1. Tussentijdse overstap naar VO met inschrijfbewijs
2. Met of zonder VMBO-diploma ingeschreven op ROC
3. VMBO-diploma gehaald, maar niet ingeschreven op andere opleiding
4. AKA/Entree-diploma gehaald, ingeschreven op ROC, maar geen doorstroom naar niveau 2
5. 18+-er zonder diploma.
6. Verhuisd, maar niet uitgeschreven uit GBA
7. Tijdelijk geen onderwijs, maar (nog) geen vrijstelling Leerplicht
8. Uitbesteed aan VAVO (Rutte-regeling)
9. Anders

Klachten 2018

De klachtenregeling van de Stichting VO Haaglanden is breder dan de wet voorschrijft. Naast ouders en leerlingen kan eenieder die deel uitmaakt van de scholen die onder het bestuur vallen, een klacht indienen. Deze klachten kunnen betrekking hebben op gedragingen en beslissingen van het bevoegd gezag en personeel of het nalaten daarvan. Veruit de meeste klachten over de dagelijkse gang van zaken in de school worden in onderling overleg tussen ouders, leerlingen, personeel en schoolleiding op een juiste wijze afgehandeld. Ouders, leerlingen en personeel kunnen gebruik maken van de bovenschoolse vertrouwenspersoon van de Stichting VO Haaglanden.

In 2018 zijn in totaal 16 klachten en bezwaren door ouders/verzorgers ingediend bij het Bestuur van de Stichting VO Haaglanden, 2 meer dan in 2017. Het betrof 3 bezwaren met betrekking tot schorsen en voornemens tot verwijderen, 8 klachten hadden betrekking op de organisatie van het onderwijs en 5 op de gang van zaken rondom schoolexamens.

3 klachten zijn uiteindelijk afgehandeld in overleg tussen de ouders en de school. De overige 13 klachten\bezwaren zijn behandeld door het College van Bestuur.

Van deze 16 klachten\bezwaren, zijn er 2 (gedeeltelijk) gegrond en 14 ongegrond verklaard.

3 bezwaren hebben vervolgens nog geleid tot een rechtsprocedure bij de bestuursrechter, waarvan er 2 door de bezwaarmakers zijn ingetrokken en 1 door de bestuursrechter ongegrond is verklaard.

Schorsingen en verwijderingen

Bij externe schorsingen wordt er melding gedaan bij het bestuur. Hierbij een overzicht van de gemelde schorsingen en verwijderingen over vier schooljaren:

schooljaar	uitsplitsing	aantal
2013 - 2014	schorsingen	34
	verwijderingen	3
2014 - 2015	schorsingen	47
	verwijderingen	10
2015 - 2016	schorsingen	74
	verwijderingen	14
2016 - 2017	schorsingen	47
	verwijderingen	8
2017 - 2018	schorsingen	70
	verwijderingen	7
2018 t/m 31 december	schorsingen	30
	verwijderingen	2

Financieel

Bestuurlijke kaders

VO Haaglanden heeft gekozen voor de besturingsfilosofie "het Haags model", waarbij verantwoordelijkheden zoveel mogelijk gedecentraliseerd zijn belegd. Zoals iedere besturingsfilosofie vraagt ook die van "het Haags model" om passende financiële kaders.

Het College van Bestuur van VO Haaglanden stelt vanuit die filosofie zowel centrale als decentrale kaders vast met betrekking tot financiële parameters zoals solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit. VO Haaglanden streeft hierbij naar een gezonde financiële positie, passend bij de toepasselijke wet- en regelgeving, met voldoende mogelijkheden om individuele scholen de ruimte te geven te investeren in bijvoorbeeld onderwijskundige zaken, huisvesting en ICT.

Op stichtingsniveau hanteert VO Haaglanden hierbij de volgende uitgangspunten:

		Sector	VOH
Weerstandvermogen	EV/TB	> 5% EV (inclusief bestemmingsreserve)	10% EV (exclusief bestemmingsreserve)
Solvabiliteit	(EV+VR)/TV	Minimaal 30%	Minimaal 30%
Liquiditeit	Vlottende activa/ vlottende passiva	> 0,75	> 1,0
Rentabiliteit	Resultaat/TB	> 0% *	> 0% *

EV = eigen vermogen

TB = totale baten

AGT = afschrijvingen gebouwen en terreinen

BR = bestemmingsreserve

VR = voorziening

* Gemiddeld over 3 jaren

Kaders school specifiek

Scholen individueel houden een weerstandsvermogen aan van 10% van de omzet. Voor zowel bovenmatige reserves als tekorten in de reserves maken scholen plannen om naar de gewenste norm te groeien.

5% van het weerstandsvermogen is geoormerkt ten behoeve van het sociaal fonds, dat bedoeld is om calamiteiten te financieren terzake wachtgeldaanspraken en vervangingskosten. Een school kan een beroep doen op deze reserve indien zich een calamiteit voordoet, waarbij duidelijk is dat de school geen andere alternatieven heeft en zich ingespannen heeft om de calamiteit te voorkomen.

Financiering van de scholen

Indachtig "het Haags model" worden alle inkomsten uit de Rijksvergoeding overgedragen aan de scholen; uitzonderingen hierop betreffen de bijdrage aan het fonds VOH, de eigenaarsvergoeding huisvesting en een bijdrage voor de centrale ondersteuning. De inkomsten van de eigenaarsvergoeding huisvesting worden ingezet ten behoeve van het centrale meerjaren huisvestingsplan.

Borging financiële positie van de scholen

Om te kunnen voldoen aan de bestuurlijke kaders wordt van iedere school een risicoanalyse opgesteld en een meerjarenbegroting gemaakt.

Alle onderdelen worden tenminste één keer per jaar besproken tussen College van Bestuur en rector/directeur.

Risicoanalyse

Bij de risicoanalyse worden de volgende onderdelen betrokken:

Leerlingen:

- ontwikkelingen aantallen
- concurrentiepositie
- onzekere financiering leerlingenstromen

Onderwijs:

- breedte van het aanbod
- kwaliteit van het onderwijs
- intensiteit noodzakelijke vernieuwingen

Personeel:

- gemiddelde leeftijd/spreiding
- ziekteverzuim
- wachtgeldrisico/claims
- deskundigheid
- verloop

Organisatie

- kwaliteit van management en middenmanagement
- kwaliteit beheerorganisatie/secundaire processen
- structuur/efficiency
- communicatie

Gebouwen

- bezettingsgraad
- aantrekkelijkheid
- aangepast aan actuele onderwijskundige eisen

Inventaris

- aangepast aan actuele onderwijskundige eisen
- wijzigingen in toekomstig investeringsniveau

Meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting (5 jaar) moet per school leiden tot een structureel sluitend financieel resultaat, waarbij afspraken zijn gemaakt over formatie, investeringen, voorzieningen, exploitatie en weerstandsvermogen. Waar nodig worden tijdslijnen gemaakt met betrekking tot de termijn waarbinnen meerjarige afspraken gerealiseerd moeten worden.

Onderdeel van de meerjarenbegroting is het meerjarenformatiebeleid en -plan, zowel per school als op bestuurlijk niveau.

De stichtingsbegroting wordt ter informatie verzonden aan de gemeenten Den Haag en Rijswijk en aan de GPMR en ter goedkeuring aan de RvT; het bestuursformatieplan wordt ter goedkeuring aan de GPMR voorgelegd.

Bestemmingsreserve stichtingsbreed

VO Haaglanden houdt een bestemmingsreserve (fonds VOH) aan die tot doel heeft om uitgaven te dekken die voortvloeien uit stichtingsbrede risico's en uitgaven die in redelijkheid niet aan individuele scholen toegerekend kunnen worden. De omvang van deze bestemmingsreserve bedraagt ultimo 2018 4,3 miljoen.

Financiële positie en resultaat

Resultaatanalyse

Het resultaat over 2018 bedraagt € 2,0 miljoen bij een begroting van € 1,0 miljoen en is daarmee € 1,0 miljoen hoger dan begroot. Het positieve verschil is te herleiden tot € 1,9 miljoen meer baten, € 1,2 miljoen meer lasten en € 0,3 miljoen meer financiële baten en overige.

De rijksbijdragen zijn in 2018 € 1,9 miljoen hoger dan begroot. Enerzijds zijn de opbrengsten lager door een gemiddeld over de betrokken schooljaren genomen lager aantal leerlingen ten opzichte van de begroting (circa 1,1 miljoen). Daarnaast is er een hoger lumpsumbedrag van circa € 3,0 miljoen door een hogere GPL ad € 2,4 miljoen, een hogere bijdrage van het Samenwerkingsverband ad € 1,1 miljoen en € 0,5 miljoen lagere overige Rijksbijdragen.

De personele kosten zijn € 1,6 miljoen hoger dan de begroting; enerzijds door de toename van de aantallen medewerkers, anderzijds door de nieuw afgesloten CAO met een (structurele) salarisverhoging van 2,35% ingaande 1 juli 2018 (€ 0,3 miljoen hoger dan begroot) en de eenmalige uitkering van 1% (€ 0,9 miljoen hoger dan begroot). Overige € 0,4 miljoen hoger dan begroot.

Ontwikkeling financiële positie

Door de sector zijn kengetallen bepaald op basis waarvan de financiële positie van onderwijsinstellingen kan worden getoetst. Daarnaast heeft VO Haaglanden haar eigen toetsingscriteria vastgesteld (zie bestuurlijke kaders). Hieronder is de situatie van VO Haaglanden per 31 december 2018 weergegeven:

Kengetallen	Sectornorm	VOH norm	VOH per 31-12-2017	VOH per 31-12-2018
Solvabiliteit	> 30%	> 30%	49,2%	48,6%
Liquiditeit	> 0,75	> 1,0	1,35	1,75
Rentabiliteit driejaarlijks	0,0%	0,0%	0,59%	0,95%
Financiële buffer (AR/TB)	> 5%	> 10%	11,9%	11,5%

Op alle onderdelen voldoet VO Haaglanden aan zowel de sectornormen als aan haar eigen normen en is daarmee in staat om zowel op de korte als op de lange termijn onvoorziene risico's op te vangen.

Treasury VO Haaglanden

Doelstellingen

De doelstellingen van het treasury beleid zijn:

- het zorgdragen voor de tijdige beschikbaarheid van de benodigde geldmiddelen tegen acceptabele condities;
- het minimaliseren van de kosten van leningen;
- het optimaliseren van het rendement van de overtollige liquide middelen binnen de kaders van dit treasury statuut;
- het beheersen en bewaken van financiële risico's die aan de financiële posities en geldstromen van de instelling zijn verbonden (risico minimalisatie).

Uitgangspunten

- Het treasury beleid van de Stichting VO Haaglanden vindt plaats binnen de kaders van de "Regeling beleggen, lenen en derivaten van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 5 december 2018, nr. FEZ/1402273, houdende regels voor onderwijsinstellingen omtrent het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten.
- Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van alle benodigde respectievelijk overtollige middelen wordt gehandeld overeenkomstig de in deze regeling gestelde verplichtingen.
- Ten aanzien van het beleggen van tijdelijk overtollige liquiditeiten schrijft de regeling voor, dat deze risicomijdend belegd moeten worden op een wijze die zo veel mogelijk garandeert dat de hoofdsom intact blijft.

Bij onderstaande richtlijnen en limieten t.a.v. beleggingen worden hiertoe criteria genoemd die overgenomen zijn van de boven aangehaalde OCW-regeling.

Beleid

Het treasury beleid is gericht op het uitsluiten dan wel minimaliseren van het debiteurenrisico, het renterisico en het interne liquiditeitsrisico.

Het debiteurenrisico wordt beperkt door te beleggen bij marktpartijen die voldoen aan de in de eerdergenoemde regeling "Beleggen en belenen" vermelde voorwaarden.

Het renterisico dient te worden afgedekt door het opbouwen van een evenwichtige beleggingsportefeuille in relatie tot de geldende rentestructuur en de verwachtingen ten aanzien van de renteontwikkeling.

De interne informatieverstrekking en de planning van projecten in de investeringssfeer spelen hierbij een belangrijke rol. Goede interne afspraken en een regelmatige actualisatie van de prognoses van de financieringsbehoefte dienen het liquiditeitsrisico te beperken.

Richtlijnen en limieten ten aanzien van financiering

Het aantrekken van alle voor VO Haaglanden benodigde middelen dient plaats te vinden op basis van een actuele prognose van de financieringsbehoefte en een actuele rentevisie.

Bij het aantrekken van langlopende geldleningen worden offertes gevraagd bij minimaal 3 partijen. In 2018 zijn geen nieuwe leningen aangetrokken.

Richtlijnen en limieten ten aanzien van beleggingen

Bij het uitzetten van overtollige gelden mogen transacties worden afgesloten met de volgende geldnemers:

- financiële instellingen of door financiële instellingen uitgegeven papier met minimaal een A-rating, afgegeven door tenminste twee erkende rating agencies;
- rechtspersonen voor wier papier een solvabiliteitsratio van 0% geldt;
- financiële instellingen, met een kredietwaardigheid vergelijkbaar met het gestelde onder het eerste punt, voor zover vastgelegd en onderbouwd door de instelling.

In 2018 heeft VO Haaglanden uit risico-overwegingen ervoor gekozen de helft van de obligaties te verkopen. Deze obligaties zijn aangeschaft in 2013 en hadden een oorspronkelijke looptijd van 10 jaar. Aan- en verkoop hebben plaatsgevonden binnen het treasurybeleid zoals door VO Haaglanden is vastgesteld.

Personeelsbeleid

1. Ontwikkeling aantal fte's verdeeld over functiecategorieën

Overzicht medewerkers verdeeld naar functiecategorieën:

Functiecategorie	2018-2019 fte's	2017-2018 fte's	2016-2017 fte's	2015-2016 fte's
directie	30,6	26,0	25,9	29,0
OP	872,3	856,0	828,7	796,4
OOP	254,8	240,9	230,9	235,6
totaal	1.157,7	1.122,9	1.085,5	1.061,0

De in deze tabel opgenomen aantallen zijn gemiddelden in enig schooljaar en sluiten daarom niet aan met de personele lasten in deze jaarrekening.

2. Functiemix

Het doel van de functiemix is om ultimo 2015 het aandeel LB-functies met 50%-punt te laten dalen ten opzichte van de nulmeting in 2008 ten gunste van het aandeel LC-functies met 39%-punt en de LD-functies met 11%-punt. Binnen VO Haaglanden is deze doelstelling op nagenoeg alle scholen gerealiseerd dan wel zijn ze passend binnen de met de GMR gemaakte afspraken.

De scholen hebben de invoering gebruikt om een kwaliteitsslag te maken. Docenten moeten solliciteren als zij voor een hogere functieschaal in aanmerking willen komen. Na een 360° feedback en positieve beoordeling kan een docent worden gepromoveerd.

Overzicht van het verloop van de functiemix:

functies	nulmeting'08 fte's %	mix 2013 fte's %	mix 2014 fte's %	mix 2015 fte's %	mix 2016 fte's %	mix 2017 fte's %	mix 2018 fte's %
LB	481 66	255 33	222 29	227 28	234 29	228 29	255 29
LC	113 16	338 45	310 40	322 40	327 40	311 39	346 40
LD/LE	128 18	163 22	235 31	259 32	249 31	256 32	271 31

3. Overzicht bevoegdheden leraren

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de leraren van de scholen van VO Haaglanden verdeeld naar bevoegdheden.

bevoegdheden	2018-2019 fte's	2017-2018 fte's	2016-2017 fte's	2015-2016 fte's
Onbevoegd/benoembaar	98,2	94,2	76,8	81,2
2e graads bevoegd	360,9	360,5	352,0	348,1
1e graads bevoegd	413,2	401,3	380,7	361,9
totaal	872,3	856,0	809,5	791,2

Bij VO Haaglanden wordt veel aandacht gegeven aan het in opleiding zijn van leraren. Zij worden door de scholen gefaciliteerd om bevoegd te geraken.

4. Professionaliseringsactiviteiten scholen VO Haaglanden

In 2016 werd het Strategisch Beleidsplan 2016-2020 "(Nog) beter onderwijs in (nog) betere scholen" vastgesteld. In deze beleidsnotitie werden 15 beleidsambities neergelegd waaraan in de jaren tot 2020 uitvoering wordt gegeven. Op schoolniveau zijn er, in lijn met het Strategisch Beleidsplan, schoolplannen opgesteld. In deze schoolplannen wordt uitwerking gegeven aan de beleidsambities van het Strategisch Beleidsplan en schoolspecifieke beleidsvoornemens geformuleerd. Professionalisering van medewerkers is per definitie gerelateerd aan de opdracht en doelen die de school zich stelt. Iedere VO Haaglandenschool geeft een eigen invulling en uitwerking aan professionaliseringsactiviteiten. Scholen zullen daar via de eigen kanalen verslag van uitbrengen.

In het schooljaar 2017-2018 en 2018-2019 werden op bestuursniveau opnieuw centrale professionaliseringsactiviteiten georganiseerd rondom het thema ICT. In totaal ongeveer 250 docenten namen deel aan diverse activiteiten: meet-ups, trainingen, workshops en demonstraties.

In het schooljaar 2019-2020 zal aan de genoemde activiteiten een vervolg worden gegeven.

5. Opleiden van docenten

De regio Den Haag heeft al geruime tijd te maken met een kwantitatief en kwalitatief docententekort. De werkgelegenheid van vo-docenten en het leerlingaantal neemt in de komende jaren nog verder toe, in tegenstelling tot landelijke ontwikkelingen.

Onder andere tegen deze achtergrond is het van belang de opleidingscapaciteit van docenten in de regio Haaglanden uit te breiden.

De regio Den Haag kende reeds een tweetal opleidingsscholen: de Opleidingsschool Haaglanden (OSH) en het Netwerk Opleiden Docenten (NOD). In september 2018 is een derde opleidingsschool gestart: HOS (de Haagse Opleidingsschool). In de drie opleidingsscholen werken scholen voor voortgezet onderwijs en lerarenopleidingen (in het hbo en WO) met elkaar samen in het opleiden en professionaliseren van (aankomende en zittende) docenten.

De Opleidingsscholen OSH, HOS en NOD zijn in staat de professionalisering van docenten (initieel en post-initieel) vorm te geven en het volume van de onderwijsarbeidsmarkt in de regio te handhaven en te vergroten.

5.1 De Opleidingsschool Haaglanden (OSH)

In de Opleidingsschool Haaglanden (OSH) participeren negen vo-scholen uit Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer waaronder drie VO Haaglandenscholen: Lyceum Ypenburg, het Rijswijks Lyceum/Van Vredenburg College en het Maris College.

De lerarenopleidingen waarmee in het kader van de OSH wordt samengewerkt zijn de lerarenopleidingen van de Hogeschool Rotterdam, de Hogeschool InHolland, de Universiteit Leiden (ICLON) en de Technische Universiteit Delft (SEC).

Binnen de OSH zijn veel vo-onderwijsvormen vertegenwoordigd en is er een verscheidenheid aan scholen met verschillende leerlingpopulaties. Deze diversiteit is kenmerkend voor de stad Den Haag en de regio Haaglanden. De OSH-studenten profiteren van deze verscheidenheid door kennis te maken met de verschillende scholen tijdens de cursusdagen, die steeds op verschillende scholen plaatsvinden (inclusief rondleiding door studenten), en waar mogelijk te rouleren tussen de scholen. Als aanvulling op de expertise van de lerarenopleidingen leveren de scholen middels hun 'begeleiders op school' en hun vakcoaches een bijdrage aan de opleiding van de studenten. Daarnaast nemen de scholen een deel van het inhoudelijke opleidingstraject voor hun rekening.

Het overgrote deel van deze studenten vindt na de opleiding een baan in een van de scholen in de regio Haaglanden. Daarmee levert de OSH een bijdrage aan de bestrijding van het kwalitatieve en kwantitatieve tekort aan leraren.

In het schooljaar 2017-2018 werden in totaal 183 opleidingsplaatsen binnen de scholen van de OSH aangeboden.

Er is een selecte groep erkende opleidingsscholen in Nederland. Deze groep is erkend door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en wordt elke zes jaar getoetst door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). De Opleidingsschool Haaglanden is begin 2017 opnieuw beoordeeld door de NVAO en weer voor een periode van 6 jaar geaccrediteerd. Jaarlijks kent het Ministerie van OCW de scholen van OSH een subsidie toe van ongeveer €300.000.

5.2 Opleidingsschool Netwerk Opleiden Docenten (NOD)

In het voorjaar van 2016 is de opleidingsschool NOD Haaglanden opgericht. NOD Haaglanden is een samenwerkingsverband van zeven vo-scholen van vier schoolbesturen en vier instituten voor lerarenopleidingen (de lerarenopleidingen van de Hogeschool Rotterdam, de Hogeschool Utrecht, de Universiteit Leiden (ICLON) en de Technische Universiteit Delft (SEC)). In NOD participeren het Haags Montessori Lyceum (HML) en de Johan de Witt Scholengroep (JWS).

Op 19 augustus 2016 hebben de partners een samenwerkingsovereenkomst ondertekend en het reglement vastgesteld. In december 2017 heeft NOD Haaglanden de status van aspirant-opleidingsschool verworven in het kader van de Regeling Tegemoetkoming Aspirant Opleidings-scholen.

NOD Haaglanden draagt eveneens bij aan de oplossing van het kwalitatief en kwantitatief docententekort in de regio door docenten voor een belangrijk deel op de werkplek op te leiden en zo bij te dragen aan de professionele ontwikkeling van docenten in hun verdere loopbaan. Hierdoor krijgen meer studenten de kans op een kwalitatief hoogwaardige opleidingsplaats en wordt de aansluiting van de opleiding op de praktijk versterkt.

De opleidingsschool NOD onderscheidt zich in visie en organisatie van de OSH door onder andere een sterkere focus op de noodzakelijke pedagogisch-didactische competenties van het docentschap en het werken van een docent in een grootstedelijke context.

De opleidingsschool NOD heeft voor de opstartfase in het schooljaar 2017-2018 een subsidie ontvangen van de Gemeente Den Haag. In de schooljaren na 2017-2018 wordt NOD gesubsidieerd door het Ministerie van OCW.

In het schooljaar 2017-2018 is binnen NOD in totaal 95 studenten van de lerarenopleidingen een opleidingsplaats aangeboden.

5.3 De Haagse Opleidingsschool (HOS)

In het schooljaar 2018-2019 werd gestart met de derde Opleidingsschool HOS. Omdat de subsidieregeling bij DUS-I is gestopt wordt deze opleidingsschool gesubsidieerd met HEA-gelden (Haagse Educatieve Agenda). De derde opleidingsschool gaat zich met name richten op pedagogische en didactische

vernieuwing. In de opleidingsschool HOS participeert van VO Haaglanden het Segbroek College. Binnen HOS zullen op termijn 80-90 studenten worden opgeleid tot docent in het voortgezet onderwijs.

6. Activiteiten in het kader van de Rode Loper

Schoolleiders en docenten van de VO Haaglanden scholen nemen deel aan een groot aantal activiteiten die door De Rode Loper worden georganiseerd.

6.1 Mastermodule voor schoolleiders

In samenwerking met de NSO-CNA Leiderschapsacademie werd in 2018 de module 'Leidinggeven aan Leren' verzorgd. Hieraan namen 14 directeuren/rectoren, conrectoren en teamleiders deel. Een tweede module 'Veranderen en Innoveren' kende 18 deelnemers. Aan de module 'Projectmatig werken' werd verder door 13 schoolleiders deelgenomen. Het gaat in totaal om acht modules die tezamen leiden tot de titel Master of Educational Management.

6.2 De Haagse Lucifer voor docenten en schoolleiders

De Haagse Lucifer ging in 2015 van start. Den Haag heeft veel docenten met grote vakkennis, die goede klassenmanagers zijn. Maar leraar-zijn is meer, de leraar is drager van de cultuur in onze samenleving. Hij/zij is een rolmodel voor de leerlingen. Jongeren krijgen van hun leraren de cultuur overgedragen: onze democratie, omgangsvormen, kunst etc. Kortom: de brede vorming van onze jeugd. De Haagse Lucifer biedt docenten de kans zich verder te ontplooien als cultuurdrager. In een serie van vijf bijeenkomsten – op bijzondere locaties – worden docenten uitgenodigd kennis te nemen van en te reageren op verhalen en lezingen van vooraanstaande personen uit verschillende sectoren: bedrijfsleven, wetenschap, kunst, sport en overheid.

In 2018 participeerden 21 docenten (deels VOH-docenten) in het programma van de Haagse Lucifer. Ook voor schoolleiders is er inmiddels een Haagse Lucifer-programma. Aan dit programma werd door 8 Haagse schoolleiders (waaronder enkele VOH-schoolleiders) deelgenomen.

6.3 Professionalisering van docenten

De module 'Omgaan met gedragsproblemen' is ontwikkeld en aangeboden. In totaal 28 docenten (deels VOH-docenten) hebben hieraan deelgenomen.

Aan de module "Omgaan met korte lontjes en macho-gedrag" namen 15 docenten deel. De module "gemotiveerde en betrokken leerlingen" kende een deelname van 19 docenten. De leergang "activerende didactiek" werd bezocht door 11 deelnemers.

6.4 Bevoegdheidstrajecten (tweedegraads, in company)

Het terugdringen van on(der)bevoegdheid is een belangrijk speerpunt in Den Haag e.o. Om het voor docenten uit deze groep zo aantrekkelijk mogelijk te maken om een opleiding te volgen, is met de Hogeschool Utrecht afgesproken dat zij twee programma's voor tweedegraads bevoegdheid (een maatwerk-programma en een opleidingsprogramma voor groepsleerkrachten) in Den Haag verzorgen. In totaal 27 docenten (waaronder vele VOH-docenten) volgden via de Rode Loper één van de twee aangeboden bevoegdheidstrajecten.

6.5 Job Twinning

Onder de titel 'Job Twinning' zijn docenten voor een periode van drie maanden gekoppeld aan professionals uit andere sectoren. Doel was te komen tot kruisbestuiving door middel van professionele kennisdeling. Het is voor docenten een laagdrempelige manier om een andere sector te ontdekken en daaruit ideeën en inspiratie te halen.

De evaluatie van dit programma leverde een aantal aandachtspunten op. De slotsom was om met dit programma door te gaan. Met de organisatie van Job Twinning vinden gesprekken plaats over de wijze waarop hieraan inhoud en vorm kan worden gegeven.

7. Lerarenbeurzen

Leraren kunnen, indien zij dat wensen, een bachelor-, master- of post initiële masteropleiding gaan volgen. Dit kan voor een premaster- of schakelprogramma dat voorafgaat aan een universitaire masteropleiding. In al deze gevallen kan een docent een lerarenbeurs (voor maximaal 3 jaar) aanvragen. De aanvraagperiode voor de lerarenbeurs loopt van 1 april tot en met 30 juni. De beurs wordt toegekend per onderwijssector en op volgorde van binnenkomst. De aanvragen worden gedaan bij DUO.

Leraren die om de een of andere reden niet in aanmerking komen voor een DUO-lerarenbeurs kunnen wel in aanmerking komen voor een Haagse Lerarenbeurs. In het kader van de Haagse Educatieve Agenda (HEA) wordt leraren in Den Haag de mogelijkheid geboden een lerarenbeurs aan te vragen. Met de Haagse Lerarenbeurs wordt het aantal lessen dat onbevoegd wordt gegeven verder teruggedrongen.

De Haagse lerarenbeurs richt zich op drie deelgroepen:

1. onbevoegde leraren;
2. leraren met een pabo-diploma die een tweedegraads bevoegdheid willen behalen;
3. leraren met een tweedegraads bevoegdheid die een eerstegraads bevoegdheid willen behalen.

Huisvestingsbeleid

Ruimtebehoeftes

Per 1 oktober 2018 stonden er 252 leerlingen meer ingeschreven bij VO Haaglanden dan op 1 oktober 2017. Stichtingsbreed derhalve een toename van 1,85%. De maximale capaciteit van de gebouwen van VO Haaglanden is nagenoeg overal bereikt. De grootste groei vond plaats bij Maris Belgisch Park (18%). Deze groei was voorzien en kan worden gehuisvest in het in fases gerevitaliseerde gebouw aan de Nieuwe Duinweg.

Bij Maris Houtrust kon groei (9%) eveneens worden opgevangen in het bestaande gebouw en is daarmee het overschot aan ruimte opgevuld.

Om de groei van Maris Waldeck (5%) op te vangen zijn noodlokalen op het schoolplein geplaatst. Op termijn zal een aanvraag voor vervangende nieuwbouw worden ingediend bij de gemeente Den Haag. In overleg met het VO Platform is deze gepland in 2023. Ten einde de school verder te kunnen laten groeien zal in het nieuwe schooljaar een schoolgebouw aan het Cantateplein in gebruik worden genomen en kunnen de noodlokalen aan de Toscaninistraat worden verwijderd.

De groei van het Haags Montessori Lyceum (11%) is tijdelijk gehuisvest in noodlokalen op het sportterrein. Vanaf het nieuwe schooljaar zal een dependance aan de Neuhuyskade in gebruik worden genomen. Het betreft een kantoorpand dat wordt getransformeerd tot schoolgebouw. De gemeente Den Haag vergoedt de huurkosten en kosten om het gebouw geschikt te maken voor onderwijs.

De ISK leerlingen van Johan de Witt Scholengroep, die waren gehuisvest aan het Helena van Doeverenplantsoen hebben een nieuw onderkomen gekregen in een voormalige basisschool aan de Vermeerstraat. Daartoe is het pand uit 1926 eerst volledig opgeknapt onder leiding van de afdeling huisvesting van VO Haaglanden om het geschikt te maken voor ISK onderwijs.

Financieel

De financiering van het huisvestingsbeleid (nieuwbouw, renovatie, eigenaarsonderhoud) is een centrale aangelegenheid vanwege de grote (eenmalige) investeringen en risico's, de benodigde expertise en de grote verschillen tussen de scholen. In 2018 heeft VO Haaglanden, vanwege veranderde wetgeving, voorbereidingen getroffen om op basis van het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) de voorziening voor het instandhoudingsonderhoud aan te passen. De afdeling huisvesting van het BMO realiseert en handhaaft binnen de normen goede huisvesting voor alle scholen en biedt ondersteuning aan de scholen op huisvestings- en facilitair gebied. De onderhoudssituatie van de gebouwen is goed.

Scholen kunnen kennis en expertise van de afdeling huisvesting inschakelen op de gebieden coördinatie bouwkundige projecten en werkzaamheden, gemeentelijke regelingen, subsidies/fondsen, veiligheid/gezondheid/milieuaspecten (asbest, legionella, brandveiligheid etc.), aanbestedingen, algemene vraagbaak.

Bij grote projecten ligt de coördinatie voor bouwkundige, elektrotechnische of werktuigbouwkundige werkzaamheden bij de afdeling huisvesting. Het reguliere- of dagelijks onderhoud dient de school zelf te coördineren.

De gebruiker van een gebouw is zelf verantwoordelijk voor o.a. het dagelijks onderhoud en een calamiteiten-, BHV- en ontruimingsplan en dient zich te houden aan de gebruikersvoorschriften die worden opgesteld door de Brandweer.

Huisvestingsactiviteiten in 2018

Naast het planmatige eigenaarsonderhoud en kleinere aanpassingen zijn in 2018 de volgende projecten gestart en/of gerealiseerd:

- Bij het rijksmonument aan de Klaverstraat van het Segbroek College zijn de kozijnen (Schamhartdeel) vervangen voor isolerende kozijnen. Daarnaast is een klimaatinstallatie aangebracht ten behoeve van een beter binnenklimaat. Aansluitend aan de revitalisering van het gebouw aan de Goudsbloemlaan (start zomer 2019) zal ook de Thiervleugel van de Klaverstraat worden gerenoveerd (2020);
- Voor het HML is het initiatief gestart voor een tweede locatie. De transformatie van een kantoorpand naar een onderwijsgebouw aan de Neuhuyskade op voorwaarde bestemmingsplanwijziging;
- Bij Gymnasium Haganum zijn maatregelen getroffen om de akoestiek van de centrale hal te verbeteren waardoor deze beter inzetbaar is voor multifunctioneel gebruik.
- Bij JWS is op alle locaties de capaciteit van de fietsenstalling uitgebreid;
- Bij het Maerlant-Lyceum is een groot deel van de kozijnen vervangen door isolerende kozijnen. Naast de beperking van energiegebruik is daarmee ook een stap gemaakt in de verbetering van het binnenklimaat;
Tevens is de binnentuin van de school grondig gerenoveerd;
- De 3e fase van de revitalisering Nieuw Duinweg (Maris Belgisch Park) is in gang gezet in de zomer van 2018 en zal worden afgerond in de zomer van 2019;
- Voor het Montessori Lyceum, Nassau Bredastraat, zijn voorbereidingen getroffen om het meest zonbelaste deel een klimaatinstallatie aan te brengen. Uitvoering zal plaatsvinden in de zomervakantie 2019;
- Het schoolplein van het Rijswijks Lyceum is volledig gerenoveerd en heeft weer een eigentijdse inrichting en uitstraling gekregen.

Duurzaamheid

In het kader van de activiteiten voor de verduurzaming van de gebouwen van VO Haaglanden hebben we projectmatig bij alle panden luchtkanalen gereinigd, isolatiematrassen aangebracht op CV leidingen en cv pompen vervangen voor energiezuinige pompen.

Tevens zijn voorbereidingen getroffen om alle vestigingen te voorzien van "slimme" elektrameters en gasmeters. Met deze meters kan het energieverbruik nauwlettend met een korte tijdseenheid worden gemonitord. Instellingen van de installaties kunnen daarmee optimaal worden afgestemd op de bedrijfstijden waarmee onnodig energieverbruik wordt voorkomen.

In 2018 zijn voorbereidingen getroffen om in 2019 een aanvraag in te dienen voor de Cofinancieringsregeling Energiebesparende Maatregelen van de gemeente Den Haag ten behoeve van Gymnasium Haganum. Uitvoering staat gepland in de zomer van 2019. We zijn voornemens om ook voor het Maerlant-Lyceum een aanvraag in te dienen voor deze regeling. Verduurzaming van onze monumentale gebouwen staat echter vaak op gespannen voet met de voorwaarden die de monumentencommissie stelt. Daarmee blijft het opstellen van maatwerkplannen een continue opgave.

ICT-beleid

In 2016 is het strategisch plan 2016-2020 vastgesteld. In dit plan worden diverse beleidsambities geformuleerd die betrekking hebben op ICT. De uitwerking van de beleidsambities is gestart in schooljaren 2016-2018 en zal ook de komende jaren verder vormgegeven worden.

Beleidsambities

De scholen van VO Haaglanden ontwikkelen een visie over de inzet en het gebruik van ICT-middelen binnen de school. In 2016 is een werkgroep in het leven geroepen met een brede afvaardiging uit de gehele stichting: de werkgroep onderwijs en ICT. In gezamenlijkheid wordt gezocht naar de invulling van deze beleidsambitie. Wat hebben we op de scholen, wat kunnen we van elkaar leren en hoe kunnen we (op onderdelen in gezamenlijkheid) verbeteringen realiseren?

Op 30 november 2017 heeft VO Haaglanden voor alle medewerkers van de scholen een gezamenlijke inspiratiedag ICT georganiseerd op het Segbroek College. Dit als uitvloeisel van de beleidsambitie dat de scholen van VO Haaglanden een visie ontwikkelen over de inzet en het gebruik van ICT-middelen binnen de school. Deze geslaagde inspiratiedag ICT heeft in 2018 een uitgebreid vervolg gehad. In het schooljaar 2018- 2019 heeft VO Haaglanden meer dan 30 Inspiratiesessies over onderwijs & ICT georganiseerd voor de medewerkers van de scholen. In de evaluatie van de inspiratiedag uit 2017 was naar voren gekomen dat docenten behoefte hebben om zich in kleinere groepen verder te verdiepen in bepaalde onderwerpen. Ze willen meer kennis opdoen, hun algemene vaardigheden verbeteren en zijn op zoek naar vakspecifieke voorbeelden. Met de Inspiratiesessies wordt hier invulling aan gegeven. Deze sessies vinden plaats op de tien scholen van VO Haaglanden, op dinsdag- of donderdag aan het einde van de middag. In de eerste periode, oktober 2018 tot en met december 2018 heeft de nadruk gelegen op kennismaken en kennisdelen, in de vorm van meet-ups en trainingen op het gebied van ICT-basisvaardigheden. In 2019 zijn er verdiepende workshops georganiseerd die voor alle docenten en vakgebieden interessant kunnen zijn.

Digitalisering in het onderwijs maar ook in de ondersteunende diensten is een kernbegrip dat als een rode draad door deze beleidsambities heen loopt.

Informatiebeveiliging

In 2018 zijn stichtingsbreed vervolgstappen gezet voor het optimaliseren van de informatiebeveiliging. Aanvullend op de verscherpte wet- en regelgeving heeft VO Haaglanden haar eigen visie en beleid ingebracht op dit onderwerp.

Concrete invulling van het veiligheidsbeleid is vormgegeven door:

- de "benoeming" van de security-officers;
- aanvullende technische beveiligingen, zoals tokens en firewalls;
- aanvullende netwerkbeveiliging;
- procesbeschrijvingen, waaronder de procedure "melden datalekken";
- do's en don't lijstjes;
- beschrijvingen van ICT-beveiligingsprocessen (bijvoorbeeld in- en uit dienst);
- inventarisatie van gebruikers van hardware;
- bewerkersovereenkomsten afsluiten.

In 2018 zijn aanvullende maatregelen genomen om te voldoen aan de AVG-wetgeving die op 25 mei 2018 van kracht is geworden. In dit kader is een externe functionaris gegevensbescherming gestart om de borging van de AVG te kunnen bewerkstelligen en continueren.

Infrastructuur

In 2018 zijn er geen majeure aanpassingen aangebracht in de infrastructuur bij de scholen en bij het ondersteuningsbureau. Er is op een aantal scholen wel doorontwikkeld als het gaat om VDI en andersoortige beveiligingsmaatregelen in de infrastructuur om steeds meer een professionele ICT-omgeving in te richten die aansluit bij de beleidsdoelstellingen rondom informatieveiligheid en continuïteit. In 2018 is een ICT-beleidsmedewerker gestart die zich specifiek bezighoudt met stichtingsbrede ICT-vraagstukken.

Toekomst en continuïteit

Algemeen

VO Haaglanden heeft een gezonde financiële basis, uitgaande van de signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs en is mede daardoor prima in staat om invulling te geven aan haar strategische doelstellingen. Het strategisch beleidsplan 2016-2020 ondersteunt het borgen van die doelstellingen. Een onmisbaar onderdeel van het borgen van de toekomstplannen is het managen van de continuïteit. Daarvoor worden diverse instrumenten gebruikt, die in dit hoofdstuk aan bod komen.

Voor het schooljaar 2019-2020 is een kaderbrief opgesteld als start voor de begrotingscyclus. In deze kaderbrief zijn, op basis van de interne- en externe ontwikkelingen, door het CvB speerpunten benoemd waaraan invulling gegeven moet worden. Deze speerpunten liggen in het verlengde van de eerdergenoemde ontwikkelingen en spitsen zich toe op een aantal beleidsambities uit het strategisch plan. In de kaderbrief wordt expliciet gevraagd om de doelmatigheid van uitgaven te verantwoorden. In de nieuwe schooljaarcyclus zal tussentijds gemonitord, en waar nodig bijgestuurd worden op de speerpunten uit de kaderbrief, en specifiek op de doelmatigheid van uitgaven.

A1 Ontwikkeling in leerlingaantallen en personeelsbezetting

Ontwikkeling aantallen leerlingen in Den Haag en Rijswijk										
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2034
Den Haag	27.366	27.821	28.263	28.568	28.887	29.153	29.371	29.362	29.403	28.400
Rijswijk	2.373	2.370	2.356	2.388	2.435	2.484	2.529	2.533	2.501	2.542
Totaal	29.739	30.191	30.619	30.956	31.322	31.637	31.900	31.895	31.904	30.942

Uit: gegevens Gemeente Den Haag en Gemeente Rijswijk

Een belangrijk onderdeel van strategisch inzicht en sturingsmogelijkheden betreft het aantal leerlingen voor de komende jaren. Uit bovenstaande tabel blijkt dat de komende jaren in het werkgebied van VO Haaglanden het aantal leerlingen toeneemt. De scholen van VO Haaglanden willen ook in de toekomst een aantrekkelijke en interessante leeromgeving bieden voor de leerlingen uit de regio. Er zal daarbij worden ingezet op tenminste een gelijkblijvend marktaandeel.

Om deze groeiende populatie te kunnen voorzien van goed onderwijs zijn medewerkers nodig die zich kunnen en willen ontplooiën binnen de visie van VO Haaglanden en daarmee een bijdrage leveren aan goede voorzieningen voor de leerlingen. De onderwerpen uit het onderdeel personeelsbeleid, zoals elders in dit jaarverslag beschreven, moeten bijdragen aan het ontwikkelen van deze docenten. In onderstaande tabel wordt weergegeven hoe deze aantallen zich de komende jaren ontwikkelen.

Ontwikkelingen aantallen Fte's en leerlingen VO Haaglanden		prognose		
Kengetal (stand 31/12)	verslagjaar 2018	2019	2020	2021
Personele bezetting in fte:				
o Bestuur/management	30,6	29,0	28,3	27,9
o Personeel primair proces	872,3	868,8	870,5	876,7
o Ondersteunend personeel	254,8	250,6	250,7	251,1
Totaal fte's (exclusief vervanging)	1.157,7	1.148,4	1.149,5	1.155,7
Leerlingaantallen per 31/12	13.857	13.771	14.001	14.098

De aantallen FTE's en leerlingen zijn voor de prognose gebaseerd op de individuele prognoseopgaven van de scholen.

Ontwikkelingen Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO)

In 2017 heeft definitieve besluitvorming plaatsgevonden in het kader van het RPO, waarbij tussen Schoolbesturen in Den Haag en omgeving afspraken zijn gemaakt over een goede invulling van het toekomstige onderwijsaanbod, waaronder het ter beschikking stellen van voldoende en goede huisvesting, rekening houdend met de te verwachten groei in de regio Haaglanden.

Voor VO Haaglanden betekent dit dat zij op zoek gaat naar aanvullende huisvesting, waarvan financiering grotendeels plaats zal vinden door de Gemeente Den Haag. Voor het HML is inmiddels een tweede vestiging gevonden aan de Neuhuyskade, waar op termijn 400 leerlingen gehuisvest kunnen worden. Daarnaast zal de bezettingsgraad van een aantal bestaande locaties geoptimaliseerd worden ter invulling aan de toename van het aantal leerlingen.

In 2019 vindt opnieuw RPO plaats.

A2 Meerjarenbegroting 2018 - 2021

* € 1.000

VO Haaglanden prognosticeert 3 jaren vooruit omdat er geen majeure investeringen te verwachten zijn die het noodzakelijk zouden maken om 5 jaar te prognosticeren.

Balans

	2018	2019	2020	2021
Activa				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	12.370	11.360	10.295	9.996
Financiële vaste activa	6.237	6.445	6.653	6.861
Vaste activa, totaal	18.608	17.805	16.948	16.857
Vlottende activa				
Vorderingen	12.810	13.000	13.000	13.000
Liquide middelen	13.615	15.305	15.815	16.704
Vlottende activa, totaal	26.425	28.305	28.815	29.704
Activa, totaal	45.032	46.110	45.763	46.561
Passiva				
Eigen vermogen	21.876	22.430	22.543	23.301
Eigen vermogen, algemene reserve	14.796	16.107	16.115	16.564
Eigen vermogen, bestemmingsreserves	7.080	6.323	6.428	6.737
Voorzieningen	6.560	7.300	7.000	7.200
Langlopende schulden	1.540	1.380	1.220	1.060
Kortlopende schulden	15.057	15.000	15.000	15.000
Passiva, totaal	45.032	46.110	45.763	46.561

Staat van baten en lasten

	2018	2019	2020	2021
Baten				
Rijksbijdragen	116.338	123.997	127.104	129.690
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	5.495	4.523	7.253	2.325
Overige baten	6.078	6.692	5.909	5.830
Totaal baten	127.911	135.212	140.266	137.845
Lasten				
Personeelslasten	97.729	102.925	104.621	107.415
Afschrijvingen	1.290	1.510	1.565	1.499
Huisvestingslasten	13.998	13.864	16.448	11.298
Overige lasten	13.541	16.381	17.575	16.959
Totaal lasten	126.558	134.680	140.209	137.171
Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering	1.352	532	57	674
Financiële baten	752	243	225	225
Financiële lasten	138	220	170	140
Saldo financiële bedrijfsvoering	614	23	55	85
Buitengewoon resultaat				
Totaal resultaat	1.966	555	112	759

Toelichting bij de (geprognosticeerde) balans en staat van baten en lasten

De toename van de Rijksbijdrage is in lijn met het groeiende aantal leerlingen.

Financieringsstructuur

De meerjarenbegroting 2019-2021 van VO Haaglanden is structureel sluitend. De kengetallen geven aan dat VO Haaglanden aan de signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs voldoet.

Kengetallen financiële positie	2017	2018	2019	2020	2021
Solvabiliteit	49,17%	48,58%	48,65%	49,26%	50,04%
Solvabiliteit inclusief voorzieningen	67,37%	63,14%	64,48%	64,56%	65,51%
Liquiditeit (current ratio)	1,35	1,75	1,89	1,92	1,98
Rentabiliteit ten opzichte van bedrijfsopbrengsten inclusief rentebaten	-0,14%	1,54%	0,41%	0,08%	0,55%
Kengetallen overig, alleen realisatie	2017	2018	2019	2020	2021
Weerstandsvermogen (EV/TB)	16,12%	17,10%	16,59%	16,07%	16,90%
Financiële buffer (AR/TB) incl rentebaten	11,94%	11,50%	11,89%	11,47%	12,00%

Overige rapportages

Risicobeheersing VO Haaglanden

B1 rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheers- en controlesysteem

VO Haaglanden wenst een goed beeld te hebben van de risico's en kansen die van invloed kunnen zijn op het realiseren van de doelstellingen van de stichting. Daarvoor is een risicomanagementsysteem een goed hulpmiddel. Met een dergelijk systeem voldoet VO Haaglanden aan de eis van de overheid om een risicobeheersingssysteem te hebben waarin wordt onderzocht welke onzekere factoren invloed op het behalen van de doelstellingen hebben. In 2017/2018 heeft met een brede delegatie van College van Bestuur, rector, directeuren en stafmedewerkers een (nieuwe) risico-inventarisatie plaatsgevonden, hierbij ondersteund door een externe deskundige. De uitkomsten hiervan zijn meegenomen in de volgende paragrafen. In komend jaar zal het proces van risicomanagement verder geoptimaliseerd worden waarbij de nadruk ligt op het eigenaarschap van risico's en het cyclisch inrichten van het proces.

In de volgende paragrafen worden de door VO Haaglanden onderkende risico's benoemd en wordt aangegeven op welke wijze de beheersing wordt vormgegeven.

B2 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

1. Instabiele bekostiging rijksoverheid

Beschrijving

De zekerheid over de mate van bekostiging is voor publieke partijen, zoals het onderwijs, van belang om goede onderwijskwaliteit te kunnen leveren en een betrouwbare werkgever te kunnen zijn. De overschotten of tekorten die op onverwachte momenten doorgelegd worden naar de scholen dragen niet bij aan die kwaliteit en betrouwbaarheid en hebben invloed op de financiële positie van de scholen. Er is een gerede kans dat vanaf 2021 door OCW een vereenvoudigd bekostigingsmodel wordt ingevoerd.

Maatregel

VO Haaglanden werkt met meerjarenbegrotingen om een zo goed mogelijke inschatting te maken van baten en lasten van de scholen. Via managementrapportages wordt de uitvoering maandelijks gemonitord en waar nodig (eveneens voor de lange termijn) bijgestuurd. Vanaf de begroting over het schooljaar 2019-2020 wordt een kaderbrief gebruikt waarin expliciet is aangegeven dat het verantwoorden van de doelmatigheid van uitgaven een speerpunt is. Tussentijds vindt monitoring op dit onderdeel plaats. Er worden berekeningen gemaakt over de effecten van de nieuwe bekostigingssystematiek.

2. Passend onderwijs

Beschrijving

Met ingang van 2014 is het Passend Onderwijs ingevoerd met als doel dat zoveel mogelijk leerlingen een plek krijgen in het reguliere onderwijs. Om dat mogelijk te maken zijn er samenwerkingsverbanden ingericht. VO Haaglanden is aangesloten bij het Samenwerkingsverband Zuid-Holland-West. De gezamenlijke schoolbesturen binnen dit samenwerkingsverband zijn verantwoordelijk voor de opvang en de financiering van zorgleerlingen. De financiering van het LWOO- en PRO-onderwijs loopt via het Samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband geeft inhoudelijke sturing aan de regionale vraagstukken. Daarnaast moeten eventuele financiële tekorten binnen het samenwerkingsverband door de schoolbesturen worden opgevangen.

Maatregel

VO Haaglanden heeft er belang bij dat het samenwerkingsverband zowel financieel als inhoudelijk goed functioneert. Zij ondersteunt daarmee immers de ambities van VO Haaglanden in de door haar uitgesproken verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor een stelsel van onderwijsvoorzieningen dat alle jonge mensen ondersteuning biedt die past bij hun aanleg en ambitie middels een pluri-form aanbod van scholen. De betrokkenheid en inspraak om mede sturing te geven aan rol, beleid en uitvoering van het samenwerkingsverband is daarmee wezenlijk, ook om zicht te houden op en waar nodig sturing te geven aan financiële besluitvorming. VO Haaglanden is ook voorzitter in het Dagelijks Bestuur en neemt deel aan activiteiten zoals directiekringen en plaatsingstafels.

3. Aanbestedingstrajecten

Beschrijving

VO Haaglanden doet elk jaar een aantal aanbestedingen waarvan de financiële waarde vaak omvangrijk is, zeker als het om nieuwbouw of renovaties gaat.

De komende jaren staan investeringen voor de deur in het kader van de groei van het aantal leerlingen en de bijbehorende capaciteitsuitbreiding. Daarnaast zijn er minder omvangrijke aanbestedingen.

De regelgeving voor aanbestedingen is vastgelegd in specifieke wetgeving. Het niet voldoen aan deze wet- en regelgeving kan leiden tot extra kosten en/of het gekort worden op de bekostiging.

Maatregel

Gezien de omvang van sommige aanbestedingstrajecten, zoals nieuwbouw en verbouw, kiest VO Haaglanden ervoor om zich in voorkomende gevallen te laten ondersteunen door inhoudelijke en juridische experts.

Door de afdeling huisvesting van het bestuursbureau worden de aanbestedingstrajecten van de scholen permanent gemonitord. Om dit op een goede manier te kunnen doen, worden de medewerkers van dit bureau regelmatig (bij)geschoold op het gebied van aanbestedingen. De scholen worden bij school specifieke aanbestedingen ondersteund door de afdeling huisvesting en ook daar waar nodig door externe specialisten. Voor specifieke onderdelen van de aanbesteding zoals inhuur personeel en aanschaf hardware zijn raamcontracten afgesloten.

4. Imagoschade

Beschrijving

Incidenten binnen scholen kunnen leiden tot imagoschade met grote financiële consequenties. Negatieve publiciteit in lokale of landelijke of social media kan rechtstreeks effect hebben op aanmeldingscijfers en op de werving en behoud van medewerkers. Het effect op de instroom van nieuwe leerlingen en daarmee de financiële effecten kunnen nog jaren voortduren.

Maatregel

Met de scholen zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop op incidenten wordt gereageerd, maar het is vooral aan de schoolleiding om vroegtijdig te signaleren waar mogelijke imagoschade kan ontstaan. Het preventief in gesprek gaan, dan wel trachten een mogelijk incident te voorkomen, staat centraal. De schoolleiding is verplicht vroegtijdig in contact te treden met het bestuur om de risico's en effecten van imagoschade te beperken.

Samenwerking en adequaat, waar mogelijk preventief ingrijpen zijn sleutelbegrippen.

Begin 2019 is een crisisplan opgesteld en zijn alle betrokkenen binnen VO Haaglanden door een gespecialiseerde organisatie getraind op het onderdeel crisismanagement.

5. Concurrentie

Beschrijving

(Potentiële) leerlingen moeten wat te kiezen hebben als het gaat om onderwijs. In de Haagse regio is aan keuze wat dat betreft geen gebrek. De grote hoeveelheid scholen biedt (potentiële) leerlingen legio keuze. Voor de scholen zelf betekent dit dat het onderwijsaanbod aantrekkelijk en van een zodanig kwalitatief gehalte is dat kinderen daadwerkelijk kiezen voor die school en niet voor een andere school in de regio.

Maatregel

VO Haaglanden heeft afgelopen jaar in haar strategisch beleidsplan een aantal punten opgenomen die hierop inspelen. Te noemen valt:

- de huidige onderwijskwaliteit wordt geborgd en bij voorkeur verder verhoogd;
- verdere professionalisering van het onderwijs;
- invulling geven aan een optimale zorgstructuur;
- leerlingen worden actief betrokken bij schoolbeleid;
- duurzaamheid (van gebouwen).

Op al deze beleidsterreinen zijn en/of worden door schoolleiders acties ondernomen. In de kaderbrief 2019-2020 wordt van iedere individuele school aandacht gevraagd voor de wijze van groei, teneinde het gewenste marktaandeel te kunnen continueren.

6. Arbeidsconflicten

Beschrijving

VO Haaglanden is een grote onderwijsinstelling met veel medewerkers (circa 1.500). Er zullen zich met deze omvang altijd arbeidsconflicten kunnen voordoen. De effecten van een arbeidsconflict kunnen financieel aanzienlijk zijn. Daarnaast kan dit tot een nadelige uitstraling leiden binnen een school.

Maatregel

Binnen VO Haaglanden worden regelmatig beoordelings- en functioneringsgesprekken gehouden om mogelijke verstoringen in de arbeidsrelatie in een vroegtijdig stadium te kunnen signaleren. Daarnaast worden aanvullende gesprekken gevoerd tussen schoolleiding en medewerkers van de school indien er ongewenst gedrag wordt waargenomen, dat aanleiding kan zijn tot een potentieel arbeidsconflict.

7. Onvoldoende gekwalificeerd personeel

Beschrijving

In het onderwijs wordt de komende jaren een groot tekort verwacht aan bevoegde docenten. Door het feit dat er binnen de regio den Haag een groei te verwachten is van het aantal leerlingen, wordt dit tekort nog verder versterkt.

Maatregel

Er wordt intensief (politiek) gelobbyd om hiervoor structurele oplossingen te realiseren, bijvoorbeeld door het realiseren van een lerarenopleiding in de regio Den Haag.

Ook zal VO Haaglanden waar mogelijk op landelijk gebied meedenken. De scholen van VO Haaglanden participeren in één van de drie opleidingsscholen in Den Haag.

8. Risico's bouwprojecten/voorfinanciering

Beschrijving

Door de groei van het aantal leerlingen in de Haagse regio en de wens van VO Haaglanden om het marktaandeel te continueren, zal de komende jaren sprake zijn van nieuwbouw, verbouw en renovatie. De financiering van deze nieuwbouwprojecten en grootschalige renovaties vindt plaats vanuit gemeentelijke middelen. VO Haaglanden is zelf de bouwheer en de juridisch eigenaar van de gebouwen, hetgeen betekent dat ook de risico's bij VO Haaglanden liggen zoals ontoereikende bekostiging door onvoorziene omstandigheden tijdens de bouw, faillissementen van aannemers of budgetoverschrijdingen.

Maatregel

Binnen VO Haaglanden wordt stringent budgetbeheer uitgevoerd. Twee maal per jaar vindt overleg plaats over de bouwplannen van de scholen en de realiseerbaarheid hiervan. Dit overleg gebeurt tussen college, afdeling huisvesting en de afdeling financiën en moet leiden tot inhoudelijke en financieel sluitende businesscases. Na aanvang van de bouw vindt er strikte monitoring plaats op realisatie en budget. VO Haaglanden beschikt over een treasury statuut waarin is vastgelegd op welke wijze financiering van projecten plaatsvindt.

9. ICT

Beschrijving

Met de invoering van de AVG zijn er striktere voorwaarden gesteld aan de beveiliging van persoonsgegevens. Bij VO Haaglanden geldt dat er veel persoonsgegevens worden verwerkt van leerlingen en medewerkers. Risico's in deze zijn dan dat deze gegevens beschikbaar komen voor partijen die daar volgens de AVG geen recht op hebben.

Voor de financiële, personeels- en huisvestingsadministratie wordt gebruik gemaakt van digitale systemen. Deze systemen zijn kwetsbaar voor storingen en virussen, maar ook voor brand- en waterschade.

Maatregel

Vanaf 2016 is binnen VO Haaglanden het informatieveiligheidsbeleid versterkt door centrale kaderstelling vanuit het bestuursbureau. Invoering en monitoring hiervan heeft in 2017 plaatsgevonden. VO Haaglanden hecht er waarde aan dat gegevens van medewerkers en leerlingen goed beschermd worden en dat voldaan wordt aan de vigerende wet- en regelgeving. VO Haaglanden heeft zich de afgelopen jaren ingespannen om deze informatieveiligheid verder vorm te geven. Binnen elke school is een security-officer aangesteld die de informatieveiligheid en de wet- en regelgeving (AVG) binnen de school borgt. Daarnaast heeft VO Haaglanden voor de gehele stichting een onafhankelijke, externe Functionaris Gegevensbescherming aangesteld, die voor borging en advisering zorgdraagt.

Vanaf 2016 is de risicobeperking versterkt door cloudoplossingen en gebruik te maken van externe servervoorzieningen.

Rapportage aanwezigheid en werking van het interne Risicobeheersings- en Controlesysteem

Een belangrijk onderdeel van de planning en control cyclus is het periodieke managementgesprek met rector en directie. Als basis van dit managementgesprek wordt de zogenaamde 'Pasfoto' gebruikt. De pasfoto is een set van relevante kengetallen over de kwaliteit van het onderwijs, de financiële positie, de personeelsopbouw, het ziekteverzuim, de uitslagen van de tevredenheidsenquêtes onder personeel, leerlingen en ouders, de aantallen voortijdig schoolverlaters, aantallen schorsingen en verwijderingen en de eventuele klachten. Met schoolleiders worden in het managementgesprek afspraken gemaakt over eventuele aanpassingen en verbeteringen binnen de schoolorganisatie op deze onderdelen. Periodiek worden deze vervolgens geëvalueerd.

Met betrekking tot financiën wordt maandelijks gemonitord of de realisatie overeenkomt met de begrotingsafspraken. Hierin worden de scholen ondersteund door stafmedewerkers financiën van het Bestuurs Management Bureau.

Centraal in het interne risicobeheersings- en controlesysteem staat de gehanteerde transparantie binnen de organisatie. Van alle scholen worden o.a. pasfoto's, begrotingen, opbrengstenoordelen inspectie, uitkomsten tevredenheidsenquêtes intern gedeeld binnen het Rector/Directie-overleg, de GMR en de RvT.

VO Haaglanden vindt de inbreng van medezeggenschapsorganen (formeel en informeel) van grote waarde. Er is dan ook veelvuldig formeel en informeel contact met deze gremia.

De voorzitter van de Raad van Toezicht is vaste deelnemer aan de bestuursgesprekken van de Onderwijsinspectie met het College van Bestuur.

Risicoprofiel en risicobereidheid

Het risicobeleid van VO Haaglanden is gericht op de stelselmatige beoordeling en weging van mogelijke gebeurtenissen of ontwikkelingen, die van cruciale invloed zijn op het realiseren van de missie en strategie van VO Haaglanden.

Daarbij onderscheidt VOH-risico's als mogelijke gebeurtenissen die het realiseren van missie en strategie kunnen verstoren.

College van Bestuur, control en schoolleiders hebben daarom in 2017/2018, samen met een gerenommeerde externe partij, de risico's in beeld gebracht, bepaald hoe groot de kans wordt geacht dat zo'n gebeurtenis of ontwikkeling zich voordoet en in welke mate en met welke impact. Op basis hiervan wordt het risico beoordeeld, of het risico vraagt om maatregelen (risk appetite) en zo ja, welke maatregelen dat dan zijn. De belangrijkste risico's zijn in de vorige alinea's beschreven. Het berekende buffervermogen kan worden opgevangen binnen de algemene reserve.

B3 Rapportage Toezichthoudend orgaan

Zie pagina 17

Jaarrekening

Grondslagen

Algemeen

Activiteiten

Stichting VO Haaglanden, statutair gevestigd te Den Haag (KVK 27253825) is een stichting met de status van onderwijsinstelling.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2018, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2018.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaande jaren

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van de resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Kasstroomoverzicht

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat (saldo van baten en lasten) als basis genomen. Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van financial leasing zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het College van Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten. De belangrijkste schattingen hebben betrekking op:

- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen;
- de verwachte onderhoudsuitgaven bij bepaling van de voorziening voor groot onderhoud;
- de bepaling van personele voorzieningen.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Bepaling reële waarde

Een aantal grondslagen en toelichtingen in de jaarrekening vereist de bepaling van de reële waarde van zowel financiële als niet-financiële activa en verplichtingen. Voor waarderings- en informatieverschaffingsdoeleinden is de reële waarde op basis van de volgende methoden bepaald. Indien van toepassing wordt nadere informatie over de uitgangspunten voor de bepaling van de reële waarde vermeld bij het onderdeel van deze toelichting dat specifiek op het betreffende actief of de betreffende verplichting van toepassing is. De reële waarde van financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Algemeen

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2018, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2018. De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

De jaarrekening is opgesteld in hele euro's, de functionele valuta van de instelling. De algemene grondslag voor de waardering van activa en passiva, alsmede voor het bepalen van het resultaat, zijn de historische kosten. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de onderwijsorganisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's zijn overgedragen.

Wet Normering Topinkomens

Voor de uitvoering van de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen heeft de instelling zich gehouden aan de beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct toerekenbare

transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de vervolgwaaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de winst en verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Afgeleide financiële instrumenten:

VO Haaglanden maakt gebruik van financiële derivaten en beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) door gebruik te maken van de rekening-courant en spaarrekeningen, rekening houdend met de voorwaarden uit de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 5 december 2018, nr. FEZ/1402273

Afgeleide financiële instrumenten worden gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde, tenzij hedge accounting onder het kostprijs hedge model wordt toegepast.

Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast vindt, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, geen herwaardering van dit instrument plaats.

Zodra de verwachten toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de staat van baten en lasten, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst/verlies door middel van een overlopende post in de staat van baten en lasten verwerkt.

Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting, wordt de kostprijs van dit actief aangepast met de afdekkingsresultaten die nog niet in de staat van baten en lasten zijn verwerkt.

Indien het afgeleide instrument afloopt of wordt verkocht, wordt de afdekkingsrelatie beëindigd. De cumulatieve winst/verlies die tot dat moment nog niet in de staat van baten en lasten was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden.

Indien de transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, wordt de cumulatieve winst/verlies overgeboekt naar de staat van baten en lasten.

Indien het afgeleid instrument niet langer voldoet aan de voorwaarden voor hedge accounting, maar het financiële instrument niet wordt verkocht, wordt ook de hedge accounting beëindigd.

De vervolgwaaardering van het afgeleide financiële instrument is dan kostprijs of lagere marktwaarde.

De stichting documenteert in generieke hedgedocumentatie de enige hedgerelatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat er sprake is van een effectieve hedge respectievelijk dat er geen sprake is van overhedge. De effectiviteitstest vindt plaats door vergelijking van de kritieke kenmerken van het afdekkingsinstrument met de afgedekte positie.

De stichting bepaalt op elke balansdatum de mate van ineffectiviteit van de combinatie van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie (de hedgerelatie). De mate van ineffectiviteit van de hedgerelatie wordt vastgesteld door het vergelijken van de kritische kenmerken van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie in de hedgerelatie. De stichting hanteert voor deze vergelijking de volgende kritische kenmerken:

- Omvang;
- Looptijd;
- Afgedekt risico;
- Wijze van afrekening van het afdekkingsinstrument en afgedekte positie

Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, aan elkaar gelijk zijn, is geen sprake van ineffectiviteit.

Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, niet aan elkaar gelijk zijn, is sprake van ineffectiviteit. In dat geval wordt de mate van ineffectiviteit vastgesteld door de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken met de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken met de verandering in reële waarde van de afgedekte positie. Indien sprake is van een cumulatief verlies op de hedgerelatie over de periode vanaf eerste verwerking van het afdekkingsinstrument tot aan balansdatum, wordt deze ineffectiviteit (het verlies) direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de stichting beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de stichting het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waarde wijzigingen in de staat van baten en lasten of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de organisatie toekomend bedrag onder voorwaarden die de organisatie anders niet zou hebben overwogen of aanwijzingen dat een debiteur failliet zal gaan.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door de stichting worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden van oordeel is dat de huidige, economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardeverminderingsverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De grondslagen voor de vaststelling en verwerking van bijzondere waardeverminderingen zijn opgenomen onder het hoofd Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Materiële vaste activa

Algemeen

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermindert met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs (lineaire methode), rekening houdend met eventuele restwaarde. Afschrijving vindt plaats vanaf het moment van ingebruikname en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

De aangewende investeringssubsidies worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de materiële vaste activa.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans. Zie voor de grondslag hieromtrent de grondslag onder het hoofd voorzieningen.

Overgangsregeling voorziening groot onderhoud

VO Haaglanden hanteert voor de voorziening groot onderhoud een methodiek waarbij de kosten over het gehele onderhoudsplan van de onderwijsplannen worden bepaald en deze vervolgens wordt gedeeld door de looptijd van het onderhoudsplan. Deze systematiek leidt ertoe dat er jaarlijks weliswaar een min of meer gelijkblijvende dotatie aan de voorziening groot onderhoud wordt gedaan, maar dat deze te laag of te hoog van omvang kan zijn in vergelijking met de RJ methodiek. Er wordt namelijk beperkt rekening gehouden met individuele onderhoudscomponenten met onderhoudscycli die doorlopen tot na de periode van de huidige onderhoudsplanning.

VO Haaglanden maakt gebruik van de overgangsregeling. De tijdelijke regeling in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs is van toepassing op besturen die voor verslagjaar 2017 een methode van kostenegalisatie voor groot onderhoud hanteerden zoals hierboven beschreven. Daarbij is afgesproken dat de RJ-werkgroep Onderwijs van de Raad voor de Jaarverslaggeving in samenwerking met de sectorraden in de komende maanden een onderzoek uitvoert. De werkgroep zal hierbij worden ondersteund door een aantal betrokken schoolbesturen. Doel van dit onderzoek is te komen tot een verwerkingswijze in 2020 die aansluit bij de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving waarbij rekening wordt gehouden met onderwijssector-specifieke aspecten.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.'

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het onderdeel "financiële instrumenten".

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de stichting, worden gerubriceerd als financiële vaste activa

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.'

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves en de eventuele bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen gepresenteerd, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen reserves uit private middelen en reserves uit publieke middelen. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het bestuur. Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze verplichting zelf opheffen. Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door een derde is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsfonds. De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van de scholen en de stichting. Deze wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en de werkelijke lasten (in geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht).

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

Voorzieningen

Voorzieningen worden, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat**Algemeen**

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdragen

Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW. De ontvangen rijksbijdragen uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden in beginsel direct ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord. Een doelsubsidie waarbij een causaal verband bestaat tussen de beschikbaar gestelde subsidie en de besteding hoewel van oormerking geen sprake is, kan echter ook als specifieke exploitatiesubsidie worden aangemerkt. Voorwaarde van de RJ is wel dat de te leveren prestatie nauwkeurig is omschreven. Indien aan deze voorwaarde is voldaan wordt naar rato van de voortgang van de activiteiten (matching) de subsidie verwerkt in de staat van baten en lasten. Nog niet bestede gelden worden in dit geval per balansdatum verantwoord onder de overlopende passiva.

Overige overheidsbijdragen en –subsidies

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen, verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet zijn verstrekt door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten (waaronder ouderbijdragen) worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, waarbij ervan uitgegaan is dat reguliere onderwijs- en onderzoekstaken gelijkmatig over het jaar zijn gespreid.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave, bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van bonusbetalingen worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Pensioenen

De voor het onderwijs van toepassing zijnde pensioenvoorziening is ondergebracht bij het ABP. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. De dekkingsgraad van het ABP bedraagt per 31 december 2018 103,8%.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Financiële leases

Als de stichting optreedt als lessee in een financiële lease, wordt het leaseobject (en de daarmee samenhangende verplichting) bij de aanvang van de leaseperiode in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het leaseobject of, indien deze lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. Beide waardes worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de leaseovereenkomst. De toegepaste rentevoet bij de berekening van de contante waarde is de impliciete rentevoet. Indien deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De initiële directe kosten worden opgenomen in de eerste waardering van het leaseobject.

De grondslagen voor de vervolgwaardering van het leaseobject zijn beschreven onder het hoofd Materiële vaste activa. Als geen redelijke zekerheid bestaat dat de stichting eigenaar van een lease-

object zal worden aan het einde van de leaseperiode, wordt het object afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object. De minimale leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande leaseverplichting. De rentelasten worden gedurende de leaseperiode zodanig toegerekend aan elke periode dat dit resulteert in een constante periodieke rentevoet over de resterende netto-verplichting met betrekking tot de financiële lease. Voorwaardelijke leasebetalingen worden als last verwerkt in de periode dat aan de voorwaarden tot betaling wordt voldaan.

Operationele leases

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren. Agio, disagio en aflossingspremies worden verantwoord als rentelast in de periode waartoe zij behoren. De toerekening van deze rentelast en de rentevergoeding over de lening is de effectieve rente die in de staat van baten en lasten wordt verwerkt. In de balans is (per saldo) de amortisatiewaarde van de schuld(en) verwerkt. De nog niet in de staat van baten en lasten verwerkte bedragen van het agio en de al in de staat van baten en lasten verwerkte aflossingspremies worden verwerkt als verhoging van de schuld(en) waarop ze betrekking hebben. De nog niet in de staat van baten en lasten verwerkte bedragen van het disagio worden verwerkt als verlaging van de schuld(en) waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen (zie model E verbonden partijen) worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Algemeen

01-01-2018 t/m 31-12-2018

Algemene informatie

Informatie over de rechtspersoon

Bevoegd gezag nummer	41360
Statutaire naam	Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden
Juridische vorm	Stichting
KvK nummer	27253825
Webadres	www.vohaaglanden.nl
Sector	Voortgezet Onderwijs

Statutair adres

Straatnaam	Parkstraat
Huisnummer	83
Huisnummer toevoeging	
Postcode	2514 JG
Vestigingsplaats	Den Haag

Correspondentie adres

Postbusnummer	
Postcode	
Plaats	

Informatie over de rapportage

Begindatum rapportageperiode	1 januari 2018
Einddatum rapportageperiode	31 december 2018

Contactpersoon voor deze rapportage

Naam	R. van der Kruit MBA
Functie	Concerncontroller en hoofd Personeel, Financiën en ICT
Telefoonnummer	070 4262620
E-mailadres	rvanderkruit@vohaaglanden.nl

Gegevens accountant

Naam van het accountantskantoor	Astrum Onderwijsaccountants B.V.
Naam van de accountant	N. Lansbergen RA EMITA RE

Samenstelling College van bestuur en Raad van toezicht op balansdatum

College van bestuur:

voorzitter	A.S.M. (Arno) Peters
lid	drs. P.H. (Peter) van Laarhoven

Raad van toezicht:

voorzitter	jhr. Mr. J.P. (Joris) Backer
vice voorzitter	drs. M.H.W. (Michel) Rovers
lid	mr. Dr. K.M. (Karel) Braun
lid	drs. J.T. (Joris) den Bruinen
lid	J.C. (Jan) Hoek MBA
lid	A.A. (Ageeth) van den Heuvel
lid	drs. M.E. (Maurice) Eykman

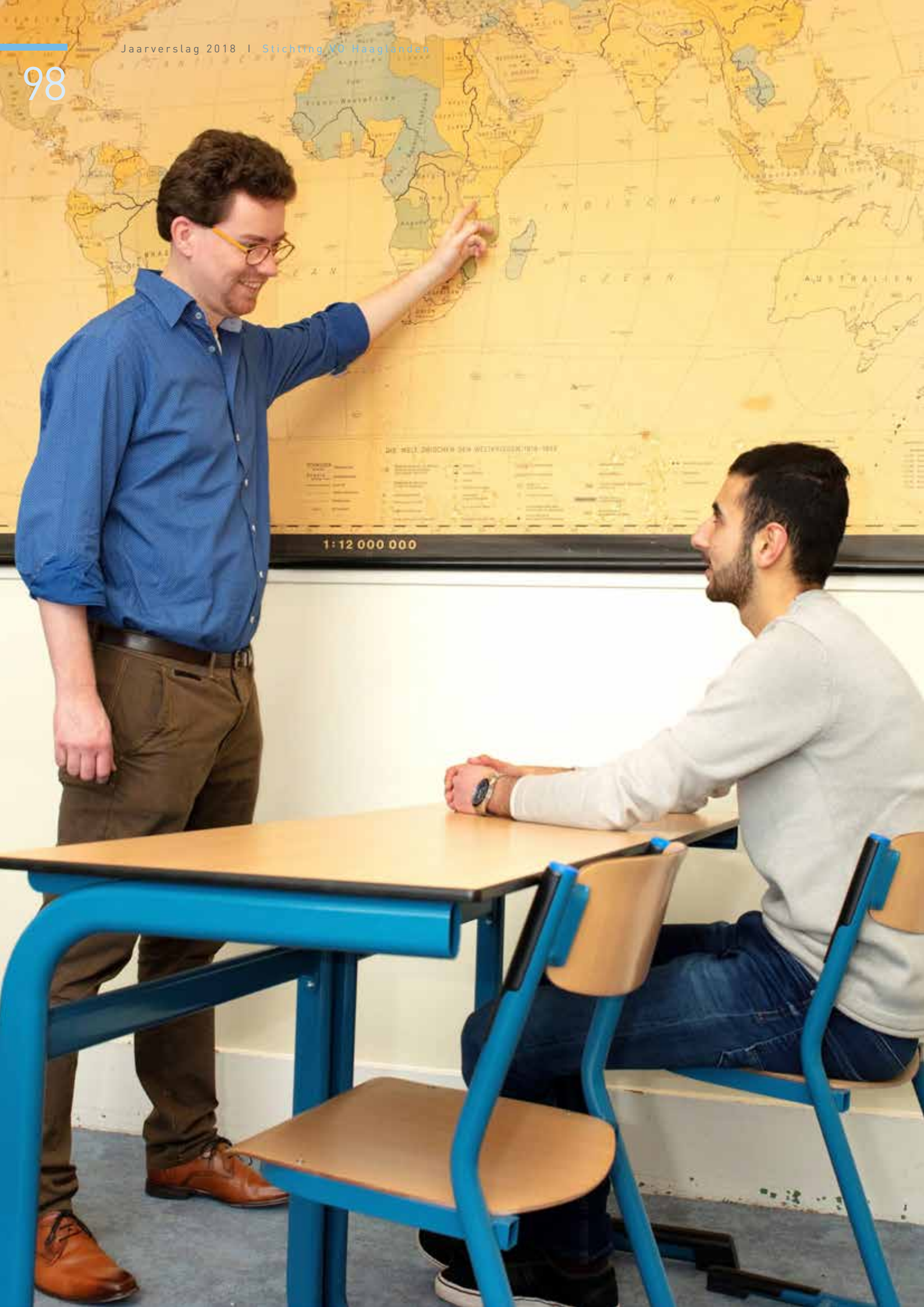
Balans na resultaatbestemming

	31-12-2018 EUR Realisatie	31-12-2017 EUR Realisatie
1 Activa		
Vaste activa		
1.1 Immateriële vaste activa		
1.2 Materiële vaste activa	12.370.400	13.148.200
1.3 Financiële vaste activa	6.237.400	11.853.600
Totaal vaste activa	18.607.800	25.001.800
Vlottende activa		
1.4 Voorraden		
1.5 Vorderingen	12.810.000	7.186.200
1.6 Effecten		
1.7 Liquide middelen	13.614.500	8.307.600
Totaal vlottende activa	26.424.500	15.493.800
Totaal activa	45.032.300	40.495.600
2 Passiva		
2.1 Eigen vermogen	21.875.700	19.909.900
2.2 Voorzieningen	6.559.900	7.373.800
2.3 Langlopende schulden	1.540.000	1.700.000
2.4 Kortlopende schulden	15.056.700	11.511.900
Totaal passiva	45.032.300	40.495.600

Staat van baten en lasten

	2018 EUR Realisatie	2018 EUR Begroting	2017 EUR Realisatie
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	116.337.700	114.443.000	112.081.700
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	5.495.300	5.542.000	5.351.100
3.5 Overige baten	6.077.500	5.614.000	6.081.700
Totaal baten	127.910.500	125.599.000	123.514.500
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	97.728.700	96.132.000	94.339.400
4.2 Afschrijvingen	1.290.400	1.311.000	1.224.800
4.3 Huisvestingslasten	13.998.200	13.558.000	13.791.900
4.4 Overige lasten	13.540.900	13.902.000	14.580.300
Totaal lasten	126.558.200	124.903.000	123.936.400
Saldo baten en lasten	1.352.300	696.000	-421.900
<i>HR Gerealiseerde herwaardering</i>			
5 Financiële baten en lasten	613.500	264.000	253.300
Resultaat	1.965.800	960.000	-168.600
6 Belastingen			
7 Resultaat deelnemingen			
Resultaat na belastingen	1.965.800	960.000	-168.600
8 Aandeel derden in resultaat			
Nettoresultaat	1.965.800	960.000	-168.600
9 Buitengewoon resultaat			
Totaal resultaat	1.965.800	960.000	-168.600

De toelichting op de begroting 2018 ten opzichte van de realisatie treft u op de volgende pagina aan.

Staat van baten en lasten

Toelichting op het resultaat (versus de begroting)

De jaarrekening en de begroting worden opgemaakt vanuit het voorzichtigheidsbeginsel. Lasten worden genomen wanneer deze worden voorzien, baten worden verantwoord wanneer deze voldoende mate van zekerheid kennen. Daar waar van toepassing zijn intercompany boekingen gesaldeerd.

Het resultaat over 2018 bedraagt € 2,0 miljoen bij een begroting van € 1,0 miljoen en is daarmee € 1,0 miljoen hoger dan begroot. Het positieve verschil is te herleiden tot € 1,9 miljoen meer baten, € 1,2 miljoen meer lasten en € 0,3 miljoen meer financiële baten en overige.

De rijksbijdragen zijn in 2018 € 1,9 miljoen hoger dan begroot. Enerzijds zijn de opbrengsten lager door een lager aantal leerlingen ten opzichte van de begroting (circa 1,1 miljoen). Daarnaast is er een hoger lumpsum-bedrag van circa € 3,0 miljoen door een hogere GPL ad € 2,4 miljoen, een hogere bijdrage van het Samenwerkingsverband ad € 1,1 miljoen en € 0,5 miljoen lagere overige Rijksbijdragen.

De overheidsbijdragen- en subsidies van overige overheden zijn 0,1 miljoen lager dan begroot. De financiering van de vastgoedprojecten loopt parallel aan de realisatie van deze vastgoedprojecten. De kosten van deze vastgoedprojecten zijn verantwoord onder de huisvestingslasten.

De overige baten zijn nagenoeg gelijk aan de begroting. Dit betreft de deelnemersbijdragen, de verhuur van lokalen, gymzalen en lockers, als ook de detachering van medewerkers.

De personele kosten zijn € 1,6 miljoen hoger dan de begroting door de nieuw afgesloten CAO met een (structurele) salarisverhoging van 2,35% ingaande 1 juni 2018 (€ 0,3 miljoen hoger dan begroot) en de eenmalige uitkering van 1% (€ 0,9 miljoen hoger dan begroot). De overige posten zijn € 0,4 miljoen hoger dan begroot.

De huisvestingslasten zijn € 0,3 miljoen hoger dan begroot.

De overige lasten zijn € 0,4 miljoen hoger; het betreft hier diverse afwijkingen op diverse onderdelen.

De financiële baten en lasten zijn € 0,3 miljoen positiever als gevolg van de verkoop van een deel van de financiële vaste activa.

Kasstroomoverzicht

	2018 EUR Realisatie	2017 EUR Realisatie
Kasstroomen uit operationele activiteiten		
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	1.352.300	-421.900
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat		
Aanpassingen voor afschrijvingen	1.290.400	1.224.800
Aanpassingen voor waardeveranderingen		
Toename (afname) van voorzieningen	-813.900	2.077.200
Overige aanpassingen voor aansluiting van bedrijfsresultaat		
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat, totaal	476.500	3.302.000
Veranderingen in werkkapitaal		
Afname (toename) van kortlopende vorderingen	-5.625.700	-1.107.900
Afname (toename) van effecten		
Toename (afname) van kortlopende schulden	3.544.800	511.300
Veranderingen in werkkapitaal, totaal	-2.080.900	-596.600
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-252.100	2.283.500
Ontvangen interest	753.800	423.200
Betaalde interest	138.400	163.500
Mutaties overige financiële vaste activa		
Buitengewoon resultaat		
Kasstroom uit operationele activiteiten	363.300	2.543.200
Kasstroomen uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	512.600	867.200
Desinvesterings in materiële vaste activa		
Toename (afname) overige financiële vaste activa	-5.616.200	411.900
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	5.103.600	-1.279.100
Kasstroomen uit financieringsactiviteiten		
Toename langlopende schulden		
Aflossing langlopende schulden	160.000	160.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-160.000	-160.000
Overige balansmutaties		
Toename (afname) van liquide middelen	5.306.900	1.104.100
Beginstand liquide middelen	8.307.600	7.203.500
Eindstand liquide middelen	13.614.500	8.307.600
Mutatie	5.306.900	1.104.100

Materiële vaste activa

1.2 Materiële vaste activa, toelichting 31-12-2018	1.2.1 Gebouwen	1.2.1 Terreinen	1.2.2 Inventaris en apparatuur	1.2.4 Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaling op materiële vaste activa	Totaal materiële vaste activa
Materiële vaste activa, posten					
Stand aan het begin van de periode					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs, begin van de periode	11.502.100	7.800	7.523.700		19.033.600
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen, begin van de periode	2.563.200		3.322.200		5.885.400
Materiële vaste activa, begin van de periode	8.938.900	7.800	4.201.500	0	13.148.200
Verloop gedurende de periode					
Investerings- of vervaardigingsprijs, einde van de periode					
Desinvesteringen			402.700	109.900	512.600
Afschrijvingen	447.200		843.200		1.290.400
Overige mutaties					
Mutatie gedurende de periode	-447.200		-440.500	109.900	-777.800
Stand aan het eind van de periode					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs, einde van de periode	11.502.100	7.800	7.926.400	109.900	19.546.200
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen, einde van de periode	3.010.400		4.165.400	0	7.175.800
Materiële vaste activa, einde van de periode	8.491.700	7.800	3.761.000	109.900	12.370.400

Materiële vaste activa, posten

Investerings

De investeringen in 2018 betreft de tuinrenovatie van Maerlant-Lyceum en in de inventaris van een aantal Maris College locaties (€ 187.000) en de Parkstraat (€ 207.500). Daarnaast zijn er op diverse andere locaties kleinere investeringen gedaan.

VO Haaglanden is geen economisch eigenaar van de gebouwen.

De toelichting op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, van de materiële vaste activa einde van de periode treft u aan op de volgende pagina.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa, overzicht investeringen (verkrijgingsprijs)				
Gebouwen en terreinen	01-01-2018	31-12-2018	afschr. termijn	
	11.509.900	11.607.200		
Einder aanpassing Schalkburgerstraat	208.700	208.700	10 jaar	
Gymnasium Haganum	1.202.600	1.202.600	30 jaar	
Haags Montessori Lyceum, grond	6.200	6.200	geen	
JWS, gebouw Capadosestraat	625.800	625.800	30 jaar	
JWS, gebouw Zusterstraat	1.103.700	1.103.700	30 jaar	
JWS grond	1.600	1.600	geen	
Maerlant-Lyceum	146.500	146.500	30 jaar	
Maerlant-Lyceum, tuin		97.300	10 jaar	
Maris College, gebouw Landrestraat	624.200	624.200	30 jaar	
Maris College, gebouw Nolenslaan	1.267.100	1.267.100	30 jaar	
Maris College, gymzaal Nolenslaan	2.792.000	2.792.000	30 jaar	
Maris College, gebouw Nieuwe Duinweg	120.000	120.000	30 jaar	
Rijswijks Lyceum, gebouw Karmozijnstraat	1.492.700	1.492.700	20 jaar	
Rijswijks Lyceum, gymzaal	327.300	327.300	30 jaar	
Rijswijks Lyceum, KWO project en ventilatie	1.591.500	1.591.500	20 jaar	
Inventaris en apparatuur				
Einder, Schalkurgerstraat, inventaris	158.300	158.300	10 jaar	
Einder, Spionkopstraat inventaris		12.600	4 jaar	
Gymnasium Haganum, inventaris	1.295.100	1.295.100	10 jaar	
JWS, inventaris Capadosestraat	406.600	406.600	10 jaar	
JWS, inventaris Glasblazerslaan	184.600	184.600	10 jaar	
JWS, ICT Glasblazerslaan	73.800	73.800	4 jaar	
JWS, inventaris Hoofstskade	383.100	383.100	10 jaar	
JWS, inventaris Zusterstraat	506.100	506.100	10 jaar	
Maerlant-Lyceum, inventaris	278.900	278.900	10 jaar	
Maerlant-Lyceum, ICT	25.500	25.500	4 jaar	
Maris, inv. A. Duyckstraat	39.100	39.100	10 jaar	
Maris, inv. A. Duyckstraat		74.800	4 jaar	
Maris, inv. Nieuwe Duinweg	700.300	700.300	10 jaar	
Maris, ICT Nieuwe Duinweg	246.400	281.700	4 jaar	
Maris, inv. Nolenslaan (gym- en lesgebouw)	1.461.800	1.479.200	10 jaar	
Maris, inv. Landrestraat	634.500	634.500	4 jaar	
Maris, inv. T. Robinsonduin		59.200	4 jaar	
Rijswijks Lyceum, inventaris	332.900	341.400	10 jaar	
Rijswijks Lyceum, ICT	35.300	35.300	4 jaar	
Segbroek, ICT Goudsbloemlaan	21.600	21.600	4 jaar	
Segbroek, ICT Klaverstraat	40.000	40.000	4 jaar	
Segbroek, inventaris Klaverstraat	542.000	542.000	10 jaar	
Segbroek, vervoermiddel	16.300	16.300	5 jaar	
Van Vredenburg College, inventaris	141.500	141.500	10 jaar	
BMO, inventaris Parkstraat		207.500	10 jaar	

Financiële vaste activa

1.3 Financiële vaste activa, toelichting 31-12-2018	1.3.1 Deelnemingen in groeps-maatschappijen	1.3.2 Overige deelnemingen	1.3.6 Effecten	1.3.7 Overige vorderingen	Totaal financiële vaste activa
Financiële vaste activa, posten					
Financiële vaste activa, begin van de periode			10.000.000	1.853.600	11.853.600
Investeringen en verstrekte leningen				310.600	310.600
Desinvesteringen en aflossingen			5.000.000	926.800	5.926.800
Waardeveranderingen					
Aandeel in resultaat deelnemingen					
Financiële vaste activa, einde van de periode			5.000.000	1.237.400	6.237.400

Langlopende effecten, verloopoverzicht 31-12-2018	1.3.6.1 Aandelen	1.3.6.2 Nederlandse staatsobligaties	1.3.6.2 Overige obligaties	1.3.6.3 Overige effecten	Effecten
Langlopende effecten, posten					
Financiële vaste activa, begin van de periode			10.000.000		10.000.000
Investeringen en verstrekte leningen					
Desinvesteringen en aflossingen			5.000.000		5.000.000
Waardeveranderingen					
Financiële vaste activa, einde van de periode			5.000.000		5.000.000

Obligaties

Ultimo 2018 is de marktwaarde van de effecten € 6.684.000. De effecten zijn belegd in juli 2013 in twee garantiefonds bij Oyens & Van Eeghen Beheer BV voor een periode van 10 jaar. In 2018 is 50% van de portefeuille verkocht voor € 6.471.964.

Overige vorderingen

De post overige vorderingen betreft enerzijds de rente uit hoofde van de gegarandeerde rente over het garantiefonds (€ 1.132.800) en anderzijds de vordering op het UWV betreffende de compensatie transitievergoedingen bij ontslag na ziekte (€ 104.600). De vordering op het UWV heeft betrekking op de periode 1 juli 2015 t/m 31 december 2018. De aanvraag kan pas per 1 april 2020 worden ingediend bij UWV.

In 2018 bedroeg de toename uit hoofde van het garantiefonds € 206.000 en uit hoofde van de transitievergoedingen € 104.600. De mutatie ad € 926.800 betreft de ontvangst van de rente over het verkochte deel van het garantiefonds.

Vlottende activa

	31-12-2018 EUR Realisatie	31-12-2017 EUR Realisatie
1.5 Vorderingen, toelichting		
1.5.1 Debiteuren	178.700	367.400
1.5.2 OCW	56.900	253.800
1.5.7 Overige vorderingen	8.783.700	5.266.700
Subtotaal vorderingen	9.019.300	5.887.900
Overlopende activa, toelichting		
1.5.8.1 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
1.5.8.1 Vooruitbetaalde kosten	3.339.300	1.072.700
1.5.8.1 Te ontvangen interest	600	2.500
1.5.8.3 Overige overlopende activa	450.800	223.100
Overlopende activa	3.790.700	1.298.300
1.5.9 Voorziening wegens oninbaarheid vorderingen		
Vorderingen, totaal	12.810.000	7.186.200
1.7 Liquide middelen, toelichting		
1.7.1 Kasmiddelen	72.900	71.800
1.7.2 Tegoeden op bankrekeningen	13.541.600	8.235.800
Liquide middelen	13.614.500	8.307.600
Vlottende activa, totaal	26.424.500	15.493.800

Vorderingen, toelichting

Ministerie van OCW

Dit betreft de vordering inzake vrijroosteren leraren 2017-2019.

Overige vorderingen

Dit betreft vorderingen op de Gemeente met betrekking tot vastgoedfinanciering van onder andere Maris College, locatie de Nieuwe Duinweg (€ 3,3 miljoen), Segbroek College, locatie de Klaverstraat (€ 2,4 miljoen) en overige projecten (€ 3 miljoen).

Overlopende activa, toelichting

Vooruitbetaalde kosten

De vooruitbetaalde kosten betreft ondermeer de vooruitbetaalde huur van De Einder, vooruitbetaalde licenties en vooruitbetaalde leermiddelen (€ 2,2 miljoen).

Overige overlopende activa

De overige overlopende activa betreft een vordering op de gemeente met betrekking tot een ESF subsidie van de Einder en enkele kleinere posten.

Liquide middelen, toelichting

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen, toelichting 31-12-2018	2.1.1 Algemene reserve	2.1.2 Bestem- mingsreserve publiek	Groepsvermogen	2.1.9 Aandeel van derden	Totaal eigen vermogen
Eigen vermogen, posten					
Eigen vermogen, begin van de periode	11.914.200	7.995.700	19.909.900		19.909.900
Resultaat verslagperiode	2.881.500	-915.700	1.965.800		1.965.800
Overige mutaties verslagperiode			0		0
Eigen vermogen, einde van de periode	14.795.700	7.080.000	21.875.700		21.875.700

Bestemmingsreserve publiek 01-01-2018 t/m 31-12-2018	Eigen vermogen, begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Overige mutaties verslagperiode	Eigen vermogen, eind van de periode
Personele reserve	6.716.800	-200.600		6.516.200
Reserve meerjarig onderhoud	625.100	-625.100		0
Reserve ICT en inventaris	653.800	-90.000		563.800
Totaal	7.995.700	-915.700	0	7.080.000

Eigen vermogen, toelichting

Algemene reserve

De voorgenomen bestemming van de algemene reserve is vastgesteld op basis van de risicoanalyse van de scholen, waarbij het weerstandsvermogen is vastgesteld op 10%. In de genoemde buffer is 5% gereserveerd voor het sociaal fonds.

Bestemmingsreserve publiek, toelichting

De bestemmingsreserve voor personele verplichtingen bestaat uit:

1. reserve bapo € 1,2 miljoen,
2. fonds VO Haaglanden ad € 4,3 miljoen,
3. risico's met betrekking tot wachtgeld en andere personele verplichtingen ad € 1,0 miljoen

De onttrekking van de bestemmingsreserve voor meerjarig onderhoud betreft uitgaven van eerder opgenomen bedragen voor specifieke uitgaven in deze voorziening.

De bestemmingsreserve voor ICT en inventaris is gevormd door het Haags Montessori Lyceum in verband met de toekomstige uitgaven voor ICT.

Voorzieningen

2.2 Voorzieningen, toelichting 31-12-2018	2.2.1 Personele voorzieningen	2.2.2 Voorziening voor verlieslatende contracten	2.2.2 Voorziening voor groot onderhoud	2.2.3 Overige voorzieningen	Totaal voorzieningen
Voorzieningen, posten					
Voorzieningen, begin van de periode	4.233.500		3.140.300		7.373.800
Dotaties	1.688.600		3.350.000		5.038.600
Onttrekkingen	1.349.600		4.166.200		5.515.800
Vrijval	336.700				336.700
Voorzieningen, einde van de periode	4.235.800		2.324.100		6.559.900
Bedrag looptijd korter dan een jaar	1.019.300		1.317.700		2.337.000
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	2.590.700		1.006.400		3.597.100
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar	625.800				625.800

Voorzieningen, toelichting

Personele voorzieningen

De specificatie en toelichting treft u aan op de volgende pagina.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening voor groot onderhoud is opgebouwd om het meerjarig onderhoudsplan (MJOP) uit te kunnen voeren.

De dotatie in 2018 van € 3,4 mln. betreft de actualisatie van de voorziening onderhoud op basis van het meerjarenonderhoudsplan 2018-2027

De onttrekkingen zijn gedaan ten gunste van het Segbroek College (€ 1 miljoen ten behoeve van de revitalisering) en Johan de Witt Scholengroep (€ 270.000 opzoemen), alsmede als gevolg van de aanpassing naar een jaarlijkse dotatie op basis van het meerjaren onderhoudsplan.

Personele voorzieningen, specificatie

Uitsplitsing personele voorzieningen, verloopoverzicht 31-12-2018	Verlofsparen en sabbatical leave	Jubileum-voorziening	Werkloosheids-bijdragen	Langdurig zieken	Overige personele voorzieningen	Totaal personele voorzieningen
Voorzieningen, posten						
Voorzieningen, begin van de periode	1.083.200	703.300	300.000	942.300	1.204.700	4.233.500
Dotaties	118.700	123.600	291.900	352.400	802.000	1.688.600
Onttrekkingen	104.400	82.200	291.900	613.600	257.500	1.349.600
Vrijval	62.700			274.000		336.700
Voorzieningen, einde van de periode	1.034.800	744.700	300.000	407.100	1.749.200	4.235.800
Bedrag looptijd korter dan een jaar	258.700	29.800	90.000	203.500	437.300	1.019.300
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	776.100	119.100	180.000	203.600	1.311.900	2.590.700
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar		595.800	30.000			625.800

Personele voorzieningen, toelichting

Verlofsparen en sabbatical leave

De voorziening verlofsparen en sabbatical leave betreft verlofspraken voor medewerkers van VO Haaglanden, waaronder de leden van het College van bestuur.

Werkloosheid

Dit betreft de kosten die VO Haaglanden verwacht te maken met betrekking tot werkloosheidsuitkeringen van ex werknemers.

Langdurig zieken

Dit betreft de voorziening voor kosten van langdurig zieken die voor rekening komen van VO Haaglanden; de voorziening is gebaseerd op individuele inschatting van het risico dat een werknemer langdurig ziek blijft.

Overige personele voorzieningen

Dit betreft de voorziening ten behoeve van het persoonsgebonden budget.

Langlopende schulden

2.3 Langlopende schulden, verloopoverzicht 31-12-2018	2.3.3 Schulden aan kredietinstellingen	2.3.4 Schulden aan OCW/EZ	2.3.5 Schulden aan FIN	2.3.5 Overige schulden	Totaal langlopende schulden
Langlopende schulden, posten					
Stand langlopend deel, begin van de periode	1.700.000				1.700.000
Stand kortlopend deel, begin van de periode					
Stand totale schuld, begin van de periode	1.700.000				1.700.000
Aangegane leningen in de verslagperiode					
Aflossing in de verslagperiode	160.000				160.000
Stand totale schuld, einde van de periode	1.540.000				1.540.000
Stand kortlopend deel, einde van de periode					
Stand langlopend deel, einde van de periode	1.540.000				1.540.000
Bedrag looptijd vanaf 1 tot en met 5 jaar					640.000
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar					900.000
Effectieve rentevoet in de verslagperiode					3,34%

Langlopende schulden, toelichting

In 2011 is een langlopend (maximale aflossingstermijn 20 jaar) krediet afgesloten bij de ING voor de bouw van de gymzalen aan de Mgr. Nolenslaan, locatie van het Maris College.

In 2018 is de opbouw van de rente van 3,34%; Euribor - 0,310% en vaste rente 3,65%.

Het kortlopende gedeelte van de langlopende schuld is verantwoord onder de kortlopende schulden.

Ter afdekking van het renterisico op de variabele rente is een renteswap afgesloten.

De renteswap heeft betrekking op de hypothecaire lening ten bedrage van € 1,54 miljoen.

De variabele rentevergoeding op deze lening wordt met een renteswap omgezet in een vaste rente van 3,65%.

De looptijd van de renteswap is tot 2031.

Om het risico op deze lening af te dekken is met de bank een swapovereenkomst afgesloten onder de volgende kenmerken:

- Variabele rente EUR-EURIBOR, te ontvangen;
- Vaste rente 3,65%;
- Looptijd swap komt overeen met de looptijd van gekoppelde leningen;
- National amount van de swap € 1,54 miljoen;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

De negatieve marktwaarde van de renteswap bedraagt per 31-12-2018 € 160.000.

Kortlopende schulden

	31-12-2018 EUR Realisatie	31-12-2017 EUR Realisatie
Kortlopende schulden, toelichting		
2.4.1 Schulden aan kredietinstellingen	160.000	160.000
2.4.2 Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen projecten		
2.4.3 Crediteuren	1.944.700	1.898.300
2.4.4 Schulden aan OCW		
2.4.5 Schulden aan groepsmaatschappijen		
2.4.6 Schulden aan andere deelnemingen		
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.201.100	3.958.800
2.4.8 Schulden ter zake van pensioenen	1.001.500	931.100
2.4.9 Overige schulden (kortlopend)		
Kortlopende schulden exclusief overlopende passiva, sub totaal	7.307.300	6.948.200
Overlopende passiva, toelichting		
2.4.10.2 Vooruitontvangen subsidies OCW	2.598.800	590.300
2.4.10.3 Vooruitontvangen investeringssubsidies		
2.4.10.5 Vakantiegeld en vakantiedagen	3.236.200	2.889.500
2.4.10.7 Te betalen interest		
2.4.10.8 Overige overlopende passiva	1.914.400	1.083.900
Overlopende passiva	7.749.400	4.563.700
Kortlopende schulden, totaal	15.056.700	11.511.900

Kortlopende schulden, toelichting

Schulden aan kredietinstellingen

Het kortlopende gedeelte van de langlopende schuld is verantwoord onder de kortlopende schulden.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Dit betreft een schuld terzake van loonheffing (4,2 miljoen), sociale verzekeringen en BTW.

Schulden ter zake van pensioenen

Dit betreft de ultimo jaar verschuldigde pensioenpremie ABP.

Overlopende passiva, toelichting

Vooruitontvangen subsidie

Betreft voor € 2,4 miljoen vooruitbetaald lesmateriaal en verder subsidies voor vrijroosteren leraren, korte opleidingstrajecten VMBO-leraren en doorstroomprogramma's VMBO-MBO.

Overige overlopend passiva

Dit betreft het nog uit te betalen gedeelte van het persoonsgebonden budget (€ 285.700), nog te betalen kosten ultimo jaar (€ 548.100), vooruitontvangen bijdragen van ouders met betrekking tot activiteiten (€ 600.000), het Nationaal Restauratiefonds (€ 185.300) en overige.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Voor de huisvesting van het bestuursbureau (BMO) is een huurcontract voor het pand aan de Parkstraat 83 te Den Haag afgesloten; de huurovereenkomst is aangegaan voor een periode van 10 jaar ingaande 1 april 2018. De huursom bedraagt € 962.000 voor de resterende periode.

Door de Rabobank is een bankgarantie voor onbepaalde tijd verstrekt ter hoogte van € 42.624 voor de huur van de Parkstraat 83 te Den Haag.

Voor de huur Schalkburgerstraat (de Einder) is een huurcontract afgesloten voor de periode 1 augustus 2015 t/m 31 juli 2020. Per ultimo 2018 loopt het contract nog 1 jaar en 7 maanden. De huursom voor de resterende periode bedraagt € 168.000. De huurkosten worden voor € 158.000 vergoed door de gemeente Den Haag afdeling Onderwijshuisvesting; het restant komt voor rekening van de school.

Voor de huur badhuis/Spionkopstraat 15 (De Einder) is een huurcontract afgesloten tot 1 oktober 2029. Per ultimo 2018 loopt het huurcontract nog 10 jaar en 9 maanden. De huursom bedraagt € 2.020.000 voor de resterende periode. Van dit bedrag komt € 360.000 ten laste van de school. Het resterende bedrag ad € 1.660.000 wordt vergoed door de gemeente Den Haag afdeling Onderwijshuisvesting.

Met de leverancier van schoolboeken is een contract afgesloten tot en met 2020 voor totaal € 10,6 miljoen

Voor het schoonmaken van de gebouwen zijn meerdere contracten afgesloten met verschillende eind-datum. De jaarlijkse schoonmaakkosten bedragen € 1.565.000. De resterende contractwaarde ultimo 2018 bedraagt € 8.248.000.

Voor de levering van energie is aangesloten bij het inkoopcollectief "elektriciteit en gas voor het onderwijs". De overeenkomst van € 900.000 loopt tot en met 2020.

'Op basis van artikel 5 van de regeling "Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs" (kenmerk WJZ-2005/54063802) is het toegestaan een vordering op te nemen op het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van maximaal 7,5% van de personele lumpsum van het boekjaar. Deze vordering kan worden geïnd bij discontinuïteit c.q. opheffing van de instelling. Daarmee is sprake van een voorwaardelijke vordering. Stichting VO Haaglanden gaat uit van "going concern" en heeft deze vordering daarom niet opgenomen op de balans van de stichting maar onder de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

De voorwaardelijke vordering op het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft ultimo 2018 een waarde van € 6,4 miljoen.

Gebeurtenissen na balansdatum

De stichting BMO wordt in 2019 met terugwerkende kracht gefuseerd met de Stichting VO Haaglanden.

Overheidsbijdragen

	31-12-2018 EUR Realisatie	31-12-2017 EUR Realisatie
3.1 Overheidsbijdragen, toelichting		
<i>Rijksbijdragen, toelichting</i>		
<i>Rijksbijdragen OCW, toelichting</i>		
3.1.1 Rijksbijdragen OCW	98.122.200	93.959.500
Rijksbijdragen OCW	98.122.200	93.959.500
<i>Overige subsidies OCW, toelichting</i>		
3.1.2 Overige subsidies OCW	15.874.200	16.838.600
3.1.4 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	2.341.300	1.283.600
Overige subsidies OCW	18.215.500	18.122.200
Rijksbijdragen	116.337.700	112.081.700

Overheidsbijdragen, toelichting

Rijksbijdragen, toelichting

De Rijksbijdragen zijn in 2018 toegenomen met ruim € 4,1 miljoen (4,4%) Deze toename wordt verklaard door:

- het aantal leerlingen dat in 2018 met ruim 342 is toegenomen ten opzichte van 2017.
- de GPL die is gestegen met 2,61%.

Overige subsidies OCW, toelichting

De overige subsidies nemen met circa € 990.000 toe.

Dit betreft subsidies voor nieuwkomers (€ 4,5 miljoen), Prestatiebox (€ 3,9 miljoen), leerplusarrangementen (€ 2,3 miljoen), functiemix (€ 2,0 miljoen), lesmateriaal 1,8 miljoen en overige subsidies (€ 1,3 miljoen) waaronder zij-instromers, functiemix, lente- en zomerscholen en zij-instromers.

De toename ten opzichte van 2017 betreft voornamelijk de stijging van het aantal leerlingen.

De bijdrage van het samenwerkingsverband is toegenomen door verhoging van de basisondersteuning en de extra ondersteuning.

Overheidsbijdragen

	31-12-2018 EUR Realisatie	31-12-2017 EUR Realisatie
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, toelichting		
Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		
3.2.2 Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	5.495.300	5.351.100
3.2.2 Overige overheden		
Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	5.495.300	5.351.100
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	5.495.300	5.351.100

Overheidsbijdragen, toelichting vervolg

Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, toelichting

De overheidsbedragen van de overige overheden zijn nagenoeg gelijk. Het totaal aan bijdragen over 2018 ad € 5,4 miljoen betreft de subsidies van de Gemeenten Den Haag en Rijswijk voor onderwijshuisvesting (€ 4,0 miljoen; 2017: € 3,9 miljoen) en onderwijsbeleid (€ 1,4 miljoen; 2017: € 1,5 miljoen).

De bijdrage voor Gemeentelijk onderwijs bestaat uit de Ooievaarspas, Verlengde schooldag, Schoolsportplannen en Brede Buurtschool.

Overige baten

	31-12-2018 EUR Realisatie	31-12-2017 EUR Realisatie
3.5 Overige baten, toelichting		
<i>Overige baten, toelichting</i>		
3.5.1 Verhuur	281.900	220.200
3.5.2 Detachering personeel	106.000	176.000
3.5.3 Schenking		
3.5.4 Sponsoring		
3.5.5 Ouderbijdragen	3.699.000	3.955.100
3.5.6 Verkoop van onderwijsmateriaal		
3.5.6 Catering		
3.5.6 Overige	1.990.600	1.730.400
Overige baten	6.077.500	6.081.700

Overige baten, toelichting

Verhuur

De verhuur betreft de verhuur van lokalen door diverse scholen (€ 170.000), de verhuur van lockers (€ 75.000) en overige verhuur (€ 32.000).

Detachering

De detachering van personeel is verder afgenomen ten opzichte van 2017.

Ouderbijdragen

De opbrengst van de ouderbijdragen is per saldo gedaald met € 256.000. Enerzijds betreft dit een stijging met € 245.000 door hogere bijdragen aan excursies en werkweken; anderzijds ontstaat de daling van € 500.000 door een verbeterde toewijzing van de opbrengsten aan de betreffende kalenderjaren.

Overige

De overige opbrengsten blijven stabiel ten opzichte van 2017 en betreffen diverse opbrengsten waaronder de opleidingsscholen, de Stichting Brede Buurtschool en de kantineopbrengsten.

Lasten

	31-12-2018 EUR Realisatie	31-12-2017 EUR Realisatie
Lasten, toelichting		
4.1 Personeelslasten		
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten, uitsplitsing		
4.1.1.1 Lonen en salarissen	69.410.500	66.987.600
4.1.1.2 Sociale lasten	9.188.500	8.636.800
4.1.1.3 Pensioenlasten	10.202.900	9.709.000
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	88.801.900	85.333.400
Overige personele lasten, uitsplitsing		
4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	1.688.600	2.269.000
4.1.2.2 Lasten personeel niet in loondienst	3.701.800	3.556.300
4.1.2.3 Overige	4.025.600	3.735.500
Overige personele lasten	9.416.000	9.560.800
Ontvangen vergoedingen uitsplitsing		
4.1.3 Overige uitkeringen die personeelslasten verminderen	489.200	554.800
Uitkeringen die personeelslasten verminderen	489.200	554.800
Personeelslasten	97.728.700	94.339.400

Personeelslasten, toelichting

Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten

De stijging van de lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenpremies (€ 3,5 miljoen) ontstaat door een toename van het aantal FTE's met 35. Daarnaast is er op 1 juni 2018 een CAO verhoging doorgevoerd van 2,35%, Eveneens heeft er in oktober een eenmalige uitkering plaatsgevonden van 1%, zijn veel medewerkers een trede gestegen en heeft de functiemix een ophogend effect. Door deze effecten stijgen ook de sociale lasten en de pensioenpremie.

Dotaties personele voorzieningen

Dit betreft de voorziening voor langdurig zieken en voor individuele uitkeringslasten werkloosheid.

Lasten personeel niet in loondienst

Er zijn geen materiële wijzigingen met betrekking tot de post personeel niet in loondienst.

Overige personele lasten, uitsplitsing

Dit betreft de kosten van scholing en training, personeelsbijeenkomsten, uitbetaling persoonsgebonden budget, arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en overige.

Lasten

	31-12-2018 EUR Realisatie	31-12-2017 EUR Realisatie
4.2 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa, toelichting		
4.2.1 Afschrijvingen op immateriële vaste activa		
4.2.2 Afschrijvingen op materiële vaste activa	1.290.400	1.224.800
Afschrijvingen	1.290.400	1.224.800

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa, toelichting

De afschrijvingen zijn toegenomen als gevolg van de investeringen zoals verantwoord onder de materiële vaste activa.

4.3 Huisvestingslasten, toelichting

4.3.1 Huurlasten	902.600	755.600
4.3.2 Verzekeringslasten	68.900	59.700
4.3.3 Onderhoudslasten	5.643.600	8.544.000
4.3.4 Lasten voor energie en water	1.364.800	1.299.400
4.3.5 Schoonmaakkosten	2.142.800	2.112.000
4.3.6 Belastingen en heffingen	193.900	209.400
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	3.350.000	540.000
4.3.8 Overige	331.600	271.800
Huisvestingslasten	13.998.200	13.791.900

Huisvestingslasten, toelichting

Onderhoudslasten

In 2018 is de voorziening onderhoud opgebouwd op basis van het meerjarenonderhoudsplan 2018-2027. In 2017 bestond deze uit een individuele opbouw per component. De jaarlijkse dotatie betreft € 2.800.000; daarnaast heeft op basis van individuele beoordeling een additionele dotatie plaatsgevonden van € 500.000 ter dekking van groot onderhoud voor posten welke niet zijn opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan.

Lasten

	31-12-2018 EUR Realisatie	31-12-2017 EUR Realisatie
4.4 Overige lasten, toelichting		
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	2.146.700	2.281.500
4.4.2 Inventaris en apparatuur	2.062.600	1.804.700
4.4.2 Leer- en hulpmiddelen	3.702.200	5.302.400
4.4.3 Dotatie overige voorzieningen		
4.4.4 Overige	5.629.400	5.191.700
Overige lasten	13.540.900	14.580.300
<i>Gerealiseerde herwaardering</i>		
Separate specificatie kosten instellingsaccountant		
4.4.1.1 Accountantshonoraria, onderzoek van de jaarrekening	64.000	40.500
4.4.4.2 Accountantshonoraria, andere controleopdrachten	14.600	40.500
4.4.4.3 Accountantshonoraria, adviesdiensten op fiscaal terrein		
4.4.4.4 Accountantshonoraria, andere niet-controlediensten		
Accountantshonoraria	78.600	81.000

Overige lasten, toelichting

Administratie- en beheerslasten

Dit betreft de onderwijsinventaris en ICT voor het onderwijs.

Inventaris en apparatuur

De kosten van inventaris en apparatuur zijn licht gestegen door uitgaven op ICT gebied.

Leer- en hulpmiddelen

De kosten van leer- en hulpmiddelen zijn ten opzichte van 2017 afgenomen als gevolg van de toedeling van deze kosten over de gehele gebruiksperiode. In de baten heeft deze herverdeling eveneens plaatsgevonden.

Financieel en overig

	31-12-2018 EUR Realisatie	31-12-2017 EUR Realisatie
5 Financiële en overige baten en lasten, toelichting		
<i>Financiële baten en lasten, toelichting</i>		
5.1 Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	751.900	416.800
5.2 Rentelasten en soortgelijke kosten	138.400	163.500
Financiële baten en lasten	613.500	253.300

Financiële en overige baten en lasten, toelichting

Financiële baten en lasten

Door de verkoop van 50% van de obligaties is een verkoopwinst gerealiseerd van € 390.000

Verbonden partijen

Model E Verbonden Partijen

Verbonden partij met belang in bevoegd gezag 01-01-2018 t/m 31-12-2018					
Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten (één of meer)	Deelname-percentage	Consolidatie
Stg. BMO VO Haaglanden	Stichting	Den Haag	Overige	100%	ja
Stichting Regionaal Samenwerkingsverband	Stichting	Den Haag	Overige	0%	nee
Passend Voortgezet Onderwijs Den Haag					

Model G Verantwoording subsidies

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule, uitgebreid 01-01-2018 t/m 31-12-2018										
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Prestatie afgerond?
Lente- en Zomerschool	LENZO18072	14-5-2018	23.400				23.400	23.400	0	Ja
Lente- en Zomerschool	LENZO18231	14-5-2018	33.800				33.800	33.800	0	Ja
Lente- en Zomerschool	LENZO18036	14-5-2018	20.300				20.300	20.300	0	Ja
Lente- en Zomerschool	LENZO18226	14-5-2018	38.300				38.300	28.800	9.500	Nee
LOF Debat in de breedte	LOF16-0084	14-11-2016	5.400	5.400	4.900	500		500	0	Ja
LOF Samen van PO naar VO	LOF16-0139	30-03-2017	9.000	9.000	4.700	4.300		4.300	0	ja
LOF Filosofieles.nl	LOF16-0160	30-03-2017	29.200	29.200	9.400	19.800		8.600	11.200	Nee
LOF Escape the Classroom	LOF16-0072	14-11-2016	33.200	33.200	22.600	10.600		10.600	0	ja
Zij-instromer	935897	20-11-2018	40.000				40.000	40.000	0	Ja
Studieverlof	diverse	20-09-2018	165.300				165.300	165.300	0	Ja
Gelijke kansen in het onderwijs	GKO17007	20-12-2017	110.000				110.000	110.000	0	Ja
Curriculumontwikkeling	CURPOVO170901	12-2-2018	13.400				13.400	13.400	0	Ja
Totaal			521.300	76.800	41.600	35.200	444.500	459.000	20.700	

G2B Subsidie met verrekeningsclausule doorlopend 01-01-2018 t/m 31-12-2018										
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
Korte opleidingstrajecten vmbo	KOVL17057	17-03-17	172.200	172.200	59.300	112.900		104.000	8.900	8.900
Totaal			172.200	172.200	59.300	112.900	0	104.000	8.900	8.900

WNT Topfunctionarissen

WNT Vermelding bezoldiging topfunctionarissen

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking* en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevend topfunctionaris 01-01-2018 t/m 31-12-2018	Dienstbetrekking	Aanvang Functie vervulling	Aanhef	Voorletters	Tussenvoegsel	Achternaam	Functie(s)	Aanvang en einde functievervulling 2018	Deeltijd- factor in FTE	Beloning plus belastbare onkosten- vergoedingen	Beloning betaalbaar op termijn	Subtotaal	Individueel toepasseljk bezoldigings- maximum	Onver- schuldigd betaald bedrag	Totaal bezoldiging	Deeltijd- factor in FTE in 2017	Beloning plus belastbare onkosten- vergoeding 2017	Beloning betaalbaar op termijn 2017	Onver- schuldigd betaald bedrag	Totaal bezoldiging
ja	ja	aug-14	De heer	ASM	van	Peters	voorzitter CvB	01-01 - 31-12	1	€ 151.486	€ 19.162	€ 170.648	€ 171.000	€ -	€ 170.648	1	€ 146.927	€ 18.032	€ -	€ 164.959
ja	ja	jan-15	De heer	PH	van	Laarhoven lid CvB	lid CvB	01-01 - 31-12	1	€ 141.572	€ 18.909	€ 160.481	€ 171.000	€ -	€ 160.481	1	€ 138.893	€ 17.686	€ -	€ 156.579

1b. Er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Toezichthoudende topfunctionaris 01-01-2018 t/m 31-12-2018	Aanvang Functie vervulling	Aanhef	Voorletters	Tussenvoegsel	Achternaam	Functiegegevens	Aanvang en einde functievervulling 2018	Individueel toepasseljk bezoldigings- maximum	Onver- schuldigd betaald bedrag	Totaal bezoldiging	Beloning plus belastbare onkosten- vergoeding op termijn 2017	Individueel toepasseljk bezoldigings- maximum 2017
jan-17	De heer	JP	De heer	JP	Backer	Voorzitter	01-04 - 31-12	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ -	€ -
jan-16	De heer	JP	De heer	JP	Backer	Lid	01-01 - 31-03	€ 2.000	€ 4.275	€ 2.000	€ 8.000	€ 16.500
jan-14	De heer	LEJ	Mevrouw	LEJ	Engering	Voorzitter	01-01 - 31-03	€ 3.000	€ 6.413	€ 3.000	€ 12.000	€ 24.750
aug-15	De heer	KM	De heer	KM	Bruinen	Lid	01-01 - 31-12	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 16.500
apr-12	De heer	JT	De heer	JT	Bruinen	Lid	01-01 - 31-12	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 16.500
mei-15	De heer	AA	Mevrouw	AA	van den Heuvel	Lid	01-01 - 31-12	€ 8.000	€ 17.100	€ 8.000	€ 8.000	€ 16.500
jan-18	De heer	MHW	De heer	MHW	Porens	Vice voorzitter	01-01 - 31-12	€ 8.000	€ 17.100	€ 8.000	€ 8.000	€ 16.500
nov-18	De heer	JC	De heer	JC	Hoek	Lid	01-01 - 31-12	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ -	€ -
	M.E.		Mevrouw	M.E.	Eykman	Lid	28-11 - 31-12	€ 745	€ 1.593	€ -	€ -	€ -

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking:

Voor het verslagjaar 2018 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT:

Naaft de hierboven vermelde functionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Er zijn in 2018 geen ontsluitingen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

WNT Verantwoording 2018

Het bezoldigingsmaximum voor VO Haaglanden bedraagt € 171.000 op basis van 16 complexiteitspunten

Gemiddelde baten 8

Gemiddeld aantal leerlingen 4

Gewogen aantal onderwijssoorten 4

Totaal aantal complexiteitspunten 16

WNT Topfunctionarissen

Opgave nevenfuncties leidinggevend topfunctionaris en
toezichthoudend topfunctionaris op balansdatum

Leidinggevend topfunctionaris (College van Bestuur)

- Dhr. A.S.M Peters, voorzitter Voorzitter Dagelijks Bestuur Samenwerkingsverband
Zuid-Holland West
Voorzitter VO Platform Haaglanden
Lid bevoegdhedencommissie VO (namens de VO-raad)
- Dhr. Drs. P.H. van Laarhoven Lid Themacommissie Bedrijfsvoering en modern
werkgeverschap (inclusief CAO) VO Raad
Voorzitter werkgroep Bedrijfsvoering VO Raad
Lid Bestuurlijke commissie VNG, PO-Raad en VO-Raad

Toezichthoudend topfunctionaris (Raad van Toezicht)

- Dhr. Jhr. Mr. J.P. Backer Lid van de Eerste Kamer
- Dhr. Drs. M.H.W. Rovers Directeur strategie, beleid en kenniscentrum UWV
- Mevr. A.A. van den Heuvel Bestuursassistent Commissaris van de Koning Zuid Holland
Bestuurslid van de Stichting Duurzaam Benoordenhout
- Dhr. Drs. J.T. den Bruinen Algemeen directeur the Hague Security Delta
Lid van de participatieraad van de Stichting Den Haag Nieuw
Centrum
- Dhr. Mr. Dr. K.M. Braun Senior rechter rechtbank Den Haag
Auteur en redacteur Cursus Belastingrecht
Voorzitter Vereniging van eigenaars Groene Mient
- Dhr. J.C. Hoek - MBA Consultant/interim manager
Voorzitter Platform Raden van Toezicht MBO-instellingen
Voorzitter Privacy Waarborg (DDMA)
Vice voorzitter/voorzitter auditcommissie Mediacollege
Amsterdam
Lid RvT NLPO
Lid RvT Het Werk Bedrijf
- Mevr. Drs. M.E. Eykman Directeur/eigenaar communicatiebureau Moving Mirrors B.V.
Member on the board Femconsult-consultants on gender and
development
Lid bestuur Moments of Joy Foundation

Overige gegevens

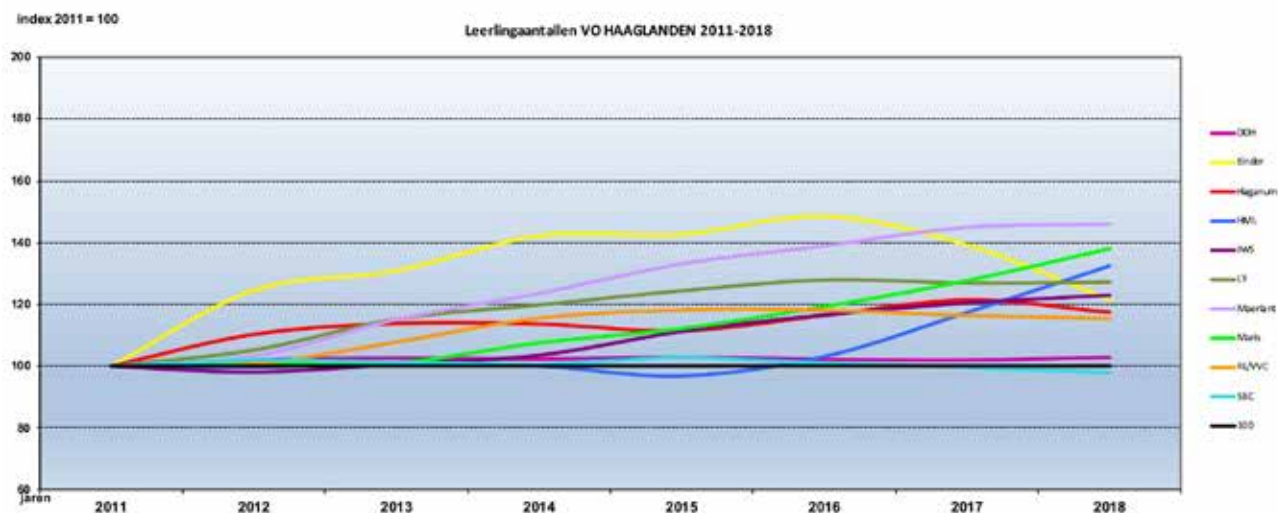
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

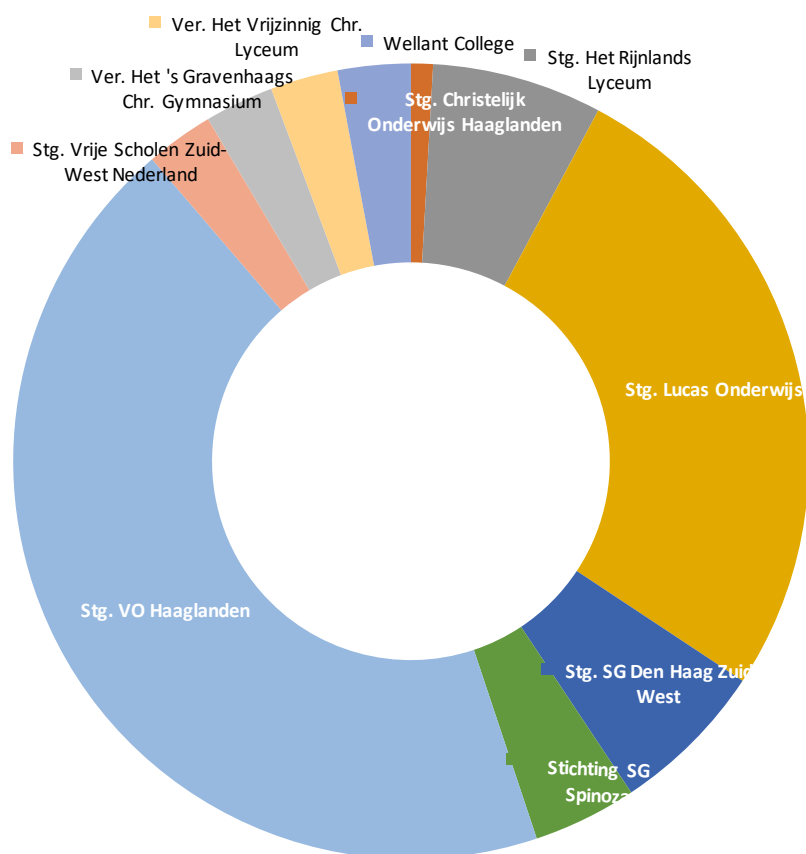
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Bijlagen bij de jaarrekening

Aantal leerlingen op teldatum inclusief vavo-leerlingen	Totaal	Dalton	Einder	Haganum	HML	JWS	Lyceum Ypenburg	Maerlant	Maris	RW Lyceum/ VV College	Segbroek
1 oktober 2011	11.523	971	204	683	940	1.455	1.137	722	1.890	1.251	2.270
1 oktober 2012	11.791	990	254	753	937	1.427	1.196	745	1.910	1.261	2.318
1 oktober 2013	12.148	996	267	777	948	1.464	1.310	831	1.910	1.348	2.297
1 oktober 2014	12.519	993	290	776	940	1.506	1.362	892	2.032	1.445	2.283
1 oktober 2015	12.891	999	291	761	910	1.618	1.414	961	2.120	1.478	2.339
1 oktober 2016	13.234	992	303	795	969	1.696	1.454	1.003	2.254	1.477	2.291
1 oktober 2017	13.576	990	284	829	1.103	1.752	1.443	1.046	2.413	1.456	2.260
1 oktober 2018	13.857	998	248	802	1.245	1.789	1.446	1.054	2.608	1.444	2.223
waarvan vavo/flexleerlingen 2018	30	2			8		2	4	1		13
Index leerlingengroei 2018 t.o.v. 2017 (=100)	102	101	87	97	113	102	100	101	108	99	98

overzicht aantal leerlingen per bestuur in Den Haag

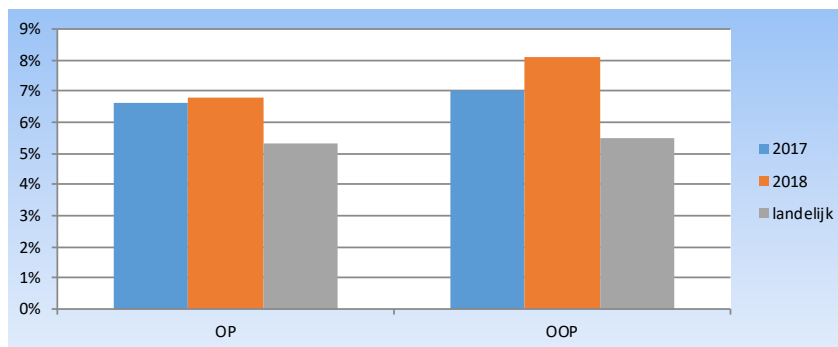
schoolbesturen	schooljaar 16/17	%	schooljaar 17/18	%	schooljaar 18/19	%
Aloysiusstichting	0	0	0	0	0	0
Stg. Christelijk Onderwijs Haaglanden	221	1	231	1	252	1
**) Stg. Het Rijnlants Lyceum	1.481	5	1.720	6	1.953	7
**) Stg. Lucas Onderwijs	7.107	25	7.302	26	7.484	26
Stg. SG Den Haag Zuid West	1.947	7	1.905	7	1.794	6
**) Stichting SG Spinoza	1.187	4	1.191	4	1.191	4
*) Stg. VO Haaglanden	11.726	42	12.115	44	12.382	44
**) Stg. Vrije Scholen Zuid-West Nederland	738	3	806	3	780	3
Ver. Het 's Gravenhaags Chr. Gymnasium	795	3	805	3	793	3
Ver. Het Vrijzinnig Chr. Lyceum	756	3	792	3	777	3
**) Wellant College	850	3	836	3	836	3
Totaal aantal leerlingen	26.808		27.703		28.242	

*) deze aantallen zijn **exclusief** Rijswijks Lyceum en Van Vredenburg College

**) alleen Haagse schoollocaties

Overzicht ziekteverzuim OP en OOP

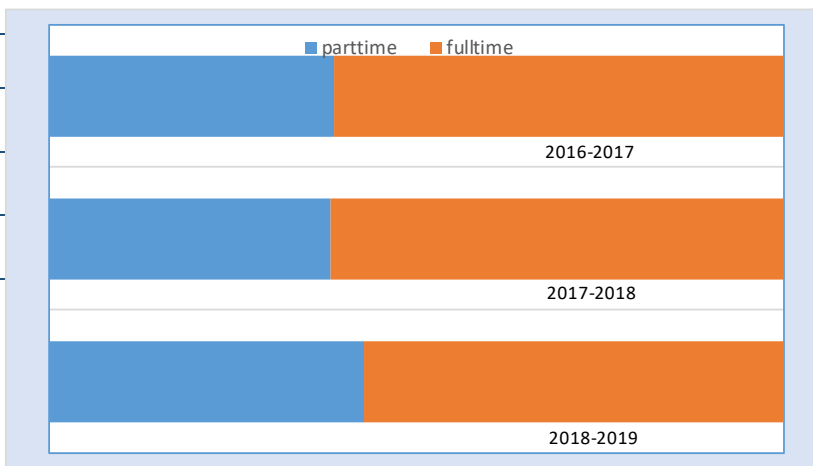
jaren	functie categorie	%
2017	OP	6,6
	OOP	7,0
2018	OP	6,8
	OOP	8,1

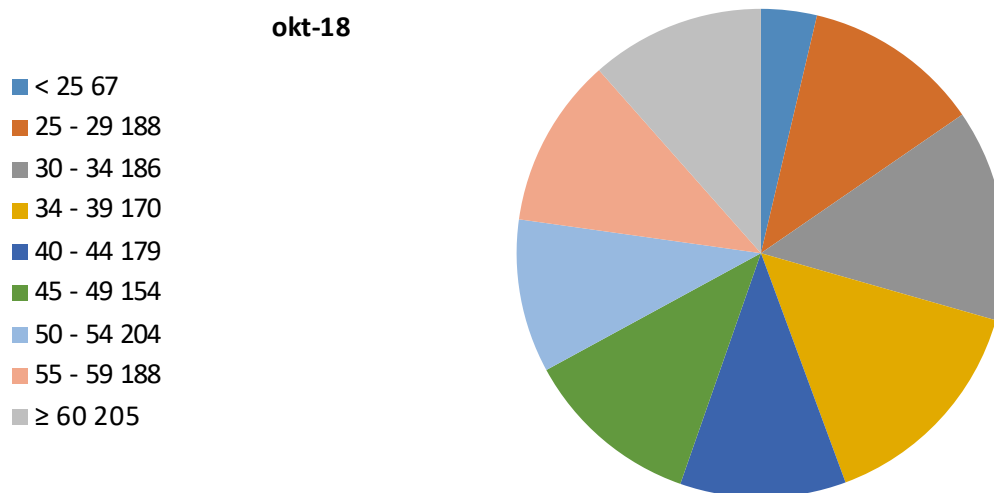
Het landelijk gemiddelde verzuimpercentage in het voortgezet onderwijs (lang en kort) in 2017 bedroeg 5,3% voor het OP en 5,5% voor het OOP.

Verdeling van het aantal personeelsleden naar arbeidstijd

schooljaar	part time	full time*
2016/2017	588	783
2017/2018	571	839
2018/2019	647	859

* Onder een fulltime personeelslid wordt verstaan een personeelslid met een werktijdfactor $\geq 0,8$

overzicht docenten naar indeling leeftijdscategorie

leeftijds categorie	okt-18		okt-17	okt-16
	aantal docenten	%	%	%
< 25	67	4,3	3,7	5,3
25 - 29	188	12,2	11,7	11,7
30 - 34	186	12,1	14,0	15,1
34 - 39	170	15,0	15,0	12,3
40 - 44	179	11,6	11,0	10,8
45 - 49	154	10,0	11,7	10,1
50 - 54	204	13,2	10,1	11,3
55 - 59	188	12,2	11,3	11,1
≥ 60	205	13,3	11,5	12,3
totaal	1541	100,0	100,0	100,0

55+	2018	2017	2016
VO Haaglanden	25,5%	22,8%	23,4%

